

”TÄRKEÄ TUKI KRISTILLISESSÄ KASVATUKSESSA”

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta kerholaisten vanhempien
kokemana

Itä-Suomen yliopisto

Filosofinen tiedekunta

Teologian osasto

Läntinen teologia

Pro gradu -tutkielma, kevät 2013

Uskonnonpedagogiikka

Klaus Kallioranta

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO – UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Tiedekunta – Faculty Filosofinen tiedekunta		Osasto – School Teologian osasto	
Tekijät – Author Klaus Ruuben Kallioranta			
Työn nimi – Title ”Tärkeä tuki kristillisessä kasvatuksessa”. Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta kerholaisten vanhempien kokemana			
Pääaine – Main subject	Työn laji – Level	Päivämäärä – Date	Sivumäärä – Number of pages
Uskonnonpedagogiikka	Pro gradu -tutkielma	X	27.05.13
	Sivuainetutkielma		
	Kandidaatin tutkielma		
	Aineopintojen tutkielma		
Tiivistelmä – Abstract			
<p>Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhemmilla on toiminnasta, ja mitä merkitystä toiminnalla heille on. Ensisijainen lähestymisnäkökulmani oli kristillinen kasvatusta: halusin selvittää, millaisia kokemuksia vanhemmilla on päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana, ja mitä merkitystä toiminnalla heille kristillisen kasvatuksen tukijana on. Lisäksi lähestyin aihetta varhaiskasvatuksen näkökulmasta samoilla kysymyksillä. Annoin vanhemmille myös mahdollisuuden kertoa muita kokemuksiaan päiväkerhotoiminnasta sekä mitä merkitystä toiminnalla heille muuten on.</p> <p>Tutkimusotteeni oli laadullinen. Tutkimusaineisto muodostui kolmen Rauhanyhdistyksen kerholaisten vanhempien vastauksista heille lähettämäni puolistrukturoituun kyselylomakkeeseen. Analysoin vastaukset aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.</p> <p>Tutkimukseni taustateorian muodosti pääasiassa kristillisen kasvatuksen käsite. Lisäksi esittelin taustaluvussa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa, ja niiden valossa myös varhaiskasvatuksen teoriaa.</p> <p>Vanhemmat kokivat tutkimukseni mukaan rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan ensisijaisesti kristillisen kasvatuksen toimijana. Kerho miellettiin jonkin verran myös kasvatukselliseksi tueksi, etenkin perheissä, joissa lapset ovat kotihoidossa. Vanhemmat esittivät myös toiveita ja ehdotuksia rauhanyhdistysten toiminnalle sekä päiväkerhotyön koulutustoiminnalle ja materiaalin tuottamiselle.</p>			
Avainsanat – Keywords kristillinen kasvatusta, lestadiolaisuus, päiväkerhot, varhaiskasvatusta			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 TUTKIMUKSEN TAUSTA.....	7
2.1 Kristillinen kasvatus.....	7
2.2 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon päiväkerhotoiminta.....	19
2.2.1 Historiaa.....	19
2.2.2 Päiväkerhotoiminta kristillisenä kasvatuksena ja varhaiskasvatuksena... ..	23
2.3 Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta.....	26
2.3.1 Vanhoillislestadiolaisuus, rauhanyhdistykset ja Suomen Rauhanyhdistys- ten Keskusyhdistys ry.....	26
2.3.2 Päiväkerhotoiminnan historiaa.....	28
2.3.3 Päiväkerhotoiminta kristillisenä kasvattajana ja varhaiskasvattajana.....	31
2.4 Aikaisempi tutkimus.....	34
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	36
3.1 Tutkimustehtävä.....	36
3.2 Tutkimusmenetelmät.....	37
3.3 Kohderyhmä.....	39
3.4 Aineiston hankinta ja analysointi.....	40
4 VANHEMPIEN KOKEMUKSIA RAUHANYHDISTYSTEN PÄIVÄKERHO- TOIMINNASTA.....	48
4.1 Kristillisen kasvatuksen tukijana.....	48
4.2 Kasvatuksen tukijana.....	60
4.3 Muita kokemuksia päiväkerhotoiminnasta.....	73
4.4 Yhteenveto.....	83
5 RAUHANYHDISTYSTEN PÄIVÄKERHOTOIMINNAN MERKITYS VAN- HEMMILLE.....	89
5.1 Kristillisen kasvatuksen tukijana.....	89
5.2 Kasvatuksen tukijana.....	94
5.3 Muuten.....	97
5.4 Yhteenveto.....	98
6 LOPUKSI.....	102
6.1 Johtopäätökset ja pohdintaa.....	102
6.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	104
6.3 Tutkimuksen merkitys.....	107
LYHENTEET.....	108
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....	109
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse.” (Mark. 10:14–15.) Nämä Jeesuksen sanat sisältyvät lasten evankeliumiin (Mark. 10:13–16). Sitä sekä kaste- ja lähetyskäskyä (Matt. 28:19–20) pidetään raamatunkohtina, jotka velvoittavat kristittyjä lastensa kristilliseen kasvattamiseen.¹

Kristillisen kasvatuksen toteuttaminen on aikojen saatossa saanut monenlaisia muotoja. Yksi on päiväkerhotoiminta, joka Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa alkoi 1940-luvulla.² 1970-luvulla päiväkerhotoiminta käynnistyi vanhoillislestadiolaisissa rauhanyhdistyksissä.³ Tämä tutkimus käsittelee rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa.

Huolimatta pitkästä toimintahistoriastaan rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa on tutkittu tieteellisesti tuskin lainkaan. Koska toimintaa lisäksi ollaan kehittämässä, on tutkimukselle tarvetta.⁴ Tutkimukseni on siis aiheeseen liittyvää uskonnonpedagogista perustutkimusta, joka toivon mukaan tuottaa lisätietoa niin vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen toiminnasta kuin laajemminkin suomalaisesta pienten lasten uskontokasvatuksesta.

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, millaisia kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhemmilla on toiminnasta sekä toiminnan merkitystä heille. Lähdeaineisto muodostuu vanhempien vastauksista helmimaaliskuussa 2013 toteuttamaani kyselytutkimukseen. Avoimiin kysymyksiin saamiini vastauksia tarkastelin laadullisiin tutkimusmenetelmiin kuuluvalla sisällönanalyysillä.⁵

---

1 Lapsi on osallinen 2008, 11; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

2 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 17; Innanen 2006, 75.

3 SRKvk 1974, 297; Haapsaari 2000, 124. Vanhoillislestadiolaisuudesta ja rauhanyhdistyksistä enemmän alaluvussa 2.3.1.

4 Toiminnan kehittämisestä ks. Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7, 13.

5 Tutkimustehtävästä, -menetelmästä, kohderyhmästä sekä aineiston hankinnasta ja analysoinnista lisää pääluvussa 3.

Tutkimusraporttini jakautuu kuuden pääluvun varaan: 1) Johdanto, 2) Tutkimuksen tausta, 3) Tutkimuksen toteuttaminen, 4) Vanhempien kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta, 5) Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan merkitys vanhemmille ja 6) Lopuksi. Lisäksi omia kokonaisuuksiaan ovat lista käyttämistäni lyhenteistä, lähde- ja kirjallisuusluettelo sekä liitteet.

Käsillä olevan johdantoluvun jälkeen vuorossa on tutkimuksen taustaa käsittelevä luku. Pyrin siinä huomioimaan tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat, tutkittavan ilmiön ymmärtämistä auttavia seikkoja sekä aikaisempaa tutkimusta. Tutkimuksen pääasiallisen teoriataustan muodostaa kristillisen kasvatuksen käsite, jota pyrin käsittelemään monipuolisesti.

Koska päiväkerhotoiminta on nähdäkseni myös varhaiskasvatustoimintaa, avaan jonkin verran kasvatusteoriaa kirkon ja rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan kasvatuksellisia lähtökohtia, tavoitteita ja sisältöä käsittelevissä luvuissa. Niissä tälle käsitelylle on hyvä paikka, eikä asialle tarvitse tehdä omaa lukuaan.

Sekä kirkon että rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa käsittelemäni historian näkökulmasta, ja lisäksi tarkastelen niitä kristillisenä kasvattajana ja varhaiskasvattajana. Kirkon päiväkerhotoiminnan esittelyllä on paikkansa taustaluvussa, koska se on suomalaisessa uskontokasvatuksessa ollut päiväkerhotoiminnan edelläkävijä, ja myös rauhanyhdistysten toiminta pohjautunee pitkälti kirkon malliin. Rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa ei käsittäkseni ole koskaan ainakaan kovin laajasti tutkittu, joten katsaukseni toimii eräänlaisena alkeellisena perustutkimuksena. Lähteinä olen käyttänyt Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry:n vuosikertomuksia, erästä vuosikirja-artikkelia, vuonna 2001 ilmestynyttä ”Kerhopolku”-kerho-opasta sekä SRK:n Lapsi- ja nuorisotyön toimintasuunnitelmaa vuosille 2012–2015.⁶

Tutkimuksen toteuttamista käsittelevässä luvussa esittelen tarkemmin tutkimustehtävän ja tutkimuskysymyksen. Lisäksi käsittelemäni käyttämiäni tutkimusmenetelmiä, esittelen tutkimukseni kohderyhmän ja kerron tutkimusaineiston hankinta- ja analysointiprosessista.

---

⁶ SRKvk 1974; 1978; 1980; 1987; 1989; 1990; 1991; 1992; 1993; 1994; 1995; 1996; 1997; 1998; 1999; 2000; 2007; SRKtk 1982; 1983; Vk 2001; 2004; 2005; 2006; Haapsaari 2000; Kerhopolku 2001; Lapsi- ja nuorisotyö s. a.

Tulosluvuissa käsittelen ensin vanhempien kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana, kasvatuksen tukijana ja muuten. Toisessa tulososion pääluvussa kerron päiväkerhon merkityksestä vanhemmille kristillisen kasvatuksen tukijana, kasvatuksen tukijana ja muuten. Molempien tuloslukujen lopussa on alalukuna yhteenvetoluku.

Tutkielmani lopussa oleva pääluku jakautuu kolmeen alalukuun. Ensimmäisessä teen tutkimustuloksista johtopäätöksiä ja esitän niihin liittyvää pohdintaa. Toisessa alaluvussa arvioin tutkimuksen luotettavuutta ja kolmannessa tutkimuksen merkitystä. Liiteosioon olen liittänyt tutkimukseni kyselylomakkeen, saatekirjeet, listan vastaajien taustatiedoista sekä vastaajien ajatuksia ja kokemuksia, joita kyselyyn vastaaminen herätti.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTA

2.1 Kristillinen kasvatus

Määriteltäessä kristillisen kasvatuksen käsitettä on määriteltävä myös kasvatuksen käsite. Yhtä yleistä kasvatuksen määritelmää ei ole, mutta kasvatukselle tyypillisiä piirteitä voidaan nimetä. Sellaisia ovat esimerkiksi intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus.⁷

Intentionaalisuus merkitsee kasvatuksen tietoista päämääräsuuntautuneisuutta, normatiivisuus sen arvosidonnaisuutta ja vuorovaikutuksellisuus sitä, että kasvatus tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan keskinäisessä suhteessa.⁸ Kasvatusta voidaan määritellä tarkemminkin esimerkiksi kahdella eri tavalla: kuvaileva määritelmä kuvaa kasvatusta sellaisenaan, normatiivinen määritelmä taas kertoo, millaista kasvatuksen pitäisi olla.⁹

Kasvatukseen liittyy myös ajatus, että se ei ole mikään irrallinen tapahtuma. Kasvatus on päinvastoin kontekstuaalista: sen luonteeseen vaikuttaa kasvatusinstituution luonne.¹⁰ Kontekstiajattelu liittyy myös kasvatuksen kohteeseen. Kasvattajan on muistettava esimerkiksi kasvatettavien kehitysvaihe ja huomioitava se toiminnassaan.¹¹

Kasvatus on siis intentionaalista, normatiivista ja vuorovaikutuksellista toimintaa, jonka luonteeseen vaikuttavat muun muassa kasvattavan instituution lähtökohdat. Kasvatusta voidaan määritellä kuvaillen sitä sellaisenaan tai normatiivisesta näkökulmasta, tietoisena siitä millaista kasvatuksen tulisi olla.

Mikä sitten tekee kasvatuksesta nimenomaan kristillistä kasvatusta? Yleisesti ottaen kristillisenä kasvatuksena voidaan pitää kasvatusta, joka perustuu kristinuskon mu-

---

7 Muhonen & Tirri 2008, 64.

8 Muhonen & Tirri 2008, 64.

9 Puolimatka 1997, 84; Muhonen & Tirri 2008, 65.

10 Muhonen & Tirri 2008, 67.

11 Räsänen 2008, 292.

kaisiin arvoihin sekä ihmis- ja maailmankäsitykseen.¹² Tällainen määritelmä on kuitenkin hyvin yleisluontoinen, eikä kerro tarkasti, mitä kristillinen kasvatus on.

Kristillisen kasvatuksen käsitteen ymmärtämisellä on yhteys myös kasvatuksen käsitteen ymmärtämiseen. Kuvailevan määritelmän mukaan kristillinen kasvatus on vallitsevan käsityksen mukaisella tavalla kristillistä. Normatiivinen määritelmä puolestaan asettaa kasvatuksen kristillisyydelle määrätyt kriteerit, ja asettaa samalla vaatimuksen kristillisyyden tarkasta määrittelemisestä.¹³

Kristillisuus voi merkitä kristinuskon piiriin kuuluvaa tai sen oppien mukaista, tai avarammin käsitettynä kristinuskon hengen mukaista.¹⁴ Tässä valossa kasvatuksen, ollakseen kristillistä, pitäisi sisältää pelkästään kristillisyydelle tyypillisiä piirteitä. Ne ovatkin olennainen osa kokonaisuutta, mutta eivät riitä ainoastaan sen muodostamiseen. Ovathan monet kristinuskon opit yhteisiä muiden uskontojen kanssa, ja sen arvotkin hyvin yleisinhimillisiä.¹⁵

Eräs yleinen piirre, joka kristilliseen kasvatukseen tulee voida liittää, mutta joka ei tee siitä yksinään kristillistä, on luomisen näkökulma.¹⁶ Tähän liittyy se ajatus, että kristillinen kasvatus pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen: ihminen on ihme ja Jumalan silmissä arvokas.¹⁷ Välttämätön on kuitenkin myös lunastuksen näkökulma. Kristityllä kasvattajalla on vastuu välittää kasvatettavalle evankeliumia ja johtaa tämä Jeesuksen Kristuksen yhteyteen.¹⁸ Kristillisen kasvatuksen voidaan katsoa aina olleen myös evankeliumin julistamista.¹⁹

Kristilliseksi kasvatukseksi voinee edellä sanotun pohjalta nimittää kasvatusta, joka perustuu kristinuskon arvoihin, on sen piiriin kuuluvaa ja oppien sekä hengen mukaista, ja joka perustuu luomiseen ja lunastukseen sekä myös huomioi ne toiminnassaan. Tällainenkaan määritelmä ei ole tyhjentävä, mutta kertoo joitain olennaisia kristillisen kasvatuksen piirteitä.

---

12 Muhonen & Tirri 2008, 67.

13 Muhonen & Tirri 2008, 68.

14 Aamenesta öylättiin 2013.

15 Muhonen & Tirri 2008, 68–69.

16 Muhonen & Tirri 2008, 68.

17 Räsänen 2008, 287; Halme 2011, 25.

18 Carlsson 1997, 16.

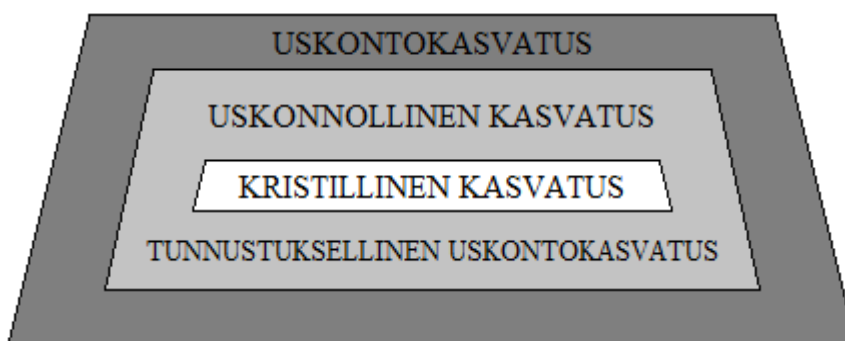
19 Seppälä 1988, 16.

Edellä kerrottu ei selvennä kristillisen kasvatuksen käsitteen suhdetta uskontokasvatuksen tai uskonnollisen kasvatuksen käsitteisiin. Kysymys tästä suhteesta on kuitenkin kristillisen kasvatuksen ymmärtämisen kannalta keskeinen.²⁰

Usein uskontokasvatuksen ja uskonnollisen kasvatuksen käsitteitä käytetään samaa tarkoittavassa merkityksessä.²¹ Muunlaisiakin käyttömahdollisuuksia on: käsitteet voidaan erottaa niin, että uskontokasvatus tarkoittaa mihinkään sitoutumatonta kasvatusta ja uskonnollinen kasvatus tiettyyn tunnustukseen tai perinteeseen sitoutunutta kasvatusta, myös kristillistä kasvatusta. Toinen mahdollisuus on tehdä uskontokasvatuksesta yläkäsite, joka jaetaan tunnustukselliseen ja tunnustuksettomaan opetukseen. Tällöin uskonnollinen kasvatus sisältyisi tunnustukselliseen opetukseen.²²

Jäsennystä voi hahmottaa seuraavan kuvion avulla:

Kuvio 1. Uskontokasvatuksen, uskonnollisen kasvatuksen ja kristillisen kasvatuksen käsitteiden väliset suhteet.²³

Kristillisellä kasvatuksella on joka tapauksessa oma erityinen luonteensa, ymmärrettiinpä uskontokasvatus ja uskonnollinen kasvatus tai niiden suhteet kuinka hyvänsä. Kristillistä kasvatusta ei voi täysin sulauttaa osaksi uskontokasvatuksen eikä uskonnollisen kasvatuksen käsitettä.²⁴

20 Muhonen & Tirri 2008, 66.

21 Kallioniemi 2000, 1.

22 Kasvatustieteen käsitteistö 1983, 199; Muhonen & Tirri 2008, 66.

23 Muhonen & Tirri 2008, 66.

24 Muhonen & Tirri 2008, 66.

Mitä kristillinen kasvatus voi sitten olla käytännössä? Millaisia voivat olla sen ilmenemismuodot? Kysymyksiä voi tarkastella ainakin neljästä näkökulmasta: sisällön ja prosessin, tavoitteen ja päämäärän, uskonnon avulla kasvattamisen sekä lapsen ja yhteisön hyvinvoinnin näkökulmasta.²⁵

Jos puhutaan kristillisestä kasvatuksesta sisällön ja prosessin näkökulmasta, voidaan puhua esimerkiksi perinteen siirtämisestä. Yhteisö pyrkii varmistamaan jatkuvuutensa, mikä voi merkitä esimerkiksi uskonnon kulkemista muistiketjuna sukupolvelta toiselle. Uskontokasvatus, kristillisessä perinteessä kristillinen kasvatus voi ilmetä käytännössä perusluonteeltaan kristinuskon uskonnollisen perinteen välittämisenä.²⁶

Kun kristillistä kasvatusta ajatellaan tavoitteen ja päämäärän näkökulmasta, puhutaan uskontokasvatuksesta, jonka tavoitteena on kasvattaa kristilliseen uskoon. Toisaalta tässä yhteydessä tavoitteena voi, esimerkiksi kirkolla, olla myös uskon syveneminen ja kristillisen identiteetin rakentuminen.²⁷

Kristillinen ajattelu ei kuitenkaan tue näkemystä, että uskoa voisi synnyttää esimerkiksi kasvatuksen voimin, vaan usko nähdään Jumalan lahjaksi. Kasvatusta olisi siksi tarpeen lähestyä myös uskonnon avulla kasvattamisen näkökulmasta.²⁸

Tästä näkökulmasta kristillinen kasvatus voi olla käytännössä kasvattamista kristinuskon tukemana.²⁹ Uskon avulla kasvattamisessa on tarkoitus auttaa kasvatettavaa syventämään tietämystään ja tuntemustaan elämästä, vaikka tämä uskoa ei omaksuisikaan.³⁰ Kirkon kasvatustyö voi esimerkiksi auttaa ihmistä hahmottamaan elämänsä kristillisen elämänymmärryksen perustalta.³¹

Yhteisön hyvinvoinnin näkökulma voi kasvatuksessa, myös kristillisessä, liittyä yksilön hyvinvointiin. Hyve-etiikan periaatteita mukailleen myös kristillinen kasvatus voi

---

25 Ylönen 2002, 14; Muhonen & Tirri 2008, 67.

26 Vermasvuori 1987, 10; Komulainen 2008, 91–92; Muhonen & Tirri 2008, 67.

27 Seppälä 1988, 19; Komulainen 2008, 102; Muhonen & Tirri 2008, 67.

28 Muhonen & Tirri 2008, 67.

29 Räsänen 2008, 287.

30 Vermasvuori 1987, 11; Muhonen & Tirri 2008, 67.

31 Halme 2008, 185.

olla lapsen liittämistä yhteisöön siten, että lapsen hyvinvointia tuetaan, mutta samalla tuetaan myös yhteisön hyvinvointia.³²

Kristilliselle kasvatukselle voidaan määritellä ja asettaa monenlaisia tavoitteita. Niitä voivat olla esimerkiksi ihmisen subjektiviteetin tukeminen ja terveen minäkuvan kehittymisen sekä elämän tarkoituksen löytämisen tukeminen.³³ Itsenäinen, kristillisen uskon kanssa vuorovaikutukseen sitoutunut, omakohtaisen identiteettinsä pohjalta elämää ja uskoa tulkitseva ihminen voidaan nähdä jopa kristillisen kasvatuksen keskeisimpänä tavoitteena.³⁴ Ihmisen etsiessä vastauksia perimmäisiin kysymyksiin esimerkiksi kirkon ja kodin uskontokasvatuksella on tärkeä rooli.³⁵ Etenkin vanhemmat ovat ratkaisevassa asemassa: lapsensa ensisijaisina uskontokasvattajina he tekevät merkittäviä ratkaisuja lapsen tulevaisuuden kannalta, niin hyvässä kuin pahassa.³⁶

Kristillinen kasvatusta voi ilmetä käytännössä kuutena ulottuvuutena, jotka eivät ole toisistaan erillisiä, vaan jotka ovat vastavuoroisessa ja erottamattomassa yhteydessä toisiinsa. Kristillisen kasvatuksen hengellistä puolta ilmentävät opillinen, rituaalinen ja kokemuksellinen ulottuvuus, ja inhimillistä puolta ilmentävät eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen ulottuvuus. Yhteys ja vaikutus toisiin koskee kaikkia ulottuvuuksia, eikä rajaa voida vetää edes hengellisen ja inhimillisen välille.³⁷

Kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet	
OPILLINEN RITUAALINEN KOKEMUKSELLINEN	Hengellinen puoli
EETTIS-MORAALINEN HUOLENPIDOLLINEN PEDAGOGINEN	Inhimillinen puoli

Taulukko 1. Kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta.³⁸

Opillinen ulottuvuus kuvaa kristilliseen uskoon kuuluvia oppeja sekä niiden välittämistä. Ulottuvuus ei ole pelkästään tiedollinen, vaan siihen kuuluu myös luottamisen

32 Ylönen 2002, 14.

33 Tirri 2003, 103, 105; Halme 2011, 25.

34 Halme 2008, 186; 2011, 25.

35 Tirri 2003, 105.

36 Ratcliff 1995, 61.

37 Muhonen & Tirri 2008, 77.

38 Muhonen & Tirri 2008, 77.

näkökulma. Kasvatuksen tarkoituksena tämän ulottuvuuden valossa on välittää kasvatettaville kuvaa rakastavasta ja hyvästä Jumalasta.³⁹

Keskeisessä asemassa ovat raamatunkertomukset.⁴⁰ Raamatussa ihminen kohtaa Jumalan puhuttelun.⁴¹ Myös suomalaisen uskontokasvatuksen perinteessä pienten lasten kohdalla keskeisellä sijalla ovat raamatunkertomukset, joiden kautta lapsi oppii kristinuskoa.⁴² Raamatun ensisijainen kieli onkin kertova kieli, joka kertoo ihmisille muun muassa pelastushistoriasta sekä Jumalan siunaavista teoista.⁴³ Raamatunkertomusten esillä pitäminen voi myös auttaa kasvatettavia ymmärtämään, kuinka Raamattu voi tukea uskonelämää.⁴⁴

Rituaalinen ulottuvuus käsittää kristilliset tavat sekä perinteet. Keskeisellä sijalla ovat jumalanpalveluselämä ja hartauselämä. Kirkkovuoden kulku antaa mahdollisuuden pelastustekojen mieleen palauttamiselle sekä ihmiselämän koko kaaren kohtausmiselle. Ulottuvuuteen sisältyy myös tiedollinen näkökulma: se tekee tavat ja perinteet ymmärrettävämmiksi. Ulottuvuuden yhteys niin opilliseen kuin kokemukselliseen ulottuvuuteen on vahva.⁴⁵

Rituaalit antavat kokemuksia, turvallisuutta sekä yhteyden vahvistumista siihen osallistuvien kesken.⁴⁶ Lapsen oleminen pienestä pitäen kristillisen uskon vaikutuspiirissä ja osana yhteisöä voi olla mitä luontevinta kristillistä kasvatusta, ja osallistumisen ja havainnoimisen kautta lapsi omaksuu ympärillään olevia asioita.⁴⁷

Kokemuksellinen ulottuvuus liittyy kasvatuksen tunneilmapiiriin sekä Jumalan rakkauteen ja läsnäoloon. Luottamus elämään, myös tulevaan, perustuu kokemukseen rakastavasta ja turvallisesta Jumalasta. Tätä kokemusta kristillinen kasvatus voi pyrkiä tarjoamaan.⁴⁸

---

39 Muhonen & Tirri 2008, 78.

40 Muhonen & Tirri 2008, 78.

41 Seppälä 1988, 16.

42 Komulainen 2008, 97.

43 Luumi 2002, 111–112.

44 Watson 1993, 133.

45 Muhonen & Tirri 2008, 78.

46 Luumi 2001, 160; Muhonen & Tirri 2008, 78.

47 Halme 2008, 188; Komulainen 2008, 98.

48 Muhonen & Tirri 2008, 79.

Kokemukselliseen ulottuvuuteen liittyy myös tietoisuus Jumalan rakkaudesta ihmisiin. Tästä rakkaudesta aiheutuvasta vastarakkaudesta nousee pyrkimys vastuulliseen elämään. Jumalan työtoverina maailmassa kristitty pyrkii toteuttamaan oikeudenmukaisuutta ja rauhaa maailmassa.⁴⁹

Tämän ulottuvuuden yhteydessä nousee esiin kysymys ihmisen hengellisyydestä. Usko ei ole vain tapoja tai jonkun asian todeksi uskomista, vaan luottamista ja turvautumista Jumalaan kokonaisvaltaisesti. Kristillinen kasvatustieteellinen tutkimus pyrkii kokemuksellisen ulottuvuuden kautta tukemaan kasvatettavan jumalasuhdetta sekä edistämään hänen hengellistä hyvinvointiaan.⁵⁰

Eettis-moraalinen ulottuvuus ottaa esiin kristilliseen kasvatukseen olennaisesti kuuluvat eettiset periaatteet ja moraalisen toiminnan. Kulmakiviä kristilliselle etiikalle ovat rakkauden kaksoiskäsky ja kultainen sääntö. Tähän ulottuvuuteen sisältyy myös kristillisen kasvatuksen tärkeä yhteiskunnallinen merkitys eettisenä kasvattajana.⁵¹

Kristillisen kasvatuksen tehtävänä on myös kasvatettavien ohjaaminen hyvään ja oikeaan sekä tärkeiden arvojen ja hyvien tapojen opettaminen.⁵² Lasten uskonnollisella kasvatuksella voi tukea lapsia heidän kehittäessään moraalitajuaan.⁵³ Jumalan ilmoituksesta johdettava käsitys oikeasta ja väärästä sisältyy kristilliseen kasvatukseen, ja lasta on myös autettava hahmottamaan oikean ja väärän eroa.⁵⁴

Eettis-moraalisessa ulottuvuudessa korostuu mallioppiminen. Periaatteiden opettaminen ei ole tarpeeksi, vaan opetusten täytyy toteutua myös käytännössä. Aikuisten mallin merkitystä ei voi liikaa tähdentää.⁵⁵

Huolenpidollinen ulottuvuus korostaa kristillisyyden ja kristillisen kasvatuksen kokonaisvaltaisuutta. Usko ei ole vain irrallinen elämän osa, vaan siihen ja arkeen kiinteästi kuuluvaa. Keskeistä ovat ilmapiirin lämpö ja turvallisuus sekä huolenpito ja ra-

---

49 Räsänen 2008, 287–288.

50 Muhonen & Tirri 2008, 79.

51 Komulainen 2008, 103; Muhonen & Tirri 2008, 79.

52 Muhonen & Tirri 2008, 80.

53 Aldridge & Box 1992, 82.

54 Halme 2008, 191; Räsänen 2008, 288.

55 Aldridge & Box 1992, 97; Puolimatka 2010, 119–120; Muhonen & Tirri 2008, 80.

kastaminen. Tyypillistä huolenpidolliselle ulottuvuudelle ovat huolehtiminen perustarpeista sekä myönteinen emotionaalinen ilmapiiri.⁵⁶

Pedagoginen ulottuvuus merkitsee sisällöllisiä ja menetelmällisiä ratkaisuja, jotka vaikuttavat kristillisen kasvatuksen toteuttamiseen sekä periaatteita ja lähtökohtia kristillisen kasvatuksen taustalla. Korostetussa asemassa on kasvattajan rooli sekä tehtävä. Hänen on sitouduttava yhteisiin arvoihin ja päämääriin sekä ylläpidettävä omaa asiantuntijuuttaan.⁵⁷

Menetelmiltään kristillinen kasvatusta liittyy yleiseen kasvatustieteelliseen tietoon, mitään erityistä kristillisen kasvatuksen pedagogiikka tai didaktiikkaa ei ole.⁵⁸ Perinteisiä menetelmiä ovat ainakin keskustelu ja kerronta, joista kerronnalla on huomattava perinne suurien uskontojen ”äidinkielenä”.⁵⁹ Menetelmiä kannattaa käyttää monipuolisesti, jotta kaikki aistit ja oppijatyypit tulisivat huomioiduksi ja lapsen aktiivisuus hyödynnettyä monella tavalla.⁶⁰

Kristillinen kasvatusta on kasvatusta, johon liittyvät intentionaalisuus, normatiivisuus sekä kasvatussuhteen asymmetrisyys. Ne asettavat kasvattajan tarkastelemaan kasvatuksen eettisiä ehtoja. Miten kasvattaja voi käyttää hyväksyttävällä tavalla valta-asemaansa, jossa hän edustaa määrättyjä arvoja ja pyrkii niiden pohjalta vaikuttamaan kasvatettaviinsa?⁶¹

Kasvatuksesta puhuttaessa on aina keskelle kaikkea asetettava lapsen oikeudet. Kristillisen kasvatuksen kohdalla on tärkeää pohtia, voiko yhteisön antama kristillinen kasvatusta olla tasapainossa lapsen oikeuksien kanssa, tai voiko se jopa olla osa niitä? Lasten näkemysten ja mielipiteiden esille nostamisen sekä niiden kunnioittamisen on toteuduttava kristillisessä kasvatuksessa, jotta se olisi lapsen ihmisoikeuksien mukaista.⁶²

---

56 Muhonen & Tirri 2008, 80–81.

57 Muhonen & Tirri 2008, 81.

58 Muhonen & Tirri 2008, 81; Räsänen 2008, 288.

59 Ahteenmäki-Pelkonen 1993, 20; Tirri 2003, 104; Muhonen & Tirri 2008, 81.

60 Räsänen 2008, 304; Halme 2011, 51.

61 Muhonen & Tirri 2008, 69.

62 Komulainen 2008, 93–94.

Indoktrinaatiota kasvatuksessa ei pidetä hyväksyttävänä.⁶³ Indoktrinaatio kasvatuksen määritelmänä kertoo kasvatuksen olevan muun muassa harhaanjohtavaa, yksinkertaistavaa, yksisuuntaista ja piilovaikutteista toimintaa, joka ei mahdollista kasvatettavan kehittymistä asioita kriittisesti arvioimaan kykeneväksi ihmiseksi.⁶⁴ Kasvatusprosessissa kasvatettavan mieleen syötetään uskomuksia ja käsityksiä hänen vapaan harkintakykynsä ohitse.⁶⁵ On kuitenkin osattava tehdä ero tahallisen, vääristelevän yksinkertaistamisen ja välttämättömän, syvempää ymmärtämistä palvelevan yksinkertaistamisen välillä.⁶⁶ Jälkimmäinen lienee välttämätöntä esimerkiksi pienten lasten kasvatuksessa.

Indoktrinaation asemaa kristillisessä kasvatuksessa voi lähestyä ainakin kahdesta suunnasta. Toisaalta voi puolustaa sen oikeutusta, ja toisaalta voi kumota sen olemassaolon kiistämällä syyttävän argumentin pätevyyden ja kiinnittämällä huomion kasvatuksen sisällön sijasta menetelmiin.⁶⁷

Indoktrinaation oikeutusta ja väistämättömyyttä uskontokasvatuksessa on puolustettu ainakin pitämällä sitä kulttuuriperinteen siirtäjänä.⁶⁸ Kuitenkin, vaikka kristillisessä kasvatuksessa olisi kyse tradition välittämisestä, ei lasta voi pitää kuin astiana, johon yhteisö kaataa arvostamiaan oppeja ja elämänehanteita.⁶⁹ Kyse on pikemminkin prosessista, jossa lapsi saa kielen elämänekysymystensä ilmaisemiseen sekä lähellään olevan uskonnollisen tradition tarjoamia vastauksia kysymyksiinsä.⁷⁰

Kristillisen kasvatuksen määrittelyn indoktrinaatioksi voi koettaa kumota osoittamalla, että ei ole olemassa argumenttia, joka kiistattomasti osoittaisi johonkin tiettyyn arvopohjaan sitoutuvan kasvatuksen epätodeksi, perustelemattomaksi tai järjenvastaiseksi.⁷¹ Neutraalia kasvatusta ei ole olemassa, vaan kasvatus on aina arvosidonnaisista.⁷² Tärkeää on tuoda julki omat arvot, ja pyrkiä niiden puitteissa muut maailmankat-

---

63 Muhonen & Tirri 2008, 69.

64 Puolimatka 1997, 15.

65 Komulainen 2008, 96.

66 Puolimatka 1997, 187.

67 Komulainen 2008, 95; Muhonen & Tirri 2008, 70.

68 Wright 2000, 113–114; Muhonen & Tirri 2008, 70.

69 Komulainen 2008, 94.

70 Komulainen 2008, 94.

71 Puolimatka 1997, 16.

72 Wright 2000, 116; Värrö 2004, 144; Komulainen 2008, 94–95; Muhonen & Tirri 2008, 70–71.

somukset huomioivaan näkemykseen.⁷³ Julkisia arvoja voi tarkastella kriittisesti, ja kriittisyys on mahdollista silloin, kun kasvatettava tuntee tradition, johon hänet on kasvatettu.⁷⁴

Sisällöllisestä näkökulmasta tarkasteltuna kristillistä kasvatusta voi syyttää indoktrinaatioksi, koska se välittää uskomuksia, joita ei voida osoittaa todeksi. Tässä tapauksessa tällainen sisältö on välttämätöntä. Kristillisen kasvatuksen sisältöä ei voi myöskään osoittaa epätodeksi, vaikka totuusargumentti puuttuukin.⁷⁵

Kristillistä kasvatusta on mahdollista toteuttaa indoktrinoimatta myös siten, että kiinnittää huomiota menetelmiin, joilla sitä toteuttaa.⁷⁶ Mitä tahansa voidaan opettaa indoktrinoimatta, kunhan menetelmät perustuvat rationaaliseen avoimuuteen ja kriittisyyteen.⁷⁷ Jos kristillinen kasvatus pitkäjänteisesti pyrkii ohjaamaan lasta traditionsa avoimeen tulkintaan, kasvatus ei todennäköisesti riko lapsen oikeuksia.⁷⁸

Tärkeä kysymys mietittäessä kristillistä kasvatusta indoktrinaation käsitteen valossa on myös kysymys siitä, onko uskossa kyse ideologiasta tai dogmista, jotka pitäisi siirtää kasvatettaviin sellaisinaan? On selvää, että monet kirkot ovat yrittäneet kuvata uskoaan systematisoimalla sen opiksi. Mutta uskon keskuksessa ei välttämättä ole systematisoitu oppi. Pikemminkin uskon ydin voisi avautua kristillisessä elämässä, jolloin kristillinen kasvatuskin olisi tämän elämän avaamista, eikä oppien iskostamista. Toki teorialla on tärkeä arvonsa uskon käsitteellistäjänä, mutta sen rooli on kuitenkin rajallinen.⁷⁹

Kristillinen kasvatus siis voi yrittää välttää indoktrinaation karikat ainakin osoittamalla, että sen sisältöä ei voi osoittaa epätodeksi, sekä kiinnittämällä huomiota menetelmiin. Lisäksi on tärkeä muistaa, että kaikki kasvatus perustuu johonkin arvoihin, ja että kristillinen kasvatus on välttämätöntä myös tradition siirtäjänä.

---

73 Komulainen 2008, 95; Muhonen & Tirri 2008, 71.

74 Wright 2000, 117; Komulainen 2008, 94; Muhonen & Tirri 2008, 71.

75 Puolimatka 1997, 16, 139; Muhonen & Tirri 2008, 70.

76 Komulainen 2008, 95; Muhonen & Tirri 2008, 70.

77 Puolimatka 1997, 16.

78 Komulainen 2008, 95.

79 Komulainen 2008, 96–97.

Käsittelen vielä kahta olennaista näkökulmaa. Nämä kaksi ovat pedagogisen suhteen näkökulma ja pedagogisen rakkauden näkökulma.

Pedagoginen suhde on ammattikasvattajan suhde kasvatettaviinsa. Siitä voi nimittää myös kasvatussuhteeksi. Kyseessä on rooliperustainen kasvatussuhde, jonka luonteen määrää kasvattajan instituutio. Kyse on siis eriluontoisesta suhteesta kuin vaikkapa vanhempien ja lapsen suhteesta. Kaikki kasvatusinstituutiot sitoutuvat kasvatukseensa oman ominaisuutensa ja kasvatustehtävänsä määräämään tilanteeseen, eikä riippumatonta ja vapaata tilanteita ole.⁸⁰

Lapsen ja aikuisen välisellä pedagogisella suhteella on ainakin kuusi tyypillistä piirrettä: lapsen parhaaksi toimiminen, kontekstisidonnaisuus, vuorovaikutus, vapaaehtoisuus, väliaikaisuus sekä tulevaisuuteen suuntautuminen. Kasvatuksessa pyritään kunnioittamaan kasvatettavan itseisarvoa ja tukemaan hänen kasvuaan parhaalla tavalla. Kasvatukseen vaikuttavat aina sen historiallinen konteksti sekä ajan yhteiskuntakäytäntö. Luovuttamaton elementti kasvatuksessa on vuorovaikutus. Kasvatussuhde on myös vapaaehtoinen, eikä siihen voi pakottaa. Väliaikaisuuden näkökulma kiinnittää huomion siihen, että kasvatuksen merkityksenä on nuoren kasvaminen niin, että kasvatusta tekee lopulta itsensä tarpeettomaksi. Tähän liittyy myös kasvatussuhteen tulevaisuusluonne.⁸¹

Tulevaisuusluonne näkyy myös kasvatussuhteen projektiivisessä ja teleologisessa luonteessa. Se tarkoittaa sitä, että nykyisyydessä vaalittu hyvä ja nykyhetkessä koetut arvot heijastuvat suotuisalla tavalla kasvatettavan tulevaisuuteen. Teleologisuus viittaa taas kasvatuksen tarkoitukseen ja päämääriin. Mielikuva päämäärästä säätelee toimia nykyisyydessä. Kasvattaja arvostaa kuitenkin lasta sinä jona hän on nyt, ei sinä mikä hänestä toivotaan tulevan.⁸²

Pedagoginen rakkaus liittyy yhteen pedagogisen suhteen kanssa. Se on yksi mahdollinen näkökulma tarkastella suhdetta.⁸³ Pedagoginen rakkaus ilmenee kasvattajan teo-

---

80 Värri 2004, 144; Muhonen & Tirri 2008, 72.

81 Kansanen 2004, 76–78; Muhonen & Tirri 2008, 73.

82 Värri 2004, 23; Muhonen & Tirri 2008, 74.

83 Muhonen & Tirri 2008, 72.

riana hänen ajattelussaan, empaattisuutena tunne-elämässä sekä eettisyytenä toiminnassa.⁸⁴

Pedagoginen rakkaus perustuu sitoutumiseen. Se on kasvattajan ammattimaista vastuuta. Pedagoginen rakkaus nousee siitä uskosta, joka kasvattajalla on rakkauden arvoon kasvatuksessa. Se voi ilmetä kasvattajan tarkoituksellisena päätöksenä rakastaa kasvatettaviaan. Sitäkään ei kuitenkaan voi pakottaa itsestään. Lähtökohtana on asennoituminen kokemaan rakkaus kenties kasvatussuhteen tärkeimmäksi elementiksi.⁸⁵

Jokainen kasvatettava on oikeutettu rakkauteen. Kasvattajan omien puutteiden tiedostaminen auttaa häntä ymmärtämään myös lapsen puutteita. Tärkeää on oivaltaa, että jokainen on omalla tavallaan täydellinen. Viime kädessä pedagoginen rakkaus on kunnioitusta, joka kohdistuu oman ja toisen persoonassa ilmenevään henkiseen ainutlaatuisuuteen. Se on myös rakastavaa läsnäoloa ja toimintaa. Parhaimmillaan kasvattaja suhtautuu kasvatettaviin niin, että kunnioittaa heitä ja asettaa heille myös rajat. Kunnioittava rakkaus saa lapsen parhaimmassa tapauksessa kokemaan maailman hyväksi ja turvalliseksi paikaksi, johon uskaltaa kasvaa.⁸⁶

Myös kristillisen kasvatuksen suhde voi olla erityinen pedagoginen suhde, jossa joku muu kuin oma vanhempi kasvattaa lasta. Kasvattajan rooli perustuu instituutioon, jonka kasvatusta hän toteuttaa. Tässä tapauksessa kyseessä voi olla vaikkapa kirkko tai muu uskonnollinen yhteisö. Tällaisessakin suhteessa voivat toteutua pedagogisen suhteen tyypilliset piirteet.

Erityisen tärkeään sijaan kristillisessä kasvatuksessa nousee nähdäkseni pedagoginen rakkaus. Etenkin kristillisen kasvatuksen huolenpidolliseen ulottuvuuteen se liittyy vahvasti. Korostuuhan tässä ulottuvuudessa suhteen lämmin ja turvallinen ilmapiiri, huolenpito sekä rakkaus.⁸⁷

Kristillinen kasvatustapa on siis yksi kasvatuksen muoto, joka määrittyy paljolti kasvatuksen määritelmän kautta, ja johon vaikuttavat samat lainalaisuudet kuin muuhunkin

---

84 Skinnari 2004, 86.

85 Goldstein 1997, 152; Skinnari 2004, 26.

86 Puolimatka 2004, 56; Skinnari 2004, 25–26, 96–98.

87 Muhonen & Tirri 2008, 80.

kasvatustoimintaan. Erityisluonteensa se saa kristillisestä sisällöstään, joka on olemukseltaan sekoitus sekä vain ja ainoastaan kristillisyyden keskeisiä piirteitä että yleisemminkin tunnettuja elementtejä. Kristillistä kasvatusta ilmentävät erityisellä tavalla kuusi ulottuvuutta, jotka ovat opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen ulottuvuus. Erikoista huomiota kristillisessä kasvatuksessa joutuu kiinnittämään menetelmien avoimuuteen, jotta indoktrinaation ansat vältettäisiin. Kristillinen kasvatusta voi tapahtua erityisessä pedagogisessa suhteessa, ja siihen kuuluu olennaisella tavalla pedagoginen rakkaus.

2.2 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon päiväkerhotoiminta

2.2.1 Historiaa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon päiväkerhotyö alkoi suurissa kaupungeissa. Ensimmäiset kerhot pidettiin Turussa vuonna 1945. Toimintaa syntyi sinne, missä tarvetta ilmeni. Usein taustalla oli kotien toivomus saada edes hieman kodin ulkopuolista kasvatusapua. Kerhoja pidettiin 3–7-vuotiaille, yleensä kahdesti viikossa ja kolme tuntia kerrallaan.⁸⁸

Tampereella päiväkerhotoiminta käynnistyi vuonna 1952 ja Helsingissä pari vuotta myöhemmin. Tampereella toiminta hahmotettiin aluksi diakoniatyöksi, mutta myöhemmin sen ajateltiin olevan kasteopetusta ja kasvatusapua. Päiväkerhotoimintaa laajennettiin myöhemmin myös erityisryhmien, kuten kuulovammaisten ja kehitysvammaisten pariin. Erityisryhmät eivät tulleet jäädäkseen, mutta muovasivat merkittävästi kerhojen luonnetta. Viesti oli, että kaikkia halutaan auttaa.⁸⁹

1960-luvun lopulla Suomen Pyhäkouluyhdistyksen (SPY) päiväkerhotoimikunta laati päiväkerhotyötä ja sen tarpeita kartoittavan kyselyn, joka paljasti, että kerhojen sisältö ei ollut kovin vakiintunut. Kyselyn seurauksena SPY päätti ryhtyä tuottamaan päiväkerhotyön materiaalia. Vuonna 1967 päiväkerhotoiminta tuli organisoiduksi kirkon kasvatustoiminnan osaksi, kun seurakuntien päiväkerho- ja lastentarhatoimintaa kä-

---

88 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 17; Innanen 2006, 75.

89 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 17–18; Innanen 2006, 75.

sittelevä neuvottelukokous ehdotti päiväkerhotoimintaa kehitettäväksi kirkon omailemaisena, pysyvänä kasvatustyön muotona.⁹⁰

Vuonna 1969 alkoi Kauniaisten Raamattuopistossa lastenohjaajakoulutus. Kyseessä oli ensimmäinen lastenohjaajien pitkä kurssi, sen pituus oli kaksi kuukautta. Aiemmin koulutukset olivat olleet vain muutaman päivän tilaisuuksia.⁹¹

1970-luvulla aiheutti pohdintaa seurakunnan päiväkerhojen asema suhteessa kuntien järjestämään päivähöitoon. Tilaa näytti kuitenkin olevan myös seurakunnalliselle toiminnalle, jolle tärkeitä olivat uskontokasvatuksen tavoitteet kasvatuksen osana. Kerhotoiminnan suosio jopa lisääntyi.⁹²

Vuonna 1971 pidettiin ensimmäiset lastenohjaajakurssit, jotka laajennettu piispainkokous oli hyväksynyt. Koulutusta järjestivät Sisälähetysseuran opisto Pieksämäellä, Turun kristillinen opisto ja Helsingin Evankelinen Kansankorkeakoulu.⁹³

Saman vuosikymmenen puolivälissä kirkon päiväkerhotoiminnan tavoitteet hyväksyttiin piispainkokouksessa. Tavoitteet määrittivät kerhon kasteopetusta ja kristillistä kasvatusta antavaksi, lapset laajasti huomioivaksi kirkon omaksi työmuodoksi, joka myös tukee vanhempia lasten kasvatuksessa. Kristillisen sanoman haluttiin olevan läsnä kaikessa toiminnassa.⁹⁴

Päiväkerholaisten määrä nousi 1980-luvun loppuun asti. Huippuvuosi oli 1989, jolloin kerholaisia oli 116 218. 1980- ja 1990-lukujen taitteessa päiväkerhotyötä kehitettiin etenkin henkilöstön ja koulutuksen osalta. Työn tulevaisuutta kehittämissä määrittivät piispainkokouksen vahvistamat uudet lapsityönvirat.⁹⁵

1990-luvun alkuvuosien lama ja työttömyys koettelivat nuoria ja lapsiperheitä. Samaan aikaan myös seurakunnat vähensivät runsaasti työntekijöitä lapsi- ja nuorisoi-

---

90 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 18–19; Innanen 2006, 75.

91 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 20.

92 Innanen 2006, 75.

93 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 21.

94 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 21.

95 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1988–1991 1992, 90–91.

työstä. Lamavuosien vaikutuksesta myös lapsityön diakoninen näkökulma kirkossa korostui ja yhteistyö esimerkiksi sosiaalitoimen kanssa lisääntyi.⁹⁶

Laman odotettiin laskevan päiväkerholaisten määrää, mutta toisin kävi. Kaikki harrastukset eivät edes mahtuneet kerhoihin. Työntekijöiden määrä väheni ja samaan aikaan ryhmäkoot kasvoivat. Laman mukana seurannut työttömyys jätti vanhemmat kotiin ja sitä myöten myös lapset kunnallisen päivähoiton ulkopuolelle. Vanhemmat suuntasivatkin uudenlaisia odotuksia seurakunnan päiväkerhotoimintaa kohtaan.⁹⁷

Vuosikymmenen alkupuoliskolla kiinnitettiin huomiota lapsityöntekijöiden koulutukseen. Kehitystyötä ajoivat eteenpäin niin ammatillisen koulutuksen kokonaisvaltaisen uudistaminen kuin piispainkokouksen tehtävänannot. Vuonna 1995 piispainkokous hyväksyi uuden lastenohjaajan perustutkinnon tutkinnoksi, joka kelpoisti kirkon lastenohjaajan tehtävään.⁹⁸

1990-luvun loppupuolella sekä päiväkerhoihin osallistuvien että kerhotilaisuuksien määrä väheni. Päiväkerho tavoitti silti edelleen miltei puolet Suomen 4–6-vuotiaista. Osallistumisen vähyyteen vaikuttivat osaltaan esiopetuksen laajeneminen sekä uusi päivähoitolaki. Päiväkerhotoimintaa kirkon työmuotona kuitenkin arvostettiin edelleen.⁹⁹

Vuosituhaten vaihteen tienoilla valmisteltiin taas muutoksia lapsityön koulutukseen. Koulutusta oli määrä laajentaa 120 opintoviikon lapsi- ja perhetyön perustutkinnoksi. Uusi koulutus käynnistyi vuoden 2001 syksyllä. Se mahdollisti työnkuvan laajenemisen myös esimerkiksi perhetyön ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan pariin.¹⁰⁰

---

96 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1992–1995 1997, 123, 127.

97 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1992–1995 1997, 126.

98 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1992–1995 1997, 125, 267.

99 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999 2000, 75, 77–78. Esiopetuksen laajenemisella viitattaneen kuntien velvollisuuteen järjestää peruskoulua edeltävänä vuonna lapselle esiopetusta. Velvollisuudesta säädettiin perusopetuslaissa (628/1998, 4 §). Uusi päivähoitolaki taas tarkoittanee vuodesta 1996 alkaen voimassa ollutta subjektiivista päivähoito-oikeutta kaikille alle kouluikäisille lapsille. (21.8.1998/628 2013; Lasten päivähoito 2011 2013.)

100 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999 2000, 253; 2004, 312.

Uuden vuosituhannen tullessa ilmainen esiopetus ja subjektiivinen päivähoito-oikeus laskivat osaltaan edelleen kerholaisten määrää. Toimintaa suunnattiinkin useissa seurakunnissa myös kolmevuotiaille. Vuonna 2003 niin teki jo puolet seurakunnista. Koska suurin osa 6-vuotiaista osallistui esiopetukseen, he eivät enää olleet ensisijainen kohderyhmä päiväkerhotyölle. 2000-luvun alkuvuosina kerholaiset ja ryhmät vähenivät joka hiippakunnassa, mutta silti päiväkerhotyötä edelleen arvostettiin.¹⁰¹

2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen puolivälissä päiväkerholaisten määrä oli edelleen vähentynyt. Vuonna 2007 päiväkerhotyö tavoitti enää reilun kolmanneksen 3–5-vuotiaista. Sen sijaan perhekerhojen suosio oli noussut.¹⁰²

Viime vuosina on ollut havaittavissa, että osallistuminen kirkon varhaiskasvatuksen työmuotoihin on vähentynyt, päiväkerhon osalta jopa selvästi. Kerhotoiminta tavoitti vuonna 2011 enää alle kolmanneksen 3–5-vuotiaista, joista on ajan myötä tullut päiväkerhon kohderyhmä.¹⁰³

Lähimenneisyydessä päiväkerhojen sisältöön ovat vaikuttaneet myös eri teemat, kuten liikunta, luonto, musiikki tai muu luova toiminta. Teemoilla kerhoja on pyritty tekemään houkuttelevammiksi. Vanhemmat ovat tuntuneet arvostavan teemakerhoja.¹⁰⁴

Nykyään kerhot ovat arkisin noin kahdesta neljään kertaan viikossa järjestettäviä tapahtumia, joihin kokoontuu pääsääntöisesti 3–5-vuotiaita. Myös kuusivuotiaita on jossain määrin mukana, vaikka maksuton esiopetus on vähentänyt 2000-luvulla heidän määräänsä kerhoissa. Joissakin seurakunnissa on ollut myös erillisiä 3- tai 6-vuotiaiden ryhmiä.¹⁰⁵

---

101 Kirkko muutoksen keskellä 2004, 144, 147–149.

102 Monikasvoinen kirkko 2008, 117–118, 123.

103 Haastettu kirkko 2012, 134, 141.

104 Monikasvoinen kirkko 2008, 124; Päiväkerhon rakenteet 2012.

105 Lapsi on osallinen 2008, 16; Monikasvoinen kirkko 2008, 123–124; Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012; Päiväkerhon rakenteet 2012.

2.2.2 Päiväkerhotoiminta kristillisenä kasvatuksena ja varhaiskasvatuksena

Päiväkerho on kirkon oma, kasteopetusta ja kristillistä kasvatusta antava työmuoto.¹⁰⁶ Sen hengellisiä lähtökohtia ovat ainakin kasteopetus ja kristillinen ihmiskuva.¹⁰⁷ Työn raamatulliset perustat löytyvät kaste- ja lähetyskäskystä (Matt. 28:19–20) sekä lasten evankeliumista (Mark. 10:13–16).¹⁰⁸ Lähtökohtana ovat myös kirkon oma arvopohja sekä kristillisen uskon keskeiset sisällöt.¹⁰⁹

Kirkon päiväkerhotyön hengellisiä tavoitteita määrittää pitkälti kaste, joka velvoittaa opettamaan ja kasvattamaan kastettua kristillisesti.¹¹⁰ Tällaisen opetuksen ja kasvatuksen toteuttajaksi on tarkoitettu myös seurakunnan päiväkerho, joka ei ole vain uskonnollisilta elementeiltaan kristillistä kasvatusta, vaan joka pyrkii olemaan kristillistä kasvatusta koko olemukseltaan.¹¹¹ Tärkeää on myös lapsen hengellisyyden vaaliminen, lapsen aito kohtaaminen ja kunnioittaminen hengellisenä ihmisenä.¹¹² Päiväkerho osaltaan pyrkii toteuttamaan kirkon varhaiskasvatusta: kristillisestä uskosta ja sen arvoista lähtevää kasvatuksellista vuorovaikutusta.¹¹³

Päiväkerhon erityistä uskonnollista sisältöä on esimerkiksi tutustuminen kristinuskon perusasioihin sekä kirkkovuoden eri juhliin.¹¹⁴ Kasteopetusta konkretisoivat raamatunkertomukset, rukoukset sekä virret, ja turvallisuutta luo hiljentyminen.¹¹⁵ Tärkeää on myös tilan antaminen lasten puheille, jotka liittyvät heidän hengellisyyteensä sisältyviin tunnelmiin ja kysymyksiin.¹¹⁶

Kirkon kasvatustyön ja sitä kautta myös päiväkerhotoiminnan keskeisiä kasvatuksellisia lähtökohtia ovat lapsi, perhe ja kokonaisvaltainen ihmiskuva. Lasten halutaan

---

106 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 21.

107 Lapsi on osallinen 2008, 11; Haastettu kirkko 2012, 134; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.s

108 Lapsi on osallinen 2008, 11; Haastettu kirkko 2012, 135.

109 Lapsi on osallinen 2008, 10–12.

110 Lapsi on osallinen 2008, 11; Monikasvoinen kirkko 2008, 117; Haastettu kirkko 2012, 134.

111 Alopaeus-Karhunen & Wennermark 2004, 21; Monikasvoinen kirkko 2008, 117; Haastettu kirkko 2012, 134; Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatustajana 2012.

112 Lapsi on osallinen 2008, 16; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.

113 Lapsi on osallinen 2008, 11.

114 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999 2000, 77.

115 Lapsi on osallinen 2008, 16; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012; Seurakunnan päiväkerho on leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012.

116 Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.

päiväkerhossa innostuvan löytämään, kyselemään, pohtimaan ja tekemään johtopäätöksiä.¹¹⁷ Perheen näkökulmasta lähtökohdan muodostaa kasvatuskumppanuus, päiväkerhon ja kodin yhteistyö.¹¹⁸ Kokonaisvaltainen ihmiskuva liittyy ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemiseen, ja tämä kokonaisvaltaisuus näkyy myös kirkon päiväkerhotyön lähtökohdissa.¹¹⁹ Kirkon varhaiskasvatus sitoutuu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Vasu) niin, että ensisijaisesti kirkon kasvatustajatteluun lähdetään kirkon omasta arvopohjasta sekä uskon keskeisistä sisällöistä nousevista tavoitteista.¹²⁰

Lapsi kirkon kasvatustyön lähtökohtana näyttää ilmentävän lasta subjektina pitävää lähestymistapaa, lapsilähtöisyyttä. Aito lapsilähtöisyys ei ole lapsen määräysvaltaa, vaan lapsen tarpeet huomioivaa vastuullista aikuisuutta. Tärkeää on tuntea lapsen kehitys ja tukea sitä ikäkauteen sopivalla tavalla, sekä mahdollistaa kasvatettavan lapsena oleminen lasten maailmassa.¹²¹

Perheen huomioiminen kasvatuskumppanuuden kautta kirkon kasvatustyön lähtökohtana liittyy ajatukseen yhteistyöstä, joka tapahtuu vanhempien ja kirkon ammattikasvattajien tasa-arvoisessa vuorovaikutuksessa. Siinä yhdistyy vanhempien omaa lastaan koskeva asiantuntemus ja työntekijöiden ammatillinen asiantuntemus.¹²²

Kokonaisvaltainen ihmiskuva kirkon kasvatustyössä tuo lähtökohtiin lapsen kokonaisuudessaan ymmärtävän ulottuvuuden. Kokonaisvaltainen ihmiskuva kasvatuksessa huomioi ihmisen kokonaisuuden: ruumiin, sydämen, mielen ja hengen. Nämä käsitteet kuvaavat ihmisen fyysisyyttä, sosiaalis-emotionaalista puolta, ymmärrystä sekä omantunnon, identiteetin ja itsetunnon aluetta. Kokonaisvaltaisessa kasvatuksessa kaikki osat huomioidaan.¹²³

Kirkon kasvatustyön tavoitteet ja tarkoitus hahmottuvat edellä mainittujen lähtökohden kautta. Päiväkerho on tarkoitettu lapselle kasvun ja oppimisen paikaksi, jossa hä-

---

117 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1992–1995 1997, 125; Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999 2000, 77; Lapsi on osallinen 2008, 11.

118 Lapsi on osallinen 2008, 11.

119 Lapsi on osallinen 2008, 12; Haastettu kirkko 2012, 134, 136.

120 Lapsi on osallinen 2008, 12; Haastettu kirkko 2012, 140.

121 Pulkkinen & Launonen 2005, 62; Jantunen 2011, 6.

122 Puroila 1997, 57.

123 Halme 2011, 32–38.

nestä välitetään aidosti, ja joka välittää lapselle lapsuuden ilon kokemuksia hänen omasta kiinnostuksestaan lähtien.¹²⁴ Päiväkerhossa toteutuu myös seurakunnan ja perheiden välisessä kumppanuudessa ja jaetussa lasten kasvatustehtävässä se, että seurakuntien kasvatustyö tukee kotien kasvatustyötä ja vanhemmuutta.¹²⁵ Päiväkerho myös toteuttaa kirkon varhaiskasvatuksen tavoitetta ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja kasvun tukemisesta.¹²⁶

Lapsilähtöisyys näkyy myös päiväkerhotoiminnan tavoitteissa. Lisäksi aito välittäminen nostaa esille pedagogisen rakkauden näkökulman. Pedagoginen rakkaus on kasvattajan tietoista, sitoutumiseen perustuvaa suhtautumista lapseen, ja ilmenee kasvattajan ajattelussa, tunne-elämässä ja toiminnassa.¹²⁷

Konkreettista toiminnan sisältöä päiväkerhossa ovat laulu, leikki, askartelu ja liikunta.¹²⁸ Sisältö on monipuolista, aikuisten yhdessä lasten kanssa luomaa toimintaa.¹²⁹ Tässä tulee ilmi toiminnan lapsilähtöisyys menetelmällisellä tasolla: lapsille annetaan vastuuta, mutta aikuinen asettaa turvalliset rajat.¹³⁰ Lapset huomioidaan kokonaisvaltaisesti, ja toimintaa pyritään rakentamaan lapsen kokonaiskehityksen tukemista silmällä pitäen.¹³¹

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet käy yksiin kirkon kasvatusajattelun kanssa monessa suhteessa. Asiakirja esimerkiksi asettaa varhaiskasvatustyön tavoitteeksi kasvatuskumppanuuden lisäämisen, ja varsinaisiksi kasvatustavoitteiksi ainakin lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämisen, toiset huomioivien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistamisen sekä itsenäisyyden asteittaisen lisäämisen.¹³²

---

124 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999 2000, 77; Lapsi on osallinen 2008, 16; Päiväkerho ja kasvatuskumppanuus 2012; Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012.

125 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999 2000, 77; Lapsi on osallinen 2008, 16; Päiväkerho ja kasvatuskumppanuus 2012; Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012.

126 Haastettu kirkko 2012, 134; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.

127 Goldstein 1997, 152; Skinnari 2004, 86.

128 Lapsi on osallinen 2008, 16; Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012.

129 Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012.

130 Jantunen 2011, 6, 10.

131 Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta 2012.

132 Vasu 2005, 7, 13.

2.3 Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta

2.3.1 Vanhoillislestadiolaisuus, rauhanyhdistykset ja Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry

Lestadiolaisuus sai alkunsa Ruotsin Lapin suomalaisella asuinalueella, kun Karesu-vannon kirkkoherra Lars Levi Laestadiuksen (1800–1861) parannussaarnat 1840-luvulla synnyttivät herätyksen, joka levisi myös ympärysseurakuntiin, jopa Norjaan ja Suomeen.¹³³

Laestadiuksen kuoltua hänen työtoverinsa Juhani Raattamaa (1811–1899) vaikutti merkittävästi liikkeen kehitykseen. Raattamaan aikana monet opilliset näkemykset, kuten seurakuntaoppi, kiteytyivät. Liike kasvoi myös vahvasti muun muassa väestön liikkuvuuden, työmatkojen ja siirtolaisuuden myötä, ja levisi jopa Venäjälle ja Pohjois-Amerikkaan saakka.¹³⁴

Raattamaan kuoltua lestadiolaisuus hajaantui 1800- ja 1900-lukujen taitteessa vanhoillislestadiolaisuudeksi, esikoislestadiolaisuudeksi ja uusheräykseksi. Kimmo Ketola tarjoaa selitykseksi hajaannukselle paitsi vahvan persoonan poismenoa, myös liikkeen voimakasta leviämistä ja uuden sukupolven nousua.¹³⁵

Vanhoillislestadiolaisuus on kokenut hajaannuksia myöhemminkin. Näkyvimpiä niistä lienevät rauhansanalaisuuden erkaantuminen 1930-luvulla sekä elämänsanalaisuuden syntyminen 1960-luvun alkupuolella.¹³⁶

Tällä hetkellä vanhoillislestadiolaisuus on suurin lestadiolaisista ryhmittymistä. Eri-tyisen vahvaa sen kannatus on Pohjois-Suomessa. Koko maassa liikkeen kannattajia arvellaan olevan yli 100 000.¹³⁷

---

133 Ketola 2008, 71.

134 Ketola 2008, 71.

135 Ketola 2008, 71–72.

136 1930-luvun hajaannuksesta ks. esim. Palola 2010, 283–299. 1960-luvun hajaannuksesta ks. esim. Palola 2011, 392–456.

137 Ketola 2008, 72; Haastettu kirkko 2012, 393–394.

Eksklusiivinen seurakuntakäsitys sekä ihanne askeettisesta elämäntavasta ovat lestadiolaisuuden opillisia erityispiirteitä. Ketolan mukaan seurakuntakäsitys johtuu ripin ja synninpäästön keskeisestä roolista lestadiolaisessa opetuksessa. ”Avainten valta”, uskovan oikeus pidättää tai päästää syntejä, on Ketolan mukaan lähellä ajatusta lestadiolaisseurakunnasta ainoana pelastavana seurakuntana.¹³⁸

Vanhoillislestadiolaiselle uskonkäsitykselle keskeistä on ajatus siitä, että maan päällä on Jumalan seurakunta, kristittyjen ihmisten muodostama yhteisö, johon on jätetty Pyhän Hengen virka julistaa evankeliumia. Evankeliumin ydin on syntien anteeksi-antamus, jota julistetaan Jeesuksen nimessä ja veressä. Vanhoillislestadiolaiselle opetukselle on siis keskeistä Jumalan voimalla saarnattu äänellinen evankeliumi, jonka uskolla vastaan ottava pääsee sisälle Jumalan valtakuntaan.¹³⁹

Vanhoillislestadiolaisuus organisoii toimintaansa lähinnä paikallistasolla toimivien rauhanyhdistysten kautta. Ensimmäinen rauhanyhdistys perustettiin Helsinkiin 1880-luvun lopulla. Rauhanyhdistykset ovat yhdistyslain mukaan toimivia rekisteröityjä yhdistyksiä, joiden tehtävänä on auttaa vanhoillislestadiolaisen uskonkäsityksen mukaisen sanoman julistustyössä. Yhdistysten tavoitteiksi mainitaan muun muassa kansalaisten kristillissiveellisten elämäntapojen, raittiuden ja isänmaallisen mielen edistäminen. Toiminnan perustana on yksittäisten jäsenten sielunhoidollinen vastuu ”herättää ja elvyttää kristillistä uskonelämää kansan keskuudessa”. Rauhanyhdistysten jäsenet ovat evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä, joten liike tulee osaksi kirkkoa jäsentensä kautta.¹⁴⁰

Rauhanyhdistysten perustoimintaa ovat hartausseurat, joihin kaikki ovat tervetulleita. Seuroissa pidetään Raamattuun perustuvia saarnoita sekä lauletaan virsiä ja Siionin lauluja, vanhoillislestadiolaisten hengellisiä lauluja. Lisäksi useissa rauhanyhdistyksissä on eri kohderyhmille suunnattua toimintaa, kuten esimerkiksi lapsi- ja nuorisotyötä: päiväkerho-, pyhäkoulu- ja raamattuluokkatoimintaa. 2010-luvun uusi työmuoto on perhe- ja diakoniatyö, joka ennaltaehkäisevänä työnä yhdistää muut työmuodot tukemaan koteja ja perheitä.¹⁴¹

---

138 Ketola 2008, 73.

139 Näin me uskomme 2013.

140 Hänninen 2012, 202.

141 Hänninen 2012, 205–207.

Rauhanyhdistykset, joita Suomessa oli vuonna 2012 184, ja joilla on yhteensä noin 35 000 jäsentä, ovat jäseninä Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry:ssä (SRK). SRK on palvelujärjestö, joka paitsi auttaa yhdistyksiä niiden perustehtävän toteuttamisessa, myös järjestää seuroja Suomessa ja ulkomailla, tekee lapsi- ja nuorisotyötä sekä perhe- ja diakoniatyötä ja harjoittaa julkaisu- ja kustannustoimintaa.¹⁴²

SRK:n voitaneen katsoa saaneen alkunsa jo vuonna 1906, jolloin sen edeltäjä, Lähetystoimen Päätoimisto, perustettiin Oulussa organisoimaan vanhoillislestadiolaisuuden lähetystyötä niin Suomessa kuin tarvittaessa ulkomaillakin. Virallinen aloite koko maan kattavasta keskusyhdistyksestä esitettiin vuonna 1914, mutta ajan olosuhteet hidastivat prosessia, ja Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys saattoi aloittaa toimintansa vasta vuonna 1917. Lähetystoimen toiminta näyttää jatkuneen SRK:n toimintana suorana jatkumona.¹⁴³

2.3.2 Päiväkerhotoiminnan historiaa

Päiväkerhotoiminta syntyi muun rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyön tavoin kotien tarpeeseen. 1970-luvulla muutokset koululaitoksen uskonnonopetuksessa sekä seurakuntien pyhäkoulu- ja päiväkerhotyössä saivat kodit hakemaan tukea rauhanyhdistyksistä lastensa uskontokasvatukseen.¹⁴⁴

SRK:n johtokunta keskusteli päiväkerhotoiminnasta joulukuussa 1973, ja rohkaisi rauhanyhdistyksiä järjestämään toimintaa mahdollisuuksien mukaan.¹⁴⁵ Niinpä jo seuraavana vuonna kerhoja järjestettiin ”monilla paikkakunnilla”, kuten vuoden 1974 SRK:n vuosikertomuksesta käy ilmi.¹⁴⁶

Päiväkerhotyöstä myös keskusteltiin ahkerasti, mutta siitä huolimatta alkua oli varovaista. Kokemuksen ja sopivan oppimateriaalin puute hankaloitti toiminnan käynnis-

---

142 Haastettu kirkko 2012, 395; Hänninen 2012, 205.

143 Palola 2010, 122–123, 127, 129; 2011, 471.

144 Haapsaari 2000, 124; Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3. Haapsaari (2000, 124) ei määrittele tarkemmin seurakuntien lapsityössä tapahtuneita muutoksia. Koulun uskonnonopetuksesta hän sanoo, että opetuksen määrä oli vähentynyt ja sisältö muuttunut niin, että se painottui entistä enemmän filosofisiin ja eettisiin näkökohtiin.

145 Haapsaari 2000, 125.

146 SRKvk 1974, 297.

tysvaihetta. Kansanopistojen¹⁴⁷ kursseilla koulutettiin ohjaajia ja valmistettiin oppimateriaalia. Rauhanyhdistysten päiväkerhopäivillä ohjelmassa oli myös työn tavoitteita, pedagogista ohjausta, näytetunteja ja harjoituksia. 1970-luvun lopulla SRK tuotti kerhotyön tueksi Päivyt-monisteita.¹⁴⁸

Päiväkerhotoiminnan lähtökohtia, tavoitteita ja sisältöä linjattiin 1970-luvulla erään rauhanyhdistyksen pöytäkirjassa näin:

Tällä toiminnalla pyritään ensisijaisesti kasvattamaan lapsia Jeesuksen Kristuksen ja Jumalan valtakunnan yhteydessä. - - Jumalan sana on työssä keskeisimmällä sijalla. Lisäksi kerhon toimintaan kuuluu laulua, leikkejä, askartelua ja retkiä. - - Päiväkerhotyöllä halutaan tukea vanhempia lasten kasvatustyössä.¹⁴⁹

Sama näkemys päiväkerhosta kotien kasvatustyön tukena säilyi seuraavallakin vuosikymmenellä. Ennen kaikkea päiväkerho nähtiin kuitenkin kristilliseksi kasvatukseksi, keskeistä oli yksinkertaisen Jumalan sanan esillä pitäminen. Joillakin paikkakunnilla toimi erillinen kuusivuotiaiden ryhmä, jossa lapset saivat tehdä esikoulutehtäviä osana kerhoa. Päiväkerhotyö jatkui vakaana rauhanyhdistyksissä.¹⁵⁰

Lapsi- ja nuorisotyön vakiintuminen ja laajentuminen lisäsivät tarvetta materiaalille sekä ohjaajien koulutukselle. Materiaalia hankittiin ja valmistettiin työmuotojen kehittyessä. SRK julkaisi vuonna 1983 päiväkerho-oppaan ”Ruoki minun karitsoitani”, jossa käsiteltiin päiväkerhon tavoitteita, ohjeistettiin opettajia ja esiteltiin useita päiväkerhon sisältösuunnitelmia. Ohjaajia koulutettiin kansanopistojen kursseilla ja rauhanyhdistysten omissa koulutustilaisuuksissa. Lisäksi ohjaajat pitivät kokouksia. Kokoukset olivat toivottuja ja niiden koettiin tulevan tarpeeseen. Niissä perehdyttiin materiaaliin, käsiteltiin opetuksen sisältöä ja keskusteltiin.¹⁵¹

Ohjaajien koulutustarve jatkui myös 1990-luvulla. Hyvän mahdollisuuden koulutukseen rauhanyhdistysten oman toiminnan ohella tarjosivat edelleen kansanopistot¹⁵².

---

147 Kansanopistoilla tarkoitetaan tässä kahta jo 1970-luvulla toiminutta, vanhoillislestadiolaisen taustayhteisön tukemaa kansanopistoa, Reisjärven kristillistä opistoa ja Jämsän kristillistä kansanopistoa (ks. esim. Tervo 2005, 250).

148 SRKvk 1978, 314; Haapsaari 2000, 125–126.

149 Haapsaari 2000, 125–126.

150 SRKvk 1980, 263; SRKtk 1982, 246; SRKtk 1983, 267; SRKvk 1987, 434–435; SRKvk 1989, 425–426.

151 SRKvk 1980, 263; SRKtk 1982, 246; SRKtk 1983, 267; SRKvk 1987, 434–435; SRKvk 1989, 425–426; Haapsaari 2000, 126.

152 Vuonna 1987 vanhoillislestadiolaisen taustayhteisön tukemia kansanopistoja tuli yksi lisää, kun

Koulutuksen aiheiksi vuosikertomuksissa mainitaan muun muassa opetukseen valmistautuminen, opetuksen havainnollistaminen ja yksinkertaisuus sekä raamatuntuntemuksen lisääminen. SRK tuki rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyötä myös koulutuksen ja oppimateriaalin tuottamisen keinoin. Vuosikymmenen lopulla perustettu työryhmä valmisteli uutta päiväkerho-opasta uuden vuosituhannen päiväkerho-ohjaajien käyttöön.¹⁵³

Lapsi- ja nuorisotyö näyttää 1990-luvulle tultaessa asettuneen niihin uomiinsa, jotka se oli edellisen vuosikymmenen aikana löytänyt. Päiväkerhotoimintaa järjestettiin muun toiminnan ohessa säännöllisesti. Lapset ja nuoret näyttävät vuosikertomusten valossa osallistuneen aktiivisesti rauhanyhdistysten heille järjestämään toimintaan. Toiminta koettiin Jumalan lahjana: apuna ja tukena kasvatustyölle, josta kodit kantavat päävastuun.¹⁵⁴

Uusi vuosituhat ei tuonut mullistuksia lapsi- ja nuorisotyöhön, vaan se noudatteli tuttuja uomiaan, ja esimerkiksi päiväkerhot toimivat säännöllisesti osana rauhanyhdistysten toimintaa. SRK tuki edelleen rauhanyhdistyksiä tässä työssä, muun muassa tuottamalla oppimateriaalia ja kouluttamalla opettajia. Merkittävä näyte tuesta oli vuoden 2001 syksyllä päiväkerho-ohjaajien käyttöönsä saama ”Kerhopolku”-päiväkerho-opas sekä siihen kuuluva materiaalikansio, jotka otettiin myönteisesti vastaan. Ohjaajien koulutus- ja virkistystapahtumia järjestettiin rauhanyhdistyksissä ja kursseja kansanopistoissa.¹⁵⁵

Tukena rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyölle olivat myös alueellisesti toimivat, viisivuotiskaudeksi valitut nuorisotyön avustajat. Heidän tehtävänään oli ”edistää paikallista ja alueellista nuoriso- ja leirityötä sekä avustaa paikallisten rauhanyhdistysten nuorisotyötä”. Erääksi työn painopisteeksi joissakin vuosikertomuksissa mai-

---

Ranuan kristillinen kansanopisto perustettiin (ks. esim. Tervo 2005, 250).

153 SRKvk 1990, 359, 374; SRKvk 1991, 358, 365; SRKvk 1997, 345; SRKvk 1998, 339; SRKvk 1999, 329, 337.

154 SRKvk 1990, 359; SRKvk 1991, 358, 365; SRKvk 1992, 327; SRKvk 1993, 328, 333; SRKvk 1994, 337, 343; SRKvk 1995, 349, 354; SRKvk 1996, 349, 356; SRKvk 1997, 345, 352; SRKvk 1998, 331, 339; SRKvk 1999, 329, 343.

155 SRKvk 2000, 329, 337, 344; Vk 2001, 330, 338, 344; Vk 2004, 333, 351; Vk 2005, 329, 350; Vk 2006, 4, 44; SRKvk 2007, 4, 40.

nitaan esimerkiksi raamatunkertomusten opetuksen aktivointi rauhanyhdistysten työssä.¹⁵⁶

Lasten osallistuminen rauhanyhdistysten heille järjestämiin tilaisuuksiin näyttää olleen myös 2000-luvun alkuvuosina suhteellisen aktiivista. Kunnallisen esikoulun yleistyttyä keskusteltiin päiväkerhosta esikouluikäisten osalta. Mietinnässä oli heidän osallistumisensa kerhoon, kun se esikoulun myötä näytti vähentyneen. Kerhoon kuitenkin kokoontuvat edelleen pääasiassa 4–6-vuotiaat.¹⁵⁷

Myös osallistuminen seurakunnan päiväkerhotoimintaan näyttää aiheuttaneen jossain määrin keskustelua rauhanyhdistyksissä.¹⁵⁸ Mistä ja minkä verran tarkalleen puhuttiin, ei asiasta kertovasta vuosikertomuksesta ilmene. Mielenkiintoista on, että muutama vuosikymmen aiemmin kokemus seurakuntien päiväkerhotoiminnan muuttumisesta oli osaltaan ollut käynnistämässä rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa.

Nyt eletävällä vuosikymmenellä rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyö nähdään tärkeäksi. Päiväkerhoa yhtenä työmuotona halutaan kehittää kohtaamaan perheiden tarpeet nykyajan elämänrytmissä. Päävastuu kasvatuksesta on edelleen vanhemmilla, ja heitä tukee rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyö. Tätä työtä rauhanyhdistysten nuorisotoimikunnat tukevat ja järjestävät yhdessä perhe- ja diakoniatyön vastuuhenkilöiden kanssa. SRK myös tukee jäsenyhdistystensä työtä edelleen. Se tuottaa materiaalia sekä osallistuu koulutukseen ja koulutuksen kehittämiseen. Viime vuosina lapsi- ja nuorisotyöhön on tullut myös perhe- ja diakoniatyön näkökulma: tavoitteena on auttaa koteja ”uskomaan, toivomaan ja rakastamaan keskellä arkea”.¹⁵⁹

---

156 SRKvk 2000, 337; Vk 2001, 338; Vk 2004, 342; Vk 2005, 340; Vk 2006, 26; SRKvk 2007, 22; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 12.

157 SRKvk 2000, 344; Vk 2001, 344; Vk 2004, 351; Vk 2005, 350; Vk 2006, 44; SRKvk 2007, 40; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

158 Vk 2005, 350.

159 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

2.3.3 Päiväkerhotoiminta kristillisenä kasvattajana ja varhaiskasvattajana

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan uskonnolliset lähtökohdat löytyvät Raamatusta. Lapsi- ja nuorisotyöhön ja sitä kautta päiväkerhotoimintaan velvoittaa niin kutsuttu lasten evankeliumi (Mark. 10:13–16).¹⁶⁰

Keskeisintä päiväkerhossa on uskontotuokio, Jumalan sanan ja evankeliumin esillä pitäminen.¹⁶¹ Seurat ovat vanhoillislestadiolaisen kristillisyyden tärkein työmuoto, ja lapsi- ja nuorisotyö eri muodoissaan täydentää seuroissa käymistä ja rohkaisee lähtemään niihin.¹⁶²

Päiväkerhon keskeisin uskonnollinen tarkoitus on tukea lasten uskonelämää. Tällä työllä osaltaan tuetaan vanhempia heidän kasvatusvastuussaan. Nykyään rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyö mielletään osaksi perhe- ja diakoniatyötä, jonka painopisteenä on perheiden tukeminen arjessa ja uskonelämässä. Lapsia halutaan myös opastaa raamatunkertomusten tuntemiseen ja ymmärtämiseen.¹⁶³

Uskontotuokio on päiväkerhon tärkeimmän asian kiteyttäjä, keskeinen sisältö, jonka ympärille kerhotilanne muodostuu. Siinä halutaan julistaa kerholaisille evankeliumin ilosanomaa, tutustuttaa heitä raamatunkertomuksiin sekä tuoda uskon perusasiat heidän ulottuvilleen yksinkertaisesti ja selkeästi. Myös opetus oikeasta ja väärästä sekä lähimmäisen kunnioittamisesta on Raamatun pohjalta esillä. Lapsia halutaan auttaa osallistumaan keskusteluun helpoilla kysymyksillä ja asioita halutaan opetella heidän rinnallaan yhdessä ihastellen.¹⁶⁴

Vaikka rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa harjoitetaan vapaaehtoisuuspohjalta, ja vaikka siihen ei käytetä yhtä paljon aikaa viikossa kuin vaikkapa seurakunnan kerhoihin, voidaan sitä mielestäni tarkastella myös jossain määrin varhaiskasvatuksellisenä toimijana. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelee varhaiskasvatuksen pienten lasten eri elämäntilanteissa tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi, jonka tavoitteena on lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen.

---

160 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

161 Kerhopolku 2001, 19; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

162 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

163 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3, 5.

164 Kerhopolku 2001, 9, 19, 21; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5, 7.

nen.¹⁶⁵ Rauhanyhdistysten päiväkerhot suuntaavat toimintansa pääsääntöisesti 4–6-vuotiaille, alle kouluikäisille lapsille.¹⁶⁶ Päiväkerhon kasvatustavoitteet, joita kohta lähemmin tarkastelen, koostuvat monista lapsen hyvää tavoittelevista asioista.¹⁶⁷ Nämä seikat osaltaan tukevat näkemystä rauhanyhdistysten päiväkerhoista myös varhaiskasvattajina.

Kasvatuksellisenä lähtökohtana on ainakin lapsen huomioiminen yksilönä. Lasten halutaan kokevan olevansa tervetulleita kerhoon, ja kokevan myös, että heillä on kerhossa oma paikkansa.¹⁶⁸ Varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja asettaa lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämisen keskiöön hänen yksilöllisyytensä kunnioittamisen.¹⁶⁹ Lapsen yksilöllinen huomioiminen on yksilöllisyyden kunnioittamisen osa-alue, ja kelvollinen kasvatuslähtökohta kerhotoimintaan.

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan kasvatustavoitteet liittyvät toisten kunnioittamiseen ja huomioimiseen, tapakasvatukseen, uusien asioiden oppimiseen ja aiemman osaamisen kehittämiseen sekä kotien kasvatustyön tukemiseen. Yksi tarkoitus on opettaa lapsia elämään ja toimimaan yhdessä muita kunnioittaen ja huomioiden. Kerhoissa halutaan kannustaa lapsia käyttäytymään hyvin, kunnioittamaan vanhempiaan ja olemaan heille kuuliaisiksi. Päiväkerhossa lapset myös oppivat uusia asioita ja kehittävät aiempaa osaamistaan. Kerhon on ajateltu olevan myös kasvatuksellisenä apuna kerholaisten huoltajille.¹⁷⁰

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden asettamat varhaiskasvatuksen keskeiset tavoitteet, lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toisten huomioivien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen sekä asteittainen kasvatettavan itsenäisyyden lisääminen ilmenevät mielestäni jossain määrin edellä kuvaamissani rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan kasvatustavoitteissa.¹⁷¹ Monet niissä olevat hyvät asiat tuskin heikentävät lapsen hyvinvointia, ja toisten huomioiminen niissä ilmenee erityisellä tavalla. Lisäksi uusien taitojen oppiminen ja jo opitun harjoittelu li-

---

165 Vasu 2005, 11.

166 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

167 Ks. esim. Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

168 Kerhopolku 2001, 11.

169 Vasu 2005, 11.

170 Ruoki minun karitsoitani 1983, 6; Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

171 Ks. Vasu 2005, 13.

säävät ainakin toiminnallisella tasolla lapsen itsenäisyyttä. Vertaisoppiminen on tärkeää lapsen toiminnassa.¹⁷² Näin päiväkerhotoiminta voi tarjota merkittävän oppimisympäristön monien tärkeiden asioiden ja taitojen oppimiselle, ja tälläkin tapaa tukea kotien kasvatustyötä.

Päiväkerhon konkreettinen sisältö koostuu paljolti laulusta, leikistä ja askartelusta.¹⁷³ Sisältö on pysynyt aika lailla samana koko toimintahistorian ajan.¹⁷⁴ Leikki on tärkeä toimintamuoto esimerkiksi sen vuoksi, että omatoiminen leikki voi jopa luoda kouluvalmiuksia, kun lapsi oppii leikin välityksellä.¹⁷⁵ Myös taiteellinen toiminta kehittää lasta, kun se rikastuttaa hänen ilmaisuaan, mielikuvitustaan ja havainnointikykyään.¹⁷⁶

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan lapsilähtöisyys näkyy myös opetusmenetelmäsuosituksissa. Tärkeänä pidetään sitä, että oppiminen olisi ihmettelyä ja ihastelua yhdessä lasten kanssa.¹⁷⁷ Sopiviksi menetelmiksi mainitaan muun muassa havainnollistaminen, elävöittäminen ja helppojen kysymysten tekeminen.¹⁷⁸ Lasten kanssa ihmettely liittyy vahvasti ihmettelyn pedagogiikka, joka on avoin ja vastaanottavainen asioihin suhtautumisen tapa, ja joka löytää ihmettelyä päältä katsoen itsestään selvistäkin asioista.¹⁷⁹ Opetuksen tekeminen menetelmien avulla lapselle helpoksi taas on osoitus siitä, että kasvattaja osaa huomioida ryhmän asettamat vaatimukset.¹⁸⁰

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta näyttää siis olevan lähtökohdiltaan, tavoitteiltaan, sisällöltään ja menetelmiltään osa suomalaista varhaiskasvatusta. Ehkä se on pieni osa, mutta vähäisessäkin roolissaan se näyttää etsivän lapsen hyvää.

---

172 Kronqvist 2001, 61.

173 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

174 Vrt. Haapsaari 2000, 125.

175 Helenius & Savolainen 1996, 119.

176 Heinimaa 1996, 158.

177 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

178 Ruoki minun karitsoitani 1983, 7; Kerhopolku 2001, 21.

179 Räsänen 2008, 297–298.

180 Räsänen 2008, 304.

2.4 Aikaisempi tutkimus

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa ei tieteellisin menetelmin ole tietääkseni tutkittu lainkaan, tai ei ainakaan paljon. Ylipäätään suomalaista pienten lasten uskonnollista kasvatusta ei Suomessa ole tutkittu kovin paljoa.

Vanhoillislestadiolaisuutta ja yleisemmin lestadiolaisuutta on käsitelty teologisessa tutkimuksessa etenkin kirkkohistoriassa. Mainittavaa uraa lestadiolaisuuden kirkkohistorian tutkijoina ovat tehneet esimerkiksi Pekka Raittila, Seppo Lohi ja Jouko Talonen.¹⁸¹ SRK:n toimintaa sen perustamisesta 1960-luvulle saakka on tutkinut Ari-Pekka Palola.¹⁸²

Lähimenneisyydessä melko paljon huomiota herätti vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen 1970-luvulla tapahtuneita niin kutsuttuja hoitokokouksia käsittelevä Aini Linjakummun tutkimus.¹⁸³ Kyseinen tutkimus ei ole varsinaisesti teologista tutkimusta, vaan kuuluu yhteiskuntatieteelliselle alalle.

Mielenkiintoisin tutkimus omaa työtäni silmällä pitäen on oikeastaan Outi Pohjanen Hakunilan seurakunnan päiväkerholaisten vanhemmille tekemä kyselytutkimus heidän odotuksistaan päiväkerhotoiminnalta. Tutkimuksessaan Pohjanen selvitti vanhempien odotuksia kerhon sisällöltä, lastenohjaajilta sekä päiväkerhon ja kodin yhteydenpidolta, ja kysyi myös syitä lasten viemiselle seurakunnan päiväkerhoon. Tutkimus paljasti, että vanhemmat odottavat seurakunnan päiväkerholta yleensä ottaen enemmän kasvatuksellista kuin kristillistä sisältöä, ja samat syyt kannustavat myös enemmän viemään lapsia kerhoon.¹⁸⁴

Vaikka itse en tutkinutkaan vanhempien odotuksia, tarjoaa Pohjanen tutkimus mielenkiintoista heijastuspintaa oman tutkimukseni tuloksille. Kokemukset heijastavat kuitenkin jotain siitä, mitä vanhemmat ovat odottaneet. Oletan, että jos odotuksissa on petytty, kokemukset ovat kielteisiä, ja toisinpäin.

---

181 Ks. esim. Raittila 1967; 1976; 1982; Lohi 1997; 2007; Talonen 1998.

182 Ks. Palola 2010; 2011.

183 Ks. Linjakumpu 2012.

184 Ks. Pohjanen 1999.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimustehtävä

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhempien kokemuksia toiminnasta sekä toiminnan merkitystä heille. Tutkimuskysymys on: Millaisia kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhemmilla on toiminnasta, ja mitä merkitystä toiminnalla heille on?

Lähestyn aihetta ensisijaisesti kristillisen kasvatuksen näkökulmasta. Minua kiinnostaa tietää, millaisia kokemuksia vanhemmilla on päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana, ja mitä merkitystä toiminnalla heille kristillisen kasvatuksen tukijana on. Toinen merkittävä ulottuvuus on kasvatusta. Haluan tietää, millaisia ovat kokemukset kerhotoiminnasta lasten kasvatuksen tukijana yleisesti kasvatuksen näkökulmasta, ja mitä merkitystä toiminnalla tältä kannalta katsottuna vanhemmille on. Lisäksi olen avoin kaikille muillekin kokemuksille ja päiväkerhon muille merkityksille, joita vastauksissa esiintyy.

Kokemuksella tarkoitetaan esimerkiksi tietoja ja käytännön viisautta, joiden perustana ovat esimerkiksi harjaantuminen ja toistuvat tapahtumat. Kokemus voi olla myös yksittäinen tapahtuma, jossa jotakin koetaan henkilökohtaisesti. Merkitys voi tarkoittaa esimerkiksi jonkin asian tärkeyttä tai arvoa.¹⁸⁵

Juuri näin määriteltyinä kokemus ja merkitys ilmenevät omassa tutkimustehtävässäni. Ajattelen, että kerholaisten vanhemmille on kertynyt lastensa kerhotoiminnasta tietoja, ja myös yksittäisiä kokemuksia, joiden perusteella he voivat vastata kyselyyn. Lisäksi he voivat kokemustensa pohjalta kertoa, miten tärkeäksi tai arvokkaaksi he päiväkerhon missäkin suhteessa näkevät.

Ajattelen, että ratkaisuni valita vanhemmat tiedonlähteiksi kertomaan päiväkerhosta ilmiönä on perusteltu. Vaikka vanhemmat eivät itse olekaan mukana kerhossa, lienee

---

¹⁸⁵ MOT Gummerus Uusi suomen kielen sanakirja 2013.

silti syytä olettaa, että heillä on kerhosta jonkinlaista ymmärrystä. Tämä ymmärrys voi olla muodostunut esimerkiksi lasten ja kerho-ohjaajien kanssa keskustelun kautta tai omista kerho-ohjaajakokemuksista. Lisäksi vanhemmat lastensa ensisijaisina kasvattajina havainnoivat lähimpänä päiväkerhotoiminnan lapsessa mahdollisesti aiheuttamia vaikutuksia. Näin heillä voi olla ajatus siitä, tukevatko vaikutukset kodin kasvatusta vai eivät.

Tutkimukseni pääasiallinen lähestymissuunta, kristillisen kasvatuksen näkökulma, on perusteltu ainakin kahdesta syystä. Ensinnäkin, rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan ensisijainen tehtävä on alusta alkaen ollut lasten uskonelämän tukeminen.¹⁸⁶ Toiseksi, uskonnonpedagoginen tutkimus tutkii kasvatusta ilmiöineen ”siltä osin kuin ne liittyvät uskontokasvatukseen”.¹⁸⁷ Näistä syistä tuntuu luontevalta lähestyä ilmiötä niin, että painottaa sen luonnollisinta tehtävää, ja kytkee sen myös osana suomalaista uskontokasvatusta alansa tutkimuskenttään.

Myös kasvatukselliselle näkökulmalle on paikkansa. Sisältyyhän päiväkerhotoimintaan myös monia varhaiskasvatuksellisia elementtejä.¹⁸⁸ Lisäksi edellä kuvaamani uskonnonpedagogiikan tutkimusalue liittyy mielestäni kiinteästi kasvatuksen kokonaisuuteen, eikä ole vain sen irrallinen osa. Muita esille nousevia asioita on ennen analyysia mahdoton ennustaa, mutta avoimuus kaikelle esiin tulevalle mahdollistaa tutkittavien äänen kuulumisen tuloksissa.

En pyri tutkimuksellani väittämään, että rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta esiintyy vanhempien kokemuksissa aina tietynlaisena. Pikemminkin tarjoan yhden kuvan siitä, millaisia piirteitä kokemuksissa voi esiintyä.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Laadullisen tutkimuksen keskeisin tavoite on inhimillisen ymmärryksen lisääminen tutkittavasta aiheesta.¹⁸⁹ Tutkimukseni tavoitteena on lisätä ymmärrystä rauhanyhdis-

---

186 Ks. esim. Ruoki minun karitsoitani 1983, 6–7; Haapsaari 2000, 125; Kerhopolku 2001, 19; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

187 Kalevi Tamminen uskonnonpedagogiikan määritelmän mukaan (Moisio 2013).

188 Ks. esim. Kerhopolku 2001, 9.

189 Syrjäläinen, Eronen & Värri 2007, 8.

tysten päiväkerhotoiminnasta ilmiönä, ei kerätä informaatiota, jonka pohjalta pyritäisiin yleistämään. Siksi laadullisen tutkimuksen näkökulma on perusteltu lähestymistapa tälle tutkimukselle.

Keskeinen laadullisen tutkimuksen piirre on osallistuvuus, joka ei kuitenkaan ole ehdoton edellytys.¹⁹⁰ Koska keräsin aineiston postitse kyselylomakkeilla, ei osallistuvuudesta tutkittavien elämään varsinaisesti voi puhua. Toisaalta kuitenkin lukiessani uudestaan ja uudestaan saamiani vastauksia tietyllä tapaa pääsin osalliseksi tutkittavien kokemuksista.

Laadullisessa tutkimuksessa objektiivisen ja subjektiivisen suhde nousevat merkittäväällä tavalla esiin. Tutkija ei voi pitää itseään siinä mielessä objektiivisena, että olisi puolueeton tarkkailija. Oikea objektiivisuus on sitä, että tunnistaa oman sidonnaisuutensa ja varoo sekoittamasta omia uskomuksiaan, arvojaan ja asenteitaan tutkimuskohteeseen.¹⁹¹

Tutkimuksessani oikeanlaisen objektiivisuuden löytäminen on korostetussa asemassa. Kuulun nimittäin itse vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen, jonka toimintaa tutkin. Näen subjektiivisuuteni kuitenkin vahvuudeksi. Esimerkiksi vanhoillislestadiolaisuudelle ominaisen puheenparren hallitseminen avaa tutkimusaineistoa ehkä eri tavalla kuin ulkopuoliselle tutkijalle. Toisaalta minun täytyy kiinnittää tarkkaavaisuutta siihen, että osaisin löytää tutkimusaineistosta kaikki sen eri vivahteet, enkä esimerkiksi sulje silmiäni asioilta, jotka eivät itseäni miellytä.

Reunaehdoja tutkimusmenetelmän valinnalle antaa ainakin tutkimusongelma.¹⁹² Tutkimukseni kohteena ovat päiväkerholaisten vanhempien kokemukset päiväkerhotoiminnasta sekä toiminnan merkitys heille. Tällaisen kokemusmaailman kartoittamiseen laadullinen tutkimus sopii hyvin.¹⁹³ Laadullisen tutkimuksen aineisto on yleensä tekstimuotoista, ja yksi perusmenetelmä sen tutkimiseen on sisällönanalyysi.¹⁹⁴ Tätä menetelmää myös itse käytän. Nähdäkseni se lähinnä teemoitteluna ja tyypittelynä

---

190 Eskola & Suoranta 2008, 16.

191 Eskola & Suoranta 2008, 17.

192 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

193 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Laadullinen tutkimus 2013.

194 Eskola & Suoranta 2008, 15; Tuomi & Sarajärvi 2011, 91.

sopii hyvin tutkimusaineistoni analysoimiseen sekä yhtäläisyyksien ja erojen etsimiseen.

Usein laadullisessa tutkimuksessa tutkijan kiinnostus kohdistuu johonkin yleiseen kokonaisuuteen.¹⁹⁵ Itsekin pyrin ryhmittelemään alun perin osiksi erittelemäni ja sitten teemoiksi ryhmittelemäni aineiston vielä suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja etsimään näille kokonaisuuksille yhteisiä nimittäjiä. Tyypittely palvelee tällaista tarkoitusta. Se tarkoittaa yksinkertaisesti aineiston tiivistämistä tyypeiksi, jotka ovat käytännössä ryhmä jonkin yleisemmän tekijän yhdistämiä teemoja.¹⁹⁶

Näiden esittelemieni näkökohtien perusteella pidän perusteltuna valintaa, jonka olen tehnyt tutkimukseni menetelmien suhteen. Tekstimuotoinen aineisto, jota analysoin lisätäkseeni ymmärrystä tutkimuskohteena olevasta ilmiöstä suo mahdollisuuden laadulliselle lähestymistavalle sisällönanalyysin, tarkemmin sanoen teemoittelun ja tyypittelyn muodossa.

3.3 Kohderyhmä

Tutkimukseni informanteina toimi yhteensä 34 päiväkerholaisen vanhempaa kolmesta Rauhanyhdistyksestä¹⁹⁷ eri puolilta Suomea.¹⁹⁸ Rauhanyhdistys A:sta kyselyyn vastasi 25 vanhempaa, B:stä 6 vanhempaa ja C:stä 3 vanhempaa. Vaikka en kyselylomakkeen taustatietoja kartoittavassa osiossa kysynytään vastaajan kotirauhanyhdistystä, pystyin palautuskuorien postileimoista päättelemään, minkä yhdistyksen alueelta kirje oli saapunut.

Vastaajissa oli 30 kerholaisen äitiä ja 4 isää. Vastaajien ikähaarukka oli 27–46 vuotta. 27 vastaajalla oli perheessään ollut kerholaisia myös aiempina vuosina. Lopuilla vastanneista lapsi tai lapset osallistuivat ensimmäistä vuottaan kerhoon. Yleisimmin, kahdeksassa tapauksessa, perheestä oli kolme lasta jo ehtinyt osallistua kerhotoimin-

---

195 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

196 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Tuomi & Sarajärvi 2011, 93.

197 Kirjoitan tutkimuksen toteuttamista koskevissa luvuissa sanan Rauhanyhdistys yleensä isolla alkukirjaimella, koska kyse on tietyistä Rauhanyhdistyksistä, ja koska yhdistysten nimissä sana kirjoitetaan isolla (ks. Jumalan hyviä töitä kuultavaksi ja uskottavaksi 2013).

198 Tutkimukseni kohdehenkilöiden anonymiteetin säilyttämiseksi en kerro, mistä Rauhanyhdistyksistä he ovat. Käytän Rauhanyhdistyksistä peitenimiä A, B ja C.

taan aiempina vuosina. Seuraavaksi yleisimmät osallistuneiden lasten määrät olivat kaksi lasta ja yksi lapsi.

Vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi en paljasta heistä enempää tietoa kuin syntymävuoden sekä sen, onko kyseessä äiti vai isä.¹⁹⁹ Tulosluvuissa käyttämiini sitaatteihin merkitsen vastaajan koodinimen, jolla hänet on merkitty myös liitteenä olevaan listaan. Koodinimi muodostuu V-kirjaimesta sekä jostakin luvusta väliltä 1 ja 87. V-kirjain tulee sanasta vastaaja, ja luvut määräytyvät väliltä 1 ja 87 todellisuudessa jaettujen kyselyiden määrän mukaan. Luvut vastaajien nimiin olen arponut, joten niissä ei ole loogista järjestystä esimerkiksi vastaajan kotirauhanyhdistyksen tai muunkaan taustavaikuttajan mukaan.

Tärkeää tietojen julkistamisessa on se, että luottamuksellisuus ja vastaajien anonymiteetti säilyvät. Periaate, joka kannattaa pitää mielessä, on se, että vastaajien henkilöllisyyden paljastuminen tulisi tehdä mahdollisimman vaikeaksi.²⁰⁰

Syy, miksi päädyin valitsemaan tutkimuskohteiksi juuri ne Rauhanyhdistykset, joille kyselyt toimitin, oli melko sattumanvarainen. Minulla oli tilastotietoa kaikista suomalaisista Rauhanyhdistyksistä, joissa päiväkerhotoimintaa järjestetään. Alun perin suunnittelin paljon laajempaa otantaa, mutta työni ohjaaja kehotti supistamaan otantaa ja ehdotti tilastojen perusteella esimerkinomaisesti kolmea Rauhanyhdistystä, jotka otinkin tutkimukseni kohteeksi.

3.4 Aineiston hankinta ja analysointi

Hankin tutkimusaineistoni puolistrukturoiduilla kyselylomakkeilla²⁰¹. Lomakkeen alussa kysyin vastaajan taustatietoja: 1) Onko vastaaja kerholaisen äiti vai isä? 2) Minä vuonna vastaaja on syntynyt? 3) Onko vastaajan lapsia osallistunut aiempina vuosina rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan, ja jos on, niin kuinka monta lasta on osallistunut? Lomakkeen varsinainen tutkimusosio koostui kolmesta teemasta, jotka kukin sisälsivät teeman aihepiiriä kartoittavia kysymyksiä.

---

199 Liite 4.

200 Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tietosuojatietokanta 1987, 18–19.

201 Liite 1.

Kysely on laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonhankintamenetelmiä. Ajatus sen taustalla on yksinkertainen: jos haluaa tietää, mitä joku ajattelee tai miksi joku toimii niin kuin toimii, asiaa kannattaa kysyä häneltä.²⁰²

Puolistrukturoidut menetelmät ovat nimensä mukaan avoimien ja strukturoitujen menetelmien väliltä. Ominaista puolistrukturoiduille menetelmille on, että joku näkökohta on lyöty lukkoon, mutta joku on jätetty avoimeksi. Esimerkiksi kysymykset ja niiden muoto voivat olla samat jokaiselle vastaajalle.²⁰³

Lomakkeessani näkyivät edellä mainitut erityispiirteet. Sekä taustatietoja että teemoja koskevat kysymykset olivat kaikille vastaajille samat, jopa samanmuotoiset. Vastauskohdat jätin avoimiksi, jotta vastaajat saisivat vastata omin sanoin.

Lomakkeen tutkimusosion kolme teemaa olivat: 1) Päiväkerho kristillisen kasvatuksen tukijana, 2) Päiväkerho kasvatuksen tukijana ja 3) Vapaa sana. Ensimmäinen teeman koski perheiden kokemuksia päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana sekä toiminnan merkitystä heille tässä tehtävässä. Toinen kohta oli muodoltaan miltei samanlainen, mutta käsitteli päiväkerhotoimintaa kasvatuksen tukijana. Viimeisessä kohdassa tarjosin vastaajille mahdollisuuden kertoa muita kokemuksiaan päiväkerhotoiminnasta sekä toiminnan muusta merkityksestä heille. Lisäksi tiedustelin, onko toiminta vastannut odotuksia, ja mitä ajatuksia kyselyyn vastaaminen herätti.

Kyselylomake ei voi sisältää mitä tahansa kysymyksiä, vaan tutkijan on kysyttävä kysymyksiä, jotka ovat tutkimuksen tarkoitukselle ja ongelmanasettelulle merkityksellisiä. Jokainen kysymys on voitava perustella tutkimuksen viitekehyksellä tai tutkimuskohteesta jo tiedettävällä tiedolla.²⁰⁴

Kysymykseni teemat perustuivat alkuun lähinnä omiin olettamuksiini ja kokemuspäiseen tietooni. Käsitin rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan kristillistä kasvatusta ja myös varhaiskasvatusta antavaksi toimijaksi. Myöhempi perehtyminen toiminnan lähtökohtiin, tavoitteisiin ja sisältöön sekä kristillistä kasvatusta ja varhaiskasva-

---

202 Tuomi & Sarajärvi 2011, 71–72.

203 Hirsjärvi & Hurme 2009, 47–48.

204 Tuomi & Sarajärvi 2011, 75.

tusta käsittelevään kirjallisuuteen tuki olettamuksiani. Voi siis sanoa, että kysymykseni nousivat sekä tutkimuksen viitekehystä että jo tiedetystä arkitiedosta.

Kyselylomakkeen suunnittelulle annetaan tutkimusteoriassa paljon painoarvoa. Sitä pidetään tutkimusprosessin tärkeimpänä osana. Lomake tulisi luonnostella versio versiolta riittävän tutkimusaiheeseen perehtymisen jälkeen. Eri versioita kannattaisi luetuttaa ohjaajalla ja muilla asiantuntijoilla. Valmiiksi arvioidulla lomakkeella olisi hyvä suorittaa testitutkimus niin itsellä kuin pienellä koejoukolla, ja tehdä siihen vielä tarpeelliset korjaukset.²⁰⁵

Oma lomakkeentekoprosessini tuntuu melko alkeelliselta edellä kuvaamani tutkimusteoreettisen ohjeistuksen valossa. Aihepiiriin perehtymiseni ei ollut vielä kovin syvää, kun laadin lomakkeen. Kommentointia lomakkeeseen sain työni ohjaajan lisäksi vain muutamilta henkilöiltä. Testitutkimusta en suorittanut itse, enkä teettänyt sitä muillakaan. Kuitenkin rohkenen pitää lomakettani ainakin sen suunnitteluun ja toteuttamiseen uhrattuun aikaan suhteutettuna ihan kelvollisena.

Lomakkeiden valmistuttua postitin ne kootusti tutkimukseen valittujen Rauhanyhdistysten päiväkerhotojen vastuuhenkilöille. Kussakin lähetyksessä oli saatekirje²⁰⁶ vastuuhenkilölle sekä vanhemmille tarkoitetut suljetut kuoret, jotka sisälsivät saatekirjeen²⁰⁷, kyselylomakkeen ja valmiiksi maksetun palautuskuoren.

Myös saatekirje on tutkimusteorian valossa erittäin tärkeä dokumentti, jolla on merkitystä tutkimuksen onnistumisen kannalta. Sen sisällölle asettaa vaatimuksia jopa lainsäädäntö, sillä vastaajille on kerrottava syyt tietojen keräämiseen sekä selvitetävä niiden käyttötarkoitus. Lisäksi saatteessa on kerrottava, mikä tutkimus on kyseessä, kuka tutkimuksen tekee ja teettää ja ketkä ovat kohderyhmänä, miksi tutkimus on tarpeen, miten tutkimusaineistoa ja -tuloksia käytetään ja milloin vastaukset on palautettava. Vastaajille tulee myös luvata heidän anonymiteettinsä turvaaminen, ja heitä on motivoitava tiedottamalla jokaisen vastaajan tarpeellisuudesta tutkimuksen on-

---

205 Borg 2011.

206 Liite 3.

207 Liite 2.

nistumisen kannalta. Saatteen loppuun laitetaan jo etukäteen kiitokset yhteistyöstä sekä tekijän, teettäjän ja ohjaajan nimet sekä allekirjoitukset.²⁰⁸

Saatekirjeeni vanhemmille sisälsi kaikki edellä mainitut seikat, joten sen laadintaa voinee pitää onnistuneempana prosessina kuin kyselylomakkeen tekemistä. Edellä esiteltyjen asioiden lisäksi saatekirjeeni sisälsi lupauksen tarvittavan lisätiedon antamisesta, sähköpostiosoitteeni sekä työn ohjaajan ja SRK:n yhteyshenkilön suositukset. Suositusten yhteydessä olivat vielä heidän sähköpostiosoitteensa.

Vastuuhenkilöiden saatekirje sisälsi tietoa tutkimuksen taustasta ja tarkoituksesta, pyynnön ja ohjeistuksen kyselyn toteuttamiseen, etukäteiskiitokset ja lupauksen lisätiedon antamisesta, allekirjoitukseni, sähköpostiosoitteeni sekä ohjaajan ja SRK:n yhteyshenkilön suositukset heidän allekirjoituksillaan ja sähköpostiosoitteillaan varustettuna.

Valmiiksi maksetuille palautuskuorillekin löytyy tutkimusteoreettista taustatukea. Vastaajille tulee antaa mahdollisuus palauttaa vastauslomake maksuttomasti kyselyn mukana tulevassa kirjekuoressa.²⁰⁹

Kyselyn toteuttamisesta ei koitunut minulle kuluja. Sain tulostaa lomakkeet ja saatekirjeet yliopistolla, teologian osastolla, josta sain myös valmiiksi maksetut palautuskuoret. Kuoret osoitettiin palautettavaksi niin ikään teologian osastolle, josta sain kuoria noutaa sitä mukaa kuin niitä saapui postin mukana. Muut kulut, käytännössä muiden kirjekuorien hinnat sekä postituskulut maksoi SRK.

Kysely toteutettiin helmi–maaliskuussa 2013. Postitin kyselyt vastuuhenkilöille 14.2.2013. Ajatuksena oli, että he toimittaisivat kyselyt vanhemmille seuraavien päiväkerhotilaisuuksien yhteydessä, viimeistään 9.3.2013 mennessä. Annoin vanhemmille vastausaikaa 15.3.2013 asti. Muutimme ohjaajan kanssa hieman jakokäytäntöä paremman vastausprosentin saamiseksi niin, että lomakkeita sai jakaa vanhemmille myös seuratilaisuuksien yhteydessä ja hieman suunnitellun ajan jälkeenkin. Aloite tähän tuli Rauhanyhdistysten taholta. Vastausaikaa emme kuitenkaan jatkaneet.

---

208 Borg 2011.

209 Borg 2011.

Lähetin lomakkeita yhteensä 175 kappaletta. Laitimastani taulukosta käy ilmi, minkä verran niitä todellisuudessa jaettiin ja montako lomaketta lopulta palautettiin. Lähettämieni kyselyiden määrä perustui Rauhanyhdistys A:n ja B:n osalta tilastotietoon, jonka sain asianomaisilta yhdistyksiltä. Rauhanyhdistys C:n kohdalla laskin arvion itse SRK:lta saamani tilastotiedon pohjalta Rauhanyhdistys A:n ja B:n lukuja hyödyntäen. Kuten taulukosta näkee, määrät osoittautuivat kuitenkin ylimitoitetuiksi. Toki arvioihin oli laskettu jonkin verran pelivaraa, mutta silti ylimitoitus ehkä hie-
man yllätti.

Rauhanyhdistys	Lähetetyt kyselyt (kpl)	Jaetut kyselyt (kpl)	Vastatut ja palautetut kyselyt (kpl)
A	75	50	25
B	50	20	6
C	50	17	3
Yhteensä	175	87	34

Taulukko 2. Rauhanyhdistyksille lähetettyjen, niissä jaettujen sekä vastattujen ja palautettujen kyselyiden määrät.

Vastausprosentiksi muodostui lopulta, kun verrataan palautettujen vastausten määrää todellisuudessa jaettujen kyselyiden määrään, noin 39 %. Luku ei ole kovin korkea, mutta kuitenkin yli kolmannes ja lisäksi laadullisen tutkimuksen tarpeisiin riittävä. Vastaamattomuus ei nouse laadullisessa tutkimuksessa ongelmaksi, koska tarkoitus ei olekaan yleistää.²¹⁰

Aineistoa saatuani aloin litteroida vastauksia tekstinkäsittelyohjelmalla. Litterointi merkitsee esimerkiksi vastaajien käsin kirjoittamien vastausten puhtaaksi kirjoittamista sellaiseen muotoon, että niiden hallitseminen ja analysoiminen on helpompaa.²¹¹ En pyrkinyt puhtaaksi kirjoittaessani säilyttämään esimerkiksi vastaajien kirjoitusvirheitä, vaan pyrin karsimaan niitä pois ja tallettamaan aineiston melko yhdenmukaiseen muotoon. Tämä olikin sovelias menettelytapa, sillä tutkimukseni kohteena oli vastausten sisältö. Jos olisin tutkinut esimerkiksi vastaajien käyttämän kielen piirteitä ja rakenteita, tilanne olisi ollut toinen.²¹² Litteroin vastaukset teemoittain kysely-

210 Tuomi & Sarajärvi 2011, 74.

211 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

212 Ks. esim. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

lomakkeen teemojen mukaan. Puhtaaksi kirjoitetut aineistot koostuivat siis otsikkojen ”Kristillisen kasvatuksen tukijana”, ”Kasvatuksen tukijana” ja ”Vapaa sana” alle.

Puhtaaksi kirjoitettaessa aineistoa tekstit kannattaa merkitä juoksevin numeroin aineiston käsittelyn ja analysoinnin helpottamiseksi. Lisäksi vastauksiin pitää merkitä myös muita vastaajan tunnistetietoja.²¹³

Itse merkitsin litteroituihin vastauksiin tutkimushenkilöiden arpomani koodinimen, paikkakunnasta ja paikkakunnan vastaajien järjestysnumerosta koostuvan koodinimen sekä tiedot siitä, onko kyseessä kerholaisen äiti vai isä, ja montako lasta perheestä on aiemmin osallistunut kerhotoimintaan.

Aineiston litteroituani aloitin koodauksen. Koodit merkitsevät tässä yhteydessä aineistoa jäsenteleviä merkintöjä, jotka voidaan merkitä tekstiin vaikka värikynillä.²¹⁴ Itse merkitsin tekstiin samankaltaisia asiasisältöjä samoilla väreillä ja muilla merkinöillä. Tällainen menettely antaa aineistolle ryhtiä ja helpottaa sen analysoimista.²¹⁵

Koodattuani vastaukset ryhmittelin esille nousseet asiasisällöt niin, että keskenään samankaltaiset sisällöt muodostivat ryhmiä, teemoja. Teemat ovat keskeisiä aiheita, joita tutkija muodostaa yleensä aineistolähtöisesti siten, että hän etsii tekstistä eri vastauksia yhdistäviä tai erottavia asioita.²¹⁶ Kyse on aineiston paloittelusta pienempiin osiin ja näiden osien ryhmittelystä eri aihepiirien muodostamiseksi kokonaisuudeksi.²¹⁷ Teemat perustuvat tutkijan kohdehenkilön vastauksista tekemiin tulkintoihin.²¹⁸ Aineistolähtöisyys merkitsee sitä, että teemoittelua ei kovin vahvasti ohjaa mikään tietty viitekehys tai teoria.²¹⁹ Oma teemoitteluni oli myös aineistolähtöistä.

Tärkeä asia, joka on syytä huomioida viimeistään aineiston teemoitteluvaiheessa, on se, että haetaanko aineistosta samankaltaisuutta vai erilaisuutta.²²⁰ Itselläni teemoitte-

---

213 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

214 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

215 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

216 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

217 Tuomi & Sarajärvi 2011, 93.

218 Hirsjärvi & Hurme 2009, 173.

219 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

220 Tuomi & Sarajärvi 2011, 93.

lu painottui enemmän samankaltaisuuksien etsintään, mutta luonnollisesti vastakkaisuudet tulevat teematasolla esille.

Aineiston teemoittelun jälkeen kirjoitin otsikoimani teemat auki raportinomaiseen muotoon. Tässä vaiheessa en ollut vielä jäsennellyt teemoja lopullisiin suurempiin kokonaisuuksiinsa. Auki kirjoittamisesta oli minulle kuitenkin hyötyä analyysin myöhemmässä vaiheessa.

Teemoja muodostettaessa tärkeää niiden koostamisen jälkeen olisi teemojen tarkastaminen, testaaminen ja tarkentaminen.²²¹ Itselläni kävi niin, että teemat tarkentuivat analyysin edetessä ikään kuin sivussa, vaikka en asiaan varsinaisesti ainakaan kovin paljon paneutunutkaan.

Kirjoitettuani teemat auki kävin kirjoittamani kokonaisuuden läpi ja otsikoin auki kirjoitetut teemakokonaisuudet sekä pienemmät sisällöt. Sitten järjestelin ne päälukujen rungoiksi, ja tässä järjestelyssä pyrin muodostamaan teemoista isompia kokonaisuuksia.

Tyypittely on juuri tätä isompien kokonaisuuksien muodostamista. Siinä joukko tiettyyn teemaan liittyviä näkemyksiä tiivistetään yleistykseksi. Tyypit ovat koontien koonteja, joiden koostaminen vaatii aineiston ahkeraa työstämistä ja tavoitehakuista toimintaa. Tyypit voivat olla ensin vaikutelmanomaisempia, ja tarkentua analyysin edetessä.²²²

Oma toimintani ei ehkä ollut täysin puhdasta tyypittelyä, mutta pyrin kuitenkin muodostamaan teemoista laajempia kokonaisuuksia niin, että teemoilla kokonaisuuksissa olisi joku yhteinen nimittäjä. Tyypini myös tarkentuivat, kun analyysi eteni.

Aineiston uudelleen ryhmiteltyäni aloin kirjoittamaan tyyppejä ja teemoja auki, ja tässä vaiheessa mukaan astuivat myös tulosten keskustelu oman ajatteluni sekä tutkimuskirjallisuuden ja tutkimuksen viitekehyksen kanssa. Koetin edetä analyysissäni niin, että lähdin tulosten tarkastelussa liikkeelle suuresta yleiskuvasta, josta etenin

---

221 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

222 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Tuomi & Sarajärvi 2011, 93.

tyyppien ja edelleen teemojen esittelyyn ja tarkasteluun. Tarkemmalla tarkastelun tasolla etenin myös omiin johtopäätöksiini sekä keskusteluun kirjallisuuden ja viitekehysten kanssa.

Menettelytapani on yksi tutkimusteorian tuntemista vaihtoehdoista. Raportoinnissa voidaan aluksi esitellä muodostetut tyypit, minkä jälkeen tyyppien kuvaa syvennetään teemoitellen tarkemmin niiden sisältöä. Siitä eteenpäin edetään tulkiten, johtopäätöksiä tehden ja pohtien.²²³

---

223 Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

4 VANHEMPIEN KOKEMUKSIA RAUHANYHDISTYSTEN PÄIVÄKERHO-TOIMINNASTA

4.1 Kristillisen kasvatuksen tukijana

Päiväkerholaisten vanhemmat kokivat suurelta osin päiväkerhotoiminnan tukevan heitä kristillisessä kasvatuksessa. Toki vastakkaisen sävyisiäkin mielipiteitä ilmeni, mutta niiden osuus ei ollut kovin suuri.

Tarkastelen vanhempien kokemuksia päiväkerhotoiminnasta kristillisenä kasvattajana kahdesta päänäkökulmasta. Puoltavaan näkökulmaan sisältyy vanhempien kokemuksia eri tavoista, joilla päiväkerhotoiminta tukee heitä kristillisessä kasvatuksessa. Vastustava näkökulma taas muodostuu kokemuksista, joissa päiväkerhotoimintaa ei nähdä kovin merkitykselliseksi kristillisen kasvatuksen tukijaksi.

Aloitan tarkasteluni puoltavasta näkökulmasta. Lähestyn myönteisiä kokemuksia yleisen tuen näkökulman, kerhotilanteen, lapsen näkökulman, vanhemman näkökulman ja kodin näkökulman kautta.

Yleensä ottaen vanhemmat kokivat, että päiväkerhotoiminta tukee heitä lasten kristillisessä kasvatuksessa. Tuen merkittävyyden kokemukset vaihtelivat jossain määrin. Huomionarvoista on se, että päiväkerhotoiminta nähtiin monissa vastauksissa nimenomaan yhdeksi kristillisen kasvatuksen osaksi esimerkiksi kodin kasvatustyön sekä rauhanyhdistyksen pyhäkoulutyön ohella. Eräs kokemus oli se, että päiväkerhotoiminta on hyvin merkittävää nimenomaan oman uskonkäsityksen mukaisena kristillisenä kasvattajana.

Mielestäni päiväkerhotoiminta tukee hyvin kristillistä kasvatusta (V58).

Päiväkerho on yksi kristillisen kasvatuksen tukija pyhäkoulun ja kodin rinnalla (V4).

Keskeisin uskonnollinen tarkoitus rauhanyhdistysten päiväkerhotyössä on lapsen uskonelämän tukeminen.²²⁴ Näin tarkoituksena on myös vanhempien rinnalla seisominen kristillisen kasvatuksen tehtävässä. Yleisesti ottaen näyttää siltä, että vanhemmat kokevat päiväkerhon myös täyttävän keskeisintä tarkoitustaan.

²²⁴ Kerhopolku 2001, 9.

Vanhemmilla on tärkeä rooli lastensa ensisijaisina uskontokasvattajina, sillä heidän ratkaisunsa voivat vaikuttaa lapsen uskonnolliseen kehitykseen niin hyvässä kuin pahassa.²²⁵ Siksi onkin tärkeää, etteivät vanhemmat jää yksin tehtävässään, vaan saavat siihen tukea.

Tarkasteltaessa vanhempien kokemuksia päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana kerhotilanteen näkökulmasta esille nousee monia näkökohtia. Näitä ovat hiljentyminen, uskontotuokio, uskontokasvatus, Raamattu, laulu, rukous ja kirkkovuosi sekä seurakuntayhteys.

Hiljentyminen liittyy joissakin vastauksissa ilmenneisiin kokemuksiin siitä, että päiväkerho on lapsille hyvä arjen katkaisija. Se hiljentää arkisten touhujen keskellä tärkeimmän asian eteen.

Päiväkerho katkaisee mukavasti arkiviikkoa ja antaa lapsen pysähtyä ja rauhoittua tärkeimmän asian äärelle (V33).

Hiljentyminen päiväkerhossa liittyy olennaisesti kristillistä kasvatusta ilmentävään kokemukselliseen ulottuvuuteen. Se ottaa vakavasti ihmisen tarpeen olla yhteydessä Jumalaan.²²⁶

Uskontotuokion näkökulma koostuu monista merkittävistä asioista. Pääkohtia ovat uskontotuokion tärkeys, keskeisten asioiden uskontotuokiassa käsittelemisen tärkeys sekä armon evankeliumin esillä pitäminen.

Pari vastaajaa korosti uskontotuokion tärkeyttä kerhossa. Toinen vertasi sitä jopa pyhäkouluun. Toinen vastaajista näki uskontotuokion tärkeäksi, koska arjessa keskeiset uskon asiat eivät muuten ole kovin esillä.

Arvostan suuresti päiväkerhon uskontotuokiota/hartautta. - - Vertaan hartaushetkeä jopa pyhäkouluun. (V31.)

Mukava kun on alkuhartaus - - . Pääosan päivästä täyttää maallinen ohjelma, joten hartaudet tärkeitä! (V49.)

---

225 Ratcliff 1995, 61.

226 Muhonen & Tirri 2008, 79.

Eräs vanhempi sanoi, että keskeisten asioiden käsittely uskontotuokiossa on tärkeää. En osannut päätellä, oliko kyse kokemuksesta vai mielipiteestä, eli oliko uskontotuokiossa käsitelty keskeisiä asioita ja hän piti sitä tärkeänä, vai esittikö hän mielipiteensä siitä, että keskeisiä asioita olisi hyvä käsitellä.

Yhdessä vastauksessa vanhempi kertoi kokemuksestaan kerho-ohjaajana olemisesta, ja ilmeisesti ainakin osin siihen pohjautuen hän sanoi myös pitävänsä merkityksellisenä anteeksiantamuksen esillä pitämistä armon evankeliumin muodossa. Toisessa vastauksessa vanhempi sanoi rauhanyhdistysten tekevän arvokasta varhaiskasvatustyötä, jossa tämä evankeliumi on lasten kuultavissa.

Jotenkin minua yllätti se, että evankeliumista puhuttiin kokemuksissa niin vähän. Siksi keskeinen asia kuitenkin vanhoillislestadiolaisessa opetuksessa evankeliumi ja sen saarna on.²²⁷ Ajattelin sitäkin, että onko evankeliumi jollakin tapaa niin itsestään selvä tai ennalta oletettu asia, että sen nostamista erikseen esille ei koeta tarpeelliseksi.

Uskontotuokion esille tuleminen kokemuksissa liittyy nähdäkseni sekä opilliseen, rituaaliseen että kokemukselliseen ulottuvuuteen. Opilliselle ulottuvuudelle on tyypillistä kristinuskon tärkeiden asioiden käsittely. Rituaalinen ulottuvuus taas koskee esimerkiksi uskontotuokioon osallistumista. Kokemuksellinen näkökulma liittyy evankeliumin esillä pitämiseen: pyritäänhän sillä välittämään lapsille kokemusta Jumalan rakkaudesta ja hänen suomastaan turvasta.²²⁸

Uskontokasvatukseen liittyy kokemuksissa kaksi keskeistä asiaa. Ne ovat uskontokasvatuksen lapsentajuisuus sekä keskusteleminen uskon asioista lasten kanssa.

Useista vastauksista kävi ilmi kokemus siitä, että päiväkerhossa lapset saavat kokemusmaailmaansa ja ymmärrykseensä sopivaa uskontokasvatusta. Vanhemmat kokivat, että opetus ylipäättään on lapsentajuista. Erikseen esiintyivät vielä maininnat niin Raamatun kuin uskon asioiden opettamisesta lapselle ymmärrettävällä tavalla.

Opetus on lapsen kokemusmaailmaan ja ymmärrykseen sopivaa - - (V11).

---

227 Näin me uskomme 2013.

228 Ks. Muhonen & Tirri 2008, 78–79.

Lapset saavat kuulla Raamatun kertomuksia - - . Kertomukset tulevat kerhossa lapsen tasolle. (V47.)

Lapsi saa kuulla uskoon liittyviä asioita lapselle sopivalla tavalla (V3).

Päiväkerhotoiminta tukee lasten kristillistä kasvatusta uskontokasvatuksellisesta näkökulmasta myös niin, että lasten kanssa keskustellaan uskonnollisista aiheista. Tämä käy ilmi parista vastauksesta.

Pienet jaksavat - - osallistua keskusteluun (V87).

Lapset saavat kuulla Raamatun kertomuksia ja niistä keskustellaan yhdessä lasten kanssa (V47).

Lasten kanssa keskustelu on tärkeää. Kristillisessä kasvatuksessa kasvattajan on suhtauduttava vakavasti lapsen hengellisiin kysymyksiin. Tärkeää on, että kysymyksiä kuunnellaan, ettei lapsen tarvitse pohtia niitä yksin. Tämä piirre esiintyy myös kirkon varhaiskasvatuksessa. Edellä mainituista kokemuksista esille nouseva keskustelu on esimerkiksi kerronnan ja laulun ohella yksi uskontokasvatuksen perinteistä menetelmistä.²²⁹

Huomionarvoinen seikka, joka liittyy opetuksen yksinkertaisuuteen on kysymys indoktrinaatiosta. Uskonnollista kasvatusta syytetään joskus indoktrinoivaksi esimerkiksi sen uskonnolliseen vakaumukseen perustuvan sisällön vuoksi. Lisäksi yksi indoktrinaation menetelmällinen piirre on yksinkertaistaminen.²³⁰

On kuitenkin muistettava tehdä ero tahallisen vääristelyn ja välttämättömän yksinkertaistamisen välillä.²³¹ Esimerkiksi lasten kanssa toimittaessa yksinkertaistaminen on välttämätöntä, sillä lapsen ajattelu ei ole päiväkerhoiässä vielä kovin abstraktilla tasolla.²³²

Kokemukset kerhon uskontokasvatuksesta liittyvät kristillisen kasvatuksen pedagogiseen ja opilliseen ulottuvuuteen. Nousihan kokemuksissa esille uskon asioiden ja Raamatun opetus lapsentasoisesti sekä keskustelu lasten kanssa.²³³

---

229 Ahteenmäki-Pelkonen 1993, 20; Halme 2011, 51; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.

230 Puolimatka 1997, 15, 139.

231 Puolimatka 1997, 187.

232 Ks. esim. Tamminen 1987, 84–85; Vienola 1993, 60–62.

233 Opillisesta ja pedagogisesta ulottuvuudesta ks. Muhonen & Tirri 2008, 78, 81.

Kerhotilanteeseen liittyvistä asioista kokemuksissa tulivat esille myös pyhät tekstit ja liturginen elämä, eivät näinä sanoina, mutta asioina, jotka sanoihin sisältyvät. Raamattu, laulut ja rukoukset sekä kirkkovuosi olivat keskeisiä asioita tässä yhteydessä.

Raamattu ja sen käsittely oli aiheena monissa vastauksissa. Vanhemmat kokivat, että päiväkerhossa lapset saavat kuulla Jumalan sanaa ja raamatunkertomuksia. Kertomukset tulevat tutuiksi ja henkilökohtaisemmiksi. Raamatun käsittely uskontotutkiossa oli monen vanhemman mielestä tärkeää. Mielenkiintoinen kokemus oli se, että päiväkerhon myötä eräs vanhempi koki sekä lasten kiinnostuksen että oman kiinnostuksensa Raamattuun ja sen kertomuksiin lisääntyneen.

Lapset saavat kuulla Raamatun kertomuksia - - (V47).

Raamatun kertomukset tulee tutuiksi ja omakohtaisemmiksi (V58).

Kerhon myötä lasten kiinnostus (ja sitä kautta myös oma kiinnostus) Raamattuun ja sen tapahtumiin on kasvanut. ”Kertomuksia Jeesuksesta” -kirjasarjaa on luettu kerhossa ja samaiset kirjat on luettu läpi myös kotona kohta pariin kertaan. (V16.)

Laulut ja rukoukset eivät olleet kokemuksissa ihan niin keskeisellä sijalla kuin Raamattu, mutta mainintoja niistäkin mahtui joihinkin vastauksiin. Osana kristillistä kasvatusta päiväkerhotoimintaan kuuluvat Siionin laulut ja virret. Päiväkerhossa lapsi oppii laulamaan, ja laulettavat kristilliset laulut ovat hänelle tärkeitä. Myös tutut rukoukset ovat lapselle merkittäviä. Eräs vastaaja koki mukavana lapsen viemisen kerhoon, jossa opetellaan hiljentymään rukoukseen.

Toki kerhoon kuuluvat mm. laulut, (Siionin laulut ja virret), jotka ovat osa kristillistä kasvatusta (V50).

Kristillisen kasvatuksen tukeminen myös kerhotoiminnan kautta - - opettaa lauluja - - (V62).

Tärkeää on ollut tutut rukoukset (V5).

Kerhoissa laulettavat kristilliset laulut ovat lapsille hyvin tärkeitä (V44).

Yhden vanhemman kokemus oli se, että lapset oppivat päiväkerhossa tuntemaan keskeiset kirkkovuoden pyhät merkityksineen. Tähän johtaa hänen mukaansa päiväkerhossa tapahtuva kirkkovuoden mukainen raamatunkertomuksien käsittely lapsentajuisesti.

Edellä mainitut kokemukset liittyvät kristillisen kasvatuksen opilliseen ja rituaaliseen ulottuvuuteen. Raamatunkertomuksilla on keskeinen sija opillisessa ulottuvuudessa, ja laulut ja rukoukset ovat osa liturgista elämää, joka liittyy rituaaliseen ulottuvuuteen.²³⁴ Kristillisen ajattelun mukaan ihminen kohtaa Raamatussa Jumalan puhuttelun, ja kristillisessä kasvatuksessa ihminen asetetaan tähän puhutteluun.²³⁵ Raamatunkertomukset välittävät kristinuskon keskeistä sanomaa nimenomaan kertomusten muodossa, jolloin lapset voivat omaksua niitä paremmin.²³⁶ Raamattuopetus voi myös auttaa lasta ymmärtämään, kuinka Raamattu voi tukea uskoa.²³⁷

Rituaalinen ulottuvuus on tärkeä pienelle lapselle myös sen vuoksi, että se mahdollistaa lapsen osallistumisen uskonnon harjoittamiseen, vaikka opillinen puoli olisikin vielä hämärän peitossa.²³⁸ Näin uskontotuokio tukee lapsen kristillistä kasvua jo kokemuksen tasolla.

Seurakuntayhteyteen tässä tapauksessa liittyy vanhempien kokemus siitä, että päiväkerhotoiminnan kautta lapset voivat luontevasti tutustua toisten saman uskonnäkemysten jakavien perheiden lapsiin, ja että päiväkerhossa lapset saavat olla ja oppivat olemaan heidän kanssaan. Tällainen tutustuminen voi olla mukavaa lapsille, ja myös tärkeää aikuisille. Eräs vanhempi koki sen kerhon parhaaksi anniksi. Lasten yhdessäolon yksi vastaaja koki tärkeäksi vähäisen kyläilyn vuoksi, ja toinen näki yhdessäolon myös tukevan kristillistä kasvatusta.

Kerho - - antaa lapselle arkeen tiedon, että uskovaisia lapsia on, vaikka koulussa ei olisikaan (V15).

Myös uskovaisten lasten yhteinen yhdessäolo tukee kristillistä kasvatusta (V57).

Päiväkerhossa lapsemme ovat tutustuneet muihin uskovaisiin lapsiin. Tämä on ollut mielestäni kerhon parasta antia. (V50.)

Uskonnollisiin rituaaleihin osallistuminen vahvistaa osallistujien keskinäistä yhteyttä.²³⁹ Laajasti ajateltuna koko päiväkerhotilaisuudenkin voinee nähdä uskonnollisena rituaalina. Siihen osallistuminen tuo lapselle kokemuksia yhteisöön kuulumisesta, ja kristillisestä näkökulmasta antaa kokemuksia myös uskovien yhteydestä.

234 Muhonen & Tirri 2008, 78.

235 Seppälä 1988, 16.

236 Luumi 2002, 102, 105–106, 111–112; Komulainen 2008, 97.

237 Watson 1993, 133.

238 Muhonen & Tirri 2008, 78.

239 Luumi 2001, 160; Muhonen & Tirri 2008, 78.

Rauhanyhdistysten päiväkerhotyössä kerhotilanteen olennaisimman sisällön on tarkoitus olla uskontotuokio, jossa pidetään esillä Raamattua, evankeliumia ja uskon perusasioita yksinkertaisesti ja selkeästi.²⁴⁰ Olettaa sopii, että uskontotuokioon sisältyy myös hengellisiä lauluja ja rukouksia. Näyttää siltä, että kerhotilanteen näkökulmasta rauhanyhdistysten päiväkerho on ainakin jossain määrin onnistunut toteuttamaan hengellistä tarkoitustaan.

Lapsen näkökulma nousee esille vanhempien kokemuksissa ainakin kahdessa mielessä. Ensinnäkin joissakin vastauksissa näkyy kokemus, että päiväkerhotoiminta tukee lapsen uskonelämää, ja toiseksi joissakin kokemuksissa kerho mainitaan lapsille tärkeäksi.

Eräs vanhempi koki, että päiväkerhotoiminta tukee lapsen henkilökohtaista uskoa. Toinen kokemus oli, että päiväkerhon kristillinen kasvatusta luo turvallista pohjaa lapsen elämään.

Yksi vastaaja sanoi, että päiväkerho on ollut lapsille tärkeä asia. Etenkin juuri kerhonsa aloittanut lapsi on erityisen kiinnostunut uskomisen asiasta. Lapset myös ottavat kerhon tosissaan. Eräs vanhempi kertoi, ilmeisesti kerho-ohjaajan kokemuksestaan, että lasten innostus ja aitous kerhossa puhuttelee.

Nämä kokemukset liittyvät ainakin kristillisen kasvatuksen kokemukselliseen ulottuvuuteen. Tälle ulottuvuudelle on keskeistä kasvatussuhteen tunneilmapiiri, kokemus Jumalan rakkaudesta ja läsnäolosta sekä pyrkimys kasvatettavan jumalasuhteen ja hengellisen hyvinvoinnin tukemiseen.²⁴¹ Pienen lapsen kiinnostuminen uskon asioista on myös tuttua uskontokasvatuksen piirissä: jo pieni lapsi pohtii perimmäisiä kysymyksiä, ja saa niihin vastauksia ympäristöstään, sen virikkeistä ja kasvatuksesta.²⁴²

Edellä kuvaamani kokemukset perusteella näyttää siltä, että vanhemmat kokevat ainakin jonkin verran päiväkerhon toteuttavan syvintä tarkoitustaan, lapsen uskonelämän tukemista.²⁴³ Lasten innostus kertonee siitä, että toiminnalle on tarvetta.

---

240 Kerhopolku 2001, 19; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5, 7.

241 Muhonen & Tirri 2008, 79.

242 Tamminen 1987, 84.

243 Ks. Kerhopolku 2001, 9.

Millaisia vaikutuksia päiväkerhotoiminnalla kristillisen kasvatuksen tukijana on vanhempiin? Vanhempien näkökulmasta esiin nousevat ainakin turvallisuuden kokemus, muistot omista kerhoajoista ja perustelut lasten kerhoon viemiselle.

Joidenkin vanhempien vastauksissa tuli esiin turvallisuuden kokemus. Lapsen vieminen päiväkerhoon toi yhdelle vanhemmalle turvallisuutta ja helpottavaa oloa, toinen taas koki, että saattaa turvallisesti mielin laittaa lapsensa rauhanyhdistyksen päiväkerhoon. Eräs vastaaja koki ylipäänsä päiväkerhossa käymisen olevan turvallista.

Useimmat vastaajat kertoivat omista kokemuksistaan myös siltä ajalta, kun olivat itse päiväkerhossa. Jostakin vastauksesta näin suoraan, että muistot olivat mukavia, eikä kukaan ainakaan muistojensa perusteella moittinut kerhotoimintaa.

Itselläkin on muistoja päiväkerhosta - - (V42).

Omista päiväkerhoista myös mukavia, lämpimiä muistoja (V84).

Omat kerhомуistot osaltaan liittyvät myös syihin, jonka takia vanhemmat haluavat käyttää lastaan päiväkerhossa. Oma kerhoaika ja sen jättämät myönteiset muistot saavat oman lapsen kerhoon viemisen tuntumaan tärkeältä ja luontevalta. Myös lapsen kerhosta saama ilo voi antaa motivaatiota vanhemmille viedä häntä päiväkerhoon. Toki monesta muustakin kokemuksesta voisi epäsuorasti päätellä, että koska lapsi pitää päiväkerhosta, niin se on yksi pätevä syy käyttää häntä siellä.

Turvallisuuden kokemukset, myönteiset muistot päiväkerhosta sekä lapsen kerhosta saama ilo ilmentävät kristillisen kasvatuksen kokemuksellista sekä huolenpidollista ulottuvuutta. Niihin molempiin kuuluu keskeisesti tunne turvallisuudesta sekä myönteinen tunneilmapiiri.²⁴⁴

Omat kerhомуistot ja niistä kumpuava halu viedä myös omaa lasta kerhoon viestivät lapsuuden kristillisen kasvatuksen myönteisistä vaikutuksista myöhempään uskonnolliseen kehitykseen. Ainakin rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan näkökulmasta kehitys on positiivista. Vanhemmat lapsensa ensisijaisina uskontokasvattajina ovat

---

244 Muhonen & Tirri 2008, 79–80.

ohjanneet lastaan kerhoon, joka on jättänyt mukavia muistoja. Nämä muistot ohjaavat lasta aikuisena samaan jatkumoon, viemään omaa lastaan kerhoon.²⁴⁵

Rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyö mielletään nykyään osaksi perhe- ja diakonia-työtä, jonka painopiste on perheiden arjessa ja uskonelämässä tukeminen.²⁴⁶ Se, että vanhemmat kertovat saavansa päiväkerhotyöstä turvallisuutta kertoo ehkä osaltaan tämän painotuksen oikeellisuudesta.

Tämän turvallisuusnäkökohdan yhteydessä otan esiin asian, joka liittyy sekä hengelliseen että fyysiseen turvallisuuteen. Kyse on lähimenneisyydessä vanhoillislestadiolaisessa liikkeessä ilmenneistä lasten hyväksikäyttötapauksista.²⁴⁷ Vaikka kyse on niin ajankohtaisesta ja lapsiin liittyvästä asiasta, kukaan tutkimukseni vastaajista ei sanallakaan edes sivunnut sitä vastauksissaan. En tiedä, onko kyse siitä, että vanhemmat kokevat päiväkerhotoiminnan tässäkin suhteessa turvalliseksi, vai siitä, että kyseessä on yleisesti niin arka aihe, ettei sitä haluta ottaa missään mielessä esille.

Päiväkerhotoiminta vaikuttaa myönteisesti myös kodin kristilliseen kasvatukseen. Se tekee kristillisestä kasvatuksesta luonnollisempaa, paikkaa kodin keskustelun puutetta ja tuo toisaalta keskustelunavauksia kotiin sekä jakaa kodin kristillisen kasvatuksen vastuuta yhdessä muiden rauhanyhdistysten työmuotojen kanssa.

Kristillinen kasvatusta ei välttämättä tunnu kovin luontevalta asialta lasten kasvatuksessa. Eräs vastaaja koki, että kristillisen kasvatuksen tukeminen kerhotoiminnan kautta auttaa sen tulemistakin luonnollisemmaksi.

Edelliseen liittyvät vanhempien kokemukset siitä, että päiväkerho paikkaa puutetta, joka kotona arjen kiireiden vuoksi voi olla kristillisistä asioista keskustelussa. Yksi vanhempi koki päiväkerhon tärkeäksi opillisten asioiden esille ottajaksi.

Päiväkerhotoiminta on hyvin tärkeä opillisten asioiden ja kristillisten ydinkohtien esille nostaja, sillä arki on usein täyttä ja helposti tärkeiden arvojen perustelu ja ennen kaikkea niistä keskustelu pienten kanssa unohtuu (V11).

---

245 Vanhempien vaikutuksesta lapsen uskonnolliseen kehitykseen ks. esim. Ratcliff 1995, 61.

246 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

247 Ks. esim. Haastettu kirkko 2012, 395. Pekka Aittakumpu on tutkinut vuonna 2012 valmistuneessa käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielmassaan sanomalehtien uutisointia hyväksikäyttötapauksista (Aittakumpu 2012).

Toisaalta vanhemmat kokivat myös, että kerho madaltaa kynnystä käydä tärkeitä keskusteluja lasten kanssa. Lapset tuovat terveisiä kerhosta ja muistavat sekä muistelevat asioita sieltä. Lasten pohdinnat voivat toimia keskustelun käynnistäjinä arjen keskellä.

Usein lapset kertovat kerhon jälkeen käsitellystä aiheesta kotona (V54).

Päiväkerhotoiminta on tukenut meitä vanhempia lasten kristillisessä kasvatuksessa esimerkiksi siten, että pieni kerholainen pohdiskelee ääneen viikon mittaan tai pidemmänkin ajan kuluttua kerhossa puhuttuja asioita. Näin tärkeistä asioista tulee keskusteltua arjen touhujen lomassa, mitä muuten tulee tehtyä liian vähän. (V43.)

Kodin kasvatustavoitteet eivät tullut suoraan esille kuin yhdessä kokemuksessa. Epäsuorasti pystyin sen lukemaan monesta vastauksesta, kertoivathan vanhemmat, kuinka päiväkerho *tukee* kristillistä kasvatusta ja on *osa* sitä. Eräs kokemus, joka liittyy tähän, oli se, että kristillisen kasvatuksen vastuu olisi suuri, jos se olisi kokonaan itsellä.

Rauhanyhdistyksen työmuodot, päiväkerho yhtenä, tukevat kodin kasvatusta ja toisiaan. Lapset saattavat muistaa päiväkerhossa, että käsiteltävä asia on ollut aiemmin puheena muualla, tai seuroissa, että puheessa mainitaan päiväkerhosta tuttu asia.

Lapset monesti muistavat sitten, että tämä sama raamatunkohta on esim. ollut pyhäkoulussa (V87).

Kotonakin on luettu lasten kuvaraamattua ja lapset muistaa siitäkin mitä on ollut päiväkerhossa joskus (V84).

Monesti seuroissa sanoneet: ”Tästä puhuttiin kerhossa.” (V48.)

Vanhempien kuvauksia päiväkerhon vaikutuksista kodin kristilliselle kasvatukselle yhdistää kristillisen kasvatuksen opillinen ulottuvuus. Paitsi että kerhon koetaan pitävän esillä myös opillisia asioita, välittyy kokemuksista myös viesti siitä, että kasvatuksessa lapsille siirtyneet kristilliset sisällöt tulevat myös kodin keskusteluun. Myös raamatunkertomukset ovat vahvasti esillä kokemuksissa.²⁴⁸

Myös huolenpidollinen ulottuvuus on peitetysti esillä. Kokemus, joka kuvasi kristillisen kasvatuksen tuleamista luonnollisemmaksi päiväkerhotoiminnan avulla, heijastelee jollakin tavalla sitä huolenpidollisen ulottuvuuden piirrettä, jonka mukaan kristil-

---

248 Opillisesta ulottuvuudesta ks. Muhonen & Tirri 2008, 78.

lisyys ei ole mitään arjesta irrallista, vaan siihen olennaisesti kuuluvaa.²⁴⁹ Toisaalta se kuvastaa myös sitä, että edes perheessä, jonka jäsenillä on kristillinen vakaumus, ei kristillistä kasvatusta koeta mitenkään helpoksi tai itsestään selväksi asiaksi.

Näissäkin kokemuksissa näkyy ajatus, jonka pohjalta rauhanyhdistysten päiväkerho-työ osaltaan toimii: vanhemmilla on päävastuu kristillisestä kasvatuksesta, mutta rauhanyhdistysten työmuodot tukevat tuota vastuuta.²⁵⁰ Kokemukset myös tukevat näkemystä rauhanyhdistysten lapsi- ja työmuodoista keskeisimmän toiminnan, seurojen palvelijana.²⁵¹

Aivan kaikissa kokemuksissa ei näkökulma ollut kuitenkaan edellä kuvatun lailla myönteinen. Vastustava näkökulma kiteytyy päiväkerhotoiminnan merkityksen näkemiseen melko vähäiseksi, kokemukseen siitä, että lapset tuovat päiväkerhosta enemmän terveisiä muusta kuin uskonnollisesta aiheesta sekä ajatukseen, että pyhäkoulu on päiväkerhoa hengellisemmin painottunut.

Jotkut vastaajat kokivat, että päiväkerhotoiminta ei ole kovin merkittävä kristillisen kasvatuksen tukija, tai ainakaan se ei näy kovin tärkeäksi. Syiksi esitettiin kiireistä arkea, uskontotuokion vähäistä merkitystä sekä päiväkerholaisten ikäjakaumaa.

Eräs vastaaja koki, että arjen hektisyys hämärtää päiväkerhotoiminnan merkitystä. Hänen ajatuksensa oli, että päiväkerhotoiminta ei näy niin tärkeäksi osaksi kristillistä kasvatuserinnettä kuin jotkut muut rauhanyhdistyksen työmuodot.

Yksi vanhempi arveli, että uskontotuokiolla ei ole kovin merkittävä rooli päiväkerhossa. Hän ajatteli myös, että tämän myötä päiväkerhotoiminnankaan merkitys kristillisen kasvatuksen tukijana ei ole kovin huomattava.

Erään näkemyksen mukaan ainakin joillakin ohjaajilla on vaikea rakentaa hyvin opetustuokiota. Tämä johtuu vastaajan mukaan siitä, että kerholaiset ovat niin eri ikäisiä. Toinen vanhempi arveli kerho-ohjaajana huomaamansa joidenkin ohjaajien kynnyksen pitää uskontotuokiota johtuvan pedagogisten taitojen puutteesta.

---

249 Muhonen & Tirri 2008, 80.

250 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

251 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

Ajattelen, että nykyään perheenäidit ovat paljon töissä ja arki on hyvin hektistä. Siksi päiväkerhoa ei aina näe niin tärkeänä osana kristillistä kasvatuserinnettä kuin esim. pyhäkoulu tai seurakunta. (V42.)

Merkitys on aika pieni. Lapset ovat kerhossa niin eri ikäisiä että ns. opetushetkeä on ainakin joillakin ohjaajilla vaikea rakentaa hyvin. Tämä on hyvin ymmärrettävää. (V18.)

Vastustavat kokemukset kiteytyvät melko lailla kristillisen kasvatuksen opillisen ulottuvuuden ympärille. Tosin siinä valossa, etteivät vastaajat näe päiväkerhon merkitystä kovin suureksi opillisen ulottuvuuden alueella. Myös pedagoginen ulottuvuus on esillä. Lapsiryhmän eri-ikäisyyden esille ottava vastaaja on oikeilla jäljillä siinä suhteessa, että kaikessa kasvatuksessa on tärkeä ottaa huomioon kasvatettavien ikä- ja kehitystaso ja valittavat menetelmät kohderyhmän mukaan.²⁵²

SRK auttaa rauhanyhdistyksiä myös niiden lapsi- ja nuorisotyössä.²⁵³ Se haluaa tänä aikana auttaa myös päiväkerhotyön kehittämisessä niin, että työ kohtaisi nykyajan elämänrytmin sekä kotien ja perheiden tarpeet.²⁵⁴ Edellä kuvaamani kokemukset osaltaan tukevat tätä kehitystarvetta. Esimerkiksi ohjaajien koulutus kehittäisi pedagogista osaamista ja rohkaisisi sitä kautta myös laittamaan omat lahjansa likoon uskontotuokion rakentamiseksi.

Joillakin vanhemmilla oli kokemus, että lasten pääasialliset kuulumiset kerhosta ovat jotain muuta kuin uskontotuokioon liittyvää. Lähinnä lapset puhuvat leikeistä ja askartelusta. Erään vastaajan mukaan pyhäkoulu on enemmän hengelliseen puoleen painottuva, ja tuo myös hengellistä keskustelua kotiin.

Rauhanyhdistysten päiväkerhotyö on lähtökohdiltaan kristillistä toimintaa.²⁵⁵ Seurakunnan päiväkerhotyön tavoin sen voi nähdä toiminnaksi, jossa uskonnollisuus läpäisee kaikkea sisältöä, eikä ole vain osa sitä.²⁵⁶ Jotkut kokemukset kertoivat siitäkin, että uskonnollinen aihe jää lapsen mieleen erityisellä tavalla, jos esimerkiksi askartelu liittyy aiheeseen. Tämä asettaa mielenkiintoisen haasteen toteuttaa kerhotoimintaa niin, että sen toimintaa kokonaisuudessaan läpäisisi kristillisuus.

---

252 Räsänen 2008, 292, 304. Kristillisen kasvatuksen opillisesta ja pedagogisesta ulottuvuudesta ks. Muhonen & Tirri 2008, 78, 81.

253 Ks. esim. SRKvk 2007, 22.

254 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

255 Kerhopolku 2001, 9.

256 Vrt. Pohjanen 1999, 71.

4.2 Kasvatuksen tukijana

Useat vanhemmat kokivat, että rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta tukee heitä lasten kasvatuksessa muutenkin kuin kristillisessä kasvatuksessa. Vastauksissa ilmeni myös vastakkaisen sävyisiä kokemuksia. Niiden osuus oli suhteessa jopa suurempi kuin kielteisesti värittyneiden kokemusten osuus kysyttäessä päiväkerhosta kristillisen kasvatuksen tukijana.

Tarkastelen vastaajien kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta kasvatuksen tukijana edellä mainituista kahdesta näkökulmasta, puoltavasta ja vastustavasta, käsin. Puoltava näkökulma tarkoittaa kokemuksia, joissa päiväkerhotoiminta näyttäytyy lasten kasvatusta tukevana. Vastustava näkökulma taas kattaa kokemukset, joiden mukaan päiväkerhotoiminta ei juurikaan tue kasvatustyötä.

Lähden liikkeelle puoltavasta näkökulmasta. Sen pääkohtia ovat päiväkerhotoiminnan tuki kotikasvatukselle, tärkeys kotihoitossa oleville, tuki sosiaalisille taidoille, tuki toiminnallisille taidoille ja tuki tapakasvatukselle.

Päiväkerhotoiminta tukee kotikasvatusta myös muuten kuin kristillisen kasvatuksen muodossa. Näin monet vastaajat kokivat.

Nämä kaikki hyvät tavat tukevat kodin kasvatustyötä (V5).

Näin ollen päiväkerhotoiminta tukee merkittävästi meitä vanhempia kasvatustehtävässämme (V51).

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta on kautta sen historian mielletty ainakin jollakin tasolla myös kerholaisten vanhempien kasvatukselliseksi tukijaksi.²⁵⁷ Ainakin yleisellä tasolla näyttää siltä, että vastaajien kokemusten mukaan päiväkerho hoitaa myös tätä tehtäväänsä.

Useissa kokemuksissa näkyi erityisesti päiväkerhotoiminnan kasvatuksellisen tuen suuri merkitys nimenomaan lapselle, joka on kotihoitossa, tai joka ei ole ainakaan päivähoitossa. Päiväkerhotoiminta, paitsi että on tärkeää yleensä kasvatuksellisesti,

---

257 Ruoki minun karitsoitani 1983, 6; Haapsaari 2000, 125; Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

myös tarjoaa lapselle sosiaalisia suhteita, harjoittaa kädentaitoja ja vastaavia taitoja sekä antaa tilaisuuden opetella ryhmässä toimintaa.

Varsinkin kotihoidossa olevalle lapselle kerhotoiminnalla on iso merkitys (V3).

Koska lapseni ovat olleet vain kotihoidossa, päiväkerhon merkitys kasvatuksen tukijana on suuri (V67).

Kokemuksissa päiväkerhon tärkeydestä erityisesti kotihoidossa olevalle lapselle korostuu päiväkerhon kasvatuksellinen ulottuvuus, joka kerholla näyttää myös olevan.²⁵⁸ Tässä yhteydessä korostuu myös vertaisoppimisen näkökulma. Lapsi kohtaa muitakin lapsia, kuin mahdollisia sisarusiaan, ja oppii toimintatapoja myös heiltä. Vertaisilta oppiminen on tärkeää lapselle.²⁵⁹

Näkökulma päivähoiton kasvatuksellisesta tärkeydestä etenkin kotihoidossa olevalle lapselle oli mielestäni yksi merkittävimpiä löytöjä vanhempien kokemuksista päiväkerhosta kasvatuksen tukijana. Se osoittaa, että päiväkerholla on merkitystä myös varhaiskasvatuksellisessa mielessä, vaikka vastustaviakin mielipiteitä ilmeni. Tätä näkökohtaa kannattaa pitää mielessä, kun työtä kehitetään.

Monet vanhemmat kokivat, että päiväkerhotoiminta tukee sosiaalisia taitoja. Paitsi yleisesti, tuki näkyy erityisesti ryhmätoiminnan, kaverisuhteiden, toisten kunnioittamisen ja huomioimisen, vuorovaikutuksen sekä lapsen itsenäistymisen tasolla.

Kokemus, joka toistui useiden vanhempien vastauksissa, oli se, että päiväkerhotoiminnalla on myönteinen vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin ja niiden kehitykseen. Päiväkerhotoiminnan kautta lapsi oppii taitoja ja saa myös tilaisuuden harjoitella sekä kehittää niitä.

Sosiaalisten taitojen tukija - - (V21).

Päiväkerho tukee lapsen sosiaalisten taitojen kehitystä (V83).

Tarkemmin päiväkerhotoiminnan tuki lasten sosiaalisille taidoille näkyy esimerkiksi ryhmätoiminnan muodossa. Vastaajat kokivat muun muassa päiväkerhotoiminnan

---

258 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

259 Kronqvist 2001, 61.

tarjoavan lapselle ryhmätyöskentelytaitoja sekä mahdollisuuden toisiin tutustumiseen.

Toimiessaan toisten lasten sekä vieraiden aikuisten kanssa lapsi oppii ryhmässä työskentelyä, ja myös kehittyy siinä. Asian tärkeys erityisesti kotihoidossa olevalle lapselle tuli myös vastauksissa esille.

Kerho opettaa lapselle ryhmässä työskentelyn ja toimimisen taitoja (V15).

Kehittää ryhmässä toimintaa - - (V44).

Ryhmätoimintaan liittyvät myös kokemukset lapsen tutustumisesta toisiin. Lapsi saa päiväkerhotoiminnassa tutustua sekä toisiin lapsiin että vieraisiin aikuisiin.

Lapsi kuitenkin - - tutustuu myös uusiin aikuisiin - - (V72).

Tähän yhteyteen sopii myös kokemus ohjeiden kuuntelemisen ja noudattamisen taidoista. Näitäkin joustavan ryhmätoiminnan edellytyksiä päiväkerho näyttää tukevan.

Vertaisryhmien syntyminen lapsen elämään jo pienenä on osa nykyaikaisen yhteiskunnan elämänmenoa. Lapsi hankkii sosiaalisia kokemuksiaan monenlaisista ympäristöistä. Toiminta samanikäisten kanssa on erilaista kuin toiminta aikuisten kanssa. Keskinäisessä toiminnassaan lapset saavat kokea ryhmään kuulumista ja siinä toimintaa.²⁶⁰

Outi Pohjasen tutkimus, jossa hän kartoitti vanhempien odotuksia seurakunnan päiväkerhotyöltä, antoi viitteitä myös siitä, että vanhemmat odottavat päiväkerhotoiminnan kehittävän lasten taitoja ryhmän jäsenenä elämisessä.²⁶¹ Nämä odotukset antavat mielenkiintoista vertailupintaa oman tutkimukseni vastaajien kokemuksille rauhan-yhdistysten päiväkerhosta juuri tässä merkityksessä.

Jokainen vanhempi varmasti haluaa, että omat lapset pääsevät mukaan ympäröivään sosiaaliseen elämään. Jos päiväkerho onnistuu tarjoamaan lapsille positiivisia kokemuksia ryhmätoiminnasta, se on hyvä asia.

---

260 Lehtinen 2001, 79, 81.

261 Pohjanen 1978, 78.

Läheinen näkökulma ryhmätoiminnalle on kaverisuhteiden näkökulma. Päiväkerho antaa lapselle kavereita, paikan tavata heitä ja myös ohjausta välien selvittelyyn, kun kavereiden kanssa tulee riitaa.

Etenkin kotihoidossa olevalle lapselle on merkittävää, että päiväkerhotoiminnan kautta syntyy sosiaalisia suhteita, ja että syntyneitä suhteita voi samoissa puitteissa myös ylläpitää. Lyhytkin yhdessä vietetty aika viikossa vahvistaa kaveruutta. Saman uskonkäsityksen jakavien perheiden lasten saaminen kaveriksi on tärkeää, mutta tärkeitä asioita ovat yleensä ottaen myös tutustuminen toisiin lapsiin, kavereiden saaminen ja ystävyysuhteiden syntyminen.

Kerholaisista näyttäisi tulevan hyviä kavereita (V83).

Päiväkerhotoiminta on tärkeää kaverisuhteiden näkökulmasta myös siksi, että se tarjoaa kokoontumispaikan kavereille. Lapset voivat kokoontua yhteen, harjoitella leikkimistä tuttujen lasten kanssa ja olla ikäistensä joukossa.

Kerho on nimenomaan tärkeä kokoontumispaikka pienille lapsille ja heidän kavereilleen (V83).

Lapset saavat olla saman ikäisten ryhmässä (V59).

Eräässä kokemuksessa tuli esille myös se, että lastenkaan keskinäinen toiminta ei ole aina mutkatonta. Vastaajan mukaan päiväkerhotoiminta on myös hyvä tilaisuus saada ohjausta välien selvittelyyn.

Ystävyys on lapselle tärkeää. Se tarjoaa hänelle huolenpitoa ja tukea. Tutkimukset ovat osoittaneet, että pienetkin lapset osaavat taidolla huolehtia ystävyystään, ja antaa myös tukea jos ystävällä on huolia.²⁶²

Jos vanhemmat haluavat, että lapset pääsevät mukaan sosiaaliseen elämään, niin vielä enemmän he varmaan haluavat, että lapset saavat hyviä ystäviä. Kun lapsi saa kavereita jo kasvunsa varhaisessa vaiheessa, on varmasti hyvät edellytykset sille, että ystävyysuhteet säilyvät jatkossakin.

---

262 Kronqvist 2001, 74.

Toisten kunnioittaminen ja huomioiminen on myös keskeinen näkökulma, joka nousi monimuotoisesti esille useissa vastauksissa. Näkökohtia ilmiöön olivat muun muassa kunnioittaminen ja erilaisuuden hyväksyminen, erilaisten toimintatapojen hyväksymään oppiminen, toisten huomioiminen sekä vuoron odottaminen ja toiselle antaminen.

Monet vanhemmat kokivat päiväkerhotoiminnan opettavan lasta kunnioittamaan muita ja hyväksymään erilaisuutta. Tähän asiayhteyteen liittyy myös vanhempien kunnioittaminen.

Lapset oppivat - - kunnioittamaan erilaisia lapsia, vaikka kristilliset arvot perheissä ovatkin samanlaisia (V11).

Päiväkerhon aihepiirit sivuavat esim. vanhempien kunnioittamista. - - On hyvä, että näistä asioista jutellaan myös kodin ulkopuolella. (V50.)

Eräs vastaaja piti tärkeänä sitä, että lapsi oppii hyväksymään erilaisia toimintatapoja. Varmuudella en pysty sanomaan, oliko tämä toteamus oletus, toive vai kokemus.

Vanhempien kokemukset puhuivat muutenkin päiväkerhotoiminnan vaikutuksista lapsen suhtautumiseen toisia kohtaan. Opettaahan päiväkerhotoiminta toisten huomioon ottamista. Tällainen huomiointi voi ilmetä niinkin konkreettisena asiana kuin muiden ottamisena mukaan leikkeihin.

Lapset oppivat - - ottamaan toisia huomioon - - (V11).

Päiväkerho tukee kasvatusta. Esim. - - toisten huomioon ottaminen - - opettavat lasta toimimaan sellaisissa tilanteissa. (V39.)

Toisten huomioimista on myös se, että lapsi oppii odottamaan omaa vuoroaan ja myös antamaan vuoron toisille. Tällaisia kokemuksia useammalla vanhemmalla myös oli päiväkerhotoiminnasta.

Kerhossa on jokaiselle oma vuoro esim. leikissä (V87).

Toisten huomioiminen ja kunnioittaminen ovat paljolti arvokasvatukseen liittyviä asioita. Arvokasvatuksessa on korostetusti esillä mallioppiminen. Ei riitä, että asioista sanotaan, vaan ne täytyy myös elää todeksi. Kasvattajan esimerkki nousee tärkeälle sijalle.²⁶³

---

263 Muhonen & Tirri 2008, 80; Puolimatka 2010, 119–120.

Toisten huomioiminen ja kunnioittaminen on seikka, joka nousee jo monille uskonnolle ja arvomaailmoille yhteisestä, kristilliselle uskolle keskeisestä kultaisesta säännöstä: toimi muita kohtaan siten kuin haluaisit heidän toimivan sinua kohtaan. Kulmainen sääntö sekä rakkauden kaksoiskäskey, johon sisältyy käskey lähimmäisen rakastamiseen, edellyttävät jo sen, että toisten kunnioittamisen näkökulma on esillä kristilliseltä arvopohjalta ponnistavassa toiminnassa.

Vuorovaikutuksen näkökulma ottaa esille kaksi päiväkerhotoimintaan liittyvää vuorovaikutuksellista seikkaa, joihin lapsi saa oppia. Nämä seikat ovat kuunteleminen sekä puheenvuoron odottaminen ja toisille antaminen.

Vanhemmilla oli kokemusta siitä, että päiväkerhotoiminta opettaa lapselle kuuntelemisen taitoa. Asia nousi esille useammassa kokemuksessa.

Lapset oppivat - - kuuntelemaan muita - - (V11).

Kuuntelemiseen ja keskustelutilanteisiin liittyy puheenvuoron pyytäminen ja toisille antaminen. Näihinkin pari vastaajaa koki päiväkerhon antavan apua.

Kommunikointi toisten kanssa on eräs lapsen mielenkiinnon kohteista. 4–7-vuotiaan lapsen kielellinen kehitys on yleensä tasolla, jossa se palvelee sekä sisäistä ajattelua että ajatuksien välittämistä muille. Vastavuoroisessa kanssakäymisessä lapsi oppii myös vuorottelua, joka on tärkeä taito keskustelussa.²⁶⁴

Sujuva ja toiset huomioon ottava viestintä on yksi sujuvan kanssakäymisen kulmakiviä. Kun lapsia heidän kielellinen ja vuorovaikutuksellinen kehityksensä huomioiden jo pienestä pitäen kasvatetaan oikeanlaiseen viestintään, palvelee tällainen kasvatus varmasti myös myöhempää elämää.

Päiväkerhotoiminta tukee vanhempien kokemusten mukaan myös lapsen tietynlaista itsenäistymistä, jonka kautta hän siirtyy kodista myös osaksi kodin ulkopuolista sosiaalista ympäristöä. Kokemuksissa nousi esiin lapsen vanhemmistaan irtautuminen, rohkaistuminen sekä lapselle muodostuva perusturvallisuus ja luottamus aikuiseen.

---

264 Takala & Takala 1987, 163, 168.

Päiväkerhotoiminnalla näyttää vastaajien mukaan olevan jonkinlainen rooli lasten itsenäistymisessä ja vanhemmista irtautumisessa. Erityisesti kotihoidossa olevalle lapselle on tärkeää päästä olemaan vieraiden aikuisten kanssa. Ylipäätään oleminen yksin erossa vanhemmista voi olla kasvattava kokemus.

Todella tärkeä esim. kotihoidossa olevalle lapselle – oppii olemaan ryhmässä muiden aikuisten - - kanssa (V4).

Lisäksi yksin erossa vanhemmista vähän aikaa (V49).

Itsenäistymismahdollisuuden lisäksi päiväkerhotoiminta antaa lapselle myös rohkaisua. Lapsi uskaltautuu paremmin toimimaan myös kodin ulkopuolella. Eräs vastaaja näki lisäksi päiväkerhon antavan lapselle perusturvallisuuden tunnetta sekä luottamusta aikuiseen.

Lapsen itsenäistymisen tukeminen kasvatuksen tavoitteena sisältyy myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.²⁶⁵ Tällaista itsenäistymistä kerhotoiminta näyttää jossain määrin myös tukevan. Lapsen perusluottamuksen muodostumiseen vaikuttavat monet seikat, varmasti myös päiväkerho. Kun lapsi huomaa monien tarpeidensa tulevan täytetyksi, ja hän voi niin luottaa ympäristöönsä ja siihen kuuluviin ihmisiin, se vaikuttaa myönteisesti hänen itseluottamukseensa sekä yleisemminkin luottamukseen elämään.²⁶⁶

On tärkeää, että lapsi saa kehityksessään kokea turvallista irtaantumista tutuista ympyröistä ja samalla kuitenkin kokea, että turvaverkko ympärillä on olemassa. Kun perusluottamusta näin pala palalta rakennetaan ja lapsen asteittaista itsenäisyyttä vaalitaan, turvataan jo yhdeltä osin edellytyksiä lapsen tasapainoiselle kasvulle.

Kokemuksissa rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta sosiaalisten taitojen tukijana nousee esille ainakin yksi päiväkerhotoiminnan kasvatuksellinen tavoite, joka liittyy moneen esillä olleeseen asiaan. Tämä tavoite on opettaa lapsia elämään ja toimimaan yhdessä muita kunnioittaen ja huomioiden, sekä kannustaa heitä käyttäytymään hyvin ja olemaan vanhemmilleen kuuliaisia.²⁶⁷ Näihin asioihin sisältyvät ainakin jol-

---

265 Vasu 2005, 13.

266 Turunen 1996, 45.

267 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

lakin tasolla oikeastaan kaikki seikat, jotka näkyivät vanhempien kokemuksissa päiväkerhosta sosiaalisten taitojen tukijana.

Päiväkerhotoiminta näyttää tukevan kotien kasvatustyötä myös tukemalla lasten toiminnallisia taitoja. Tämä kokonaisuus muodostuu päiväkerhotoiminnan tuesta käden- taidoille ja motoriikalle sekä leikistä, laulusta ja askartelusta.

Kokemus lasten kädentaitojen harjaantumisesta päiväkerhotoiminnassa esiintyi useissa vastauksissa. Vanhempien kokemus oli, että päiväkerhossa lapsen kädentaidot kehittyvät, ja hän saa niitä siellä myös harjoitella. Myös tässä yhteydessä nousi esille asian merkittävyys etenkin kotihoidossa olevalle lapselle. Yksi vastaaja mainitsi päiväkerhotoiminnan leikkien ja askartelujen myönteisestä vaikutuksesta lapsen motoristen taitojen kehitykselle.

Muuten kädentaidot - - varmasti kehittyvät (V43).

Päiväkerhossa lapsi saa harjoitella - - kädentaitojaan - - (V51).

Jos lapset kotihoidossa, suuri merkitys kädentaitojen - - harjoittelemisessa (V48).

Kädentaidoissa ja motorisessa kehityksessä näkyvät ihmisen taiteellinen ja fyysinen puoli. Kokonaisvaltaisessa kasvatuksessa lapsi otetaan huomioon kokonaisvaltaisena olentona, fyysisenä, psyykkisenä, sosiaalisena, henkisenä ja hengellisenä.²⁶⁸ Kokemus motoristen taitojen kehittymisestä viittaa jossain määrin siihen, että myös päiväkerhotoiminnassa voi toteutua ihmisen kokonaisvaltainen huomioiminen ja kehittyminen.

On hyvä, jos lapset saavat kerhossa monipuolisesti kehittää kädentaitojaan turvallisissa olosuhteissa. Näin varmuus kasvaa, ja mielenkiinto lisääntyy.

Moni vanhempi kertoi kokemuksissaan leikistä, laulusta ja askartelusta. Ne ovat lapselle tärkeitä ja mielekkäitä, ja päiväkerhotoiminta antaa niihin hyvää oppia. Eräs vastaaja kertoi lasten usein innostuvan jatkamaan kerhossa alkanutta askartelua vielä kotonakin. Yksi vanhempi piti tärkeänä monipuolista leikkiä ja askartelua. Tässäkään kohden en ollut varma, oliko kyse enemmän kokemuksesta vai mielipiteestä.

---

268 Ks. Halme 2011, 32–38.

Päiväkerhossa lapsi saa harjoitella - - uusia lauluja ja leikkejä - - (V51).

Leikit, laulut ja askartelut ovat lapsille tärkeitä (V59).

Leikki on yksi varhaiskasvatuksen korvaamattomista elementeistä. Pienen lapsen elämässä leikki merkitsee erittäin paljon. Tärkeää siinä on viime kädessä leikki itse. Leikin pitää olla lapselle vapaata toimintaa, vaikka oppimisen näkökulma myös liittyy siihen. Aikuisen tärkeä rooli on toimia leikin vapaaehtoisuuden ja välittömyyden suojelijana, leikin tyydyttävyyden ja pitkäkestoisuuden edistäjänä sekä lasten turvallisuuden takaajana. Hän myös pyrkii vahvistamaan leikin tukijana leikkijöiden ystävyyssuhteita.²⁶⁹

Leikki ja eri taiteellisen ilmaisun lajit ovat muun muassa lapsen luontaisia toiminnan tapoja.²⁷⁰ Leikki, laulu ja askartelu myös huomioivat monipuolisesti ihmisen kokonaisvaltaisuuden. Lapsi saa toteuttaa itseään niin toiminnan kuin taiteen kautta. On tärkeää, että jokainen lapsi saa osallistua esimerkiksi lauluun kykyjensä mukaan. Tällaista turvallista kokemusympäristöä kerhossa tulisi mielestäni vaalia.

Kokemukset kädentaitojen kehittymisestä sekä leikin, laulun ja askartelun tärkeydestä ilmentävät hyvin päiväkerhotoiminnan konkreettista toiminnallista sisältöä. Sehän koostuu paljolti laulusta, leikistä ja askartelusta.²⁷¹ Leikki voi osaltaan olla kehittämässä jopa kouluvalmiuksia, joten se on tärkeää toimintaa päiväkerhossa.²⁷² Myös askartelun ja laulun tyyppisellä taiteellisella toiminnalla on paikkansa, koska se rikastuttaa lapsen ilmaisua, mielikuvitusta ja havainnointikykyä.²⁷³

Tapakasvatus oli myös yksi kasvatuksen ulottuvuus, johon vanhemmat kokivat päiväkerhotoiminnan antavan apua. Paitsi yleensä tapakasvatus, nousee tässä kohden mielenkiintoisella tavalla esiin myös tervehtiminen ja sen opettaminen. Lisäksi yksi kokonaisuus muodostuu rauhallisuudesta, rauhoittumisesta ja keskittymisestä.

---

269 Kalliala 2012, 204–206.

270 Vasu 2005, 18.

271 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

272 Helenius & Savolainen 1996, 119.

273 Heinimaa 1996, 158.

Useat vanhemmat kokivat, että päiväkerholla on suotuisa, kodin tapakasvatusta tukeva vaikutus lapseen. Päiväkerhossa lapsi saa oppia ja harjoitella hyviä tapoja, ja näin harjaantua jo kotona opetetuissa tavoissa.

Koen todella tärkeänä, että lapseni käy rauhanyhdistyksen päiväkerhossa, jossa toiminnan ohessa - - myös opetellaan - - käytöstapoja (V81).

Päiväkerho tukee kasvatusta. Esim. hyvät tavat - - . (V39.)

Tapakasvatus on arvokasvatuksen ohella varmasti kasvatusta, jossa mallioppimisella on keskeinen sija. Kun ajattelee päiväkerhoa tapakasvatuksen tukijana, niin ohjaajien rooli nousee huomattavaan asemaan. On tärkeää, että he omasta toiminnastaan käsin jo kasvattavat lapsia hyviin tapoihin. Oma hyvä esimerkki voi olla paljon tehokkaampi kuin tuhat kaunista sanaa.

Tapakasvatuksen erityispiirteenä esille nousi tervehtiminen. Monet vanhemmat mainitsivat tervehtimisen opettamisesta kerhossa sekä tämän opettamisen tärkeydestä. Päiväkerhossa opetellaan tervehtimään oikealla tavalla. Jokaisen lapsen tervehtiminen ja henkilökohtainen huomioiminen näkyi tärkeäksi, myös lapsen näkökulmasta.

Päiväkerhossa opetellaan oikealla tavalla tervehtimistä. Lapselle on tärkeää, että kerhon alussa jokainen tervehditään jokaista henkilökohtaisesti. (V71.)

Päiväkerhoon mentäessä lapsi oppii tervehtimään (V5).

Pidän tärkeänä, että jokainen lapsi huomataan ja tervehditään ja kätellään (V32).

Tapakasvatukseen liittyvät myös vanhempien kokemukset päiväkerhotoiminnasta opettajana rauhallisuuteen, rauhoittumiseen ja keskittymiseen. Päiväkerho opettaa joidenkin kokemusten mukaan lasta käyttäytymään rauhallisesti. Lisäksi esimerkiksi hiljentymisen yhteisten tuokioiden äärelle ja kuunteleminen opettavat lapselle rauhoittumista ja paikalleen asettumista. Tällaisissa tilanteissa lapsi oppii ja opettelee myös keskittymistä ja hiljentymistä.

Päiväkerhossa lapsi saa harjoitella - - keskittymistä, hiljentymistä - - (V51).

On arvioitu, että lapsen tarkkaavaisuuden kesto nousee noin nelin- tai viisinkertaiseksi sinä aikana, kun lapsi kasvaa 2-vuotiaasta 6-vuotiaaksi.²⁷⁴ Päiväkerholaiset sijoittuvat juuri tähän ikähaarukkaan. Voisi siis kuvitella, että päiväkerho tarjoaa hyvän

---

274 Takala & Takala 1987, 160.

mahdollisuuden kasvattaa tarkkavaisuuden, keskittymisen ja hiljentymisen taitoja. Lapsen tahdosta riippuva tarkkaavaisuus kehittyy aikuisen ja lapsen yhteistoiminnassa, jossa lapsi oppii valikoimaan asioita pitempiaikaisen ja tarkoituksellisen tarkkaavaisuutensa kohteiksi.²⁷⁵

Rohkenen ajatella niin, että nyky maailma ei tarjoa liikaa paikkoja, joissa voi rauhoittua, hiljentyä ja keskittyä. On hyvä, että kaiken hektisyyden ja levottomuuden keskellä lapsille annetaan mahdollisuus harjoittaa myös näitä asioita.

Päiväkerhon kasvatustavoitteet liittyvät myös osaltaan edellä esille tulleisiin tapakasvatuskokemusten ulottuvuuksiin.²⁷⁶ Tervehtiminen, joka erityisellä tavalla nousi näkyviin, kuuluu myöskin olennaisesti kerhon toimintaperiaatteisiin: lasten halutaan kokevan olevansa tervetulleita kerhoon, ja tämän kokemuksen tarjoamisessa myös tervehtimisellä on tärkeä roolinsa.²⁷⁷ Tapakasvatus liittyy myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden periaatteisiin. Asettaahan se yhdeksi tärkeimmäksi kasvatustavoitteeksi toiset huomioivien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistamisen.²⁷⁸

Kaikki kokemukset eivät kuitenkaan olleet yhtä myönteisiä kuin edellä esittelemäni kokemukset. Vastustavia kokemuksia tosiaan oli suhteessa enemmän kuin kysyttäessä kokemuksia päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana. Pääkohtina vastustavissa kokemuksissa näkyivät yleinen vastustava mielipide, kerhon ajallisen laajuuden merkitys, tapakasvatuksen ja sosiaalisten taitojen näkökulmat sekä kodin, päivähoiton ja ison perheen merkitykset.

Yleinen vastustava näkökulma ei ollut täysin torjuva. Sävy oli kuitenkin lähinnä se, että päiväkerhotoiminnalla ei ole suurta merkitystä kasvatustoiminnan tukemisessa. Ainakaan vastustajat eivät nähneet sitä korvaamattomaksi.

Varmasti lapsen kaikki taidot kehittyisivät ilman kerhoakin (V83).

Päiväkerholla ei ole kasvatuksen tukemisessa kovinkaan suurta merkitystä (V18).

---

275 Takala & Takala 1987, 160.

276 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

277 Kerhopolku 2001, 11.

278 Vasu 2005, 13.

Tällaiset kokemukset eivät liiemmästi tue päiväkerholle asetettuja kasvatustyön tavoitteita.²⁷⁹ Toisaalta ne voivat osaltaan olla lisäämässä painoarvoa päiväkerhon keskeisimmille tavoitteille, jotka ovat luonteeltaan hengellisiä.²⁸⁰

On tärkeää huomata, että vastustavan sävyisissä kommentteissa ei millään tapaa hyökätä kerhotoimintaa vastaan, vaikka sen vaikutuksia kyseenalaistetaan. Kokemukset nousevat vanhempien ja perheiden elämästä, ja ovat hyvin subjektiivisia. Lisäksi on huomioitava se, että näidenkin kokemusten taustalla on kerhoon osallistuminen, joka voi lapsesta olla mukavaa ja toivottua, vaikka vanhemmat eivät kerhotoimintaa kasvatuksen tueksi kokisikaan.

Parissa vastauksessa tuli ilmi päiväkerhon pieni ajallinen osuus suhteessa muuhun elämään. Tällä perusteltiin sitä, että päiväkerhotoiminnan rooli kasvatuksen tukijana ei ole niin merkittävä. Esiin tuli myös vertailu kunnalliseen päiväkerhotoimintaan.

Mielestäni ei suurta merkitystä. On kuitenkin 1½ t vkossa ja lapseni on äidin vuorotyön takia harvoin päässyt kerhoon. (V42.)

Kerho aika on viikoittain aika lyhyt (1,5 h) joten kasvatuksellinen puoli jää ehkä vähäisemmäksi kuin esim. kaupungin päivähoidon kerhoissa (V43).

Rauhanyhdistysten päiväkerhotyötä harjoitetaan tosiaan vapaaehtoistoimintana, eikä sen osuus arjesta ajallisesti ole niin suuri kuin ammatilliselta pohjalta toteutetussa toiminnassa. Ammatillisessa mielessä varhaiskasvatus merkitsee kasvatusammattilaisten ja kotien kiinteä yhteistyötä, jossa yhteinen kasvatustehtävä muodostuu.²⁸¹ Siinä luonnollisesti myös ajalliset resurssit ovat erilaiset kuin ne vapaaehtoistoiminnassa usein ovat.

Kerho aika ei tosiaan ole kovin paljon viikkotasolla, mutta voiko toisaalta tarkkaan sanoa, minkä verran esimerkiksi jokin kasvatustapahtuma viikossa vaatii aikaa, jotta sillä on vaikutuksia lapsen elämään. Ehkä tutkimustietoa asiasta löytyisikin. Toisaalta lyhyt aika asettaa haasteita myös toiminnan suunnitteluun. Kerhotuokiota ei kannata käyttää epäolennaiseen, vaan suunnitella toiminta niin, että – jos näin voi tässä yhteydessä sanoa – laatu korvaa määrän. Lisäksi kannattaa muistaa se, että ilmaiselle

---

279 Ks. Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

280 Kerhopolku 2001, 9, 19; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3, 5.

281 Vasu 2005, 11.

vapaaehtoistoiminnalle ei kannata ladata liikaa paineita, sillä työn mielekkyys voi kärsiä.

Tapakasvatuksen ja sosiaalisten taitojen näkökulma nousi myös esille. Erään vastaajan mielestä kerhon tapakasvatus ei tue juuri kodin kasvatusta, sillä meno päiväkerhossa on välillä melko raisua. Toinen vastaaja ei kokenut rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaa sosiaalisten taitojen kehityksen tukijanaan kovin merkittäväksi.

Tällaiset vastaukset taas kyseenalaistavat päiväkerhon tavoitteet tapakasvattajana tai sosiaalisten taitojen kehittäjänä.²⁸² Tapakasvatuksesta kertovaan kokemukseen liittyen voi todeta, että mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä tärkeämpää olisikin, että eri kasvuympäristöjen arvot olisivat samansuuntaisia.²⁸³

Kodin vastaajat näkivät esimerkiksi ensisijaiseksi tapakasvattajaksi sekä sosiaalisten taitojen opettajaksi. Myös päivähoito nousi esille tapakasvattajana ja sosiaalisten taitojen kehittäjänä. Eräs vanhempi mainitsi, että kodin kasvatusvastuun vuoksi hän ei ollut ajatellut päiväkerhotoimintaa kasvatuksen tukijana. Kokemuksissa esiintyi myös näkemys isosta perheestä väistämättömänä sosiaalisuuteen ja toisten kanssa toimimiseen koulujana.

Mielestäni ei suurta merkitystä. - - Tärkeämpänä näen päivähoidon ja perheen sisällä tapahtuvan tapakasvatuksen ja sosiaalisten taitojen kehityksen. (V42.)

Myöskään nämä kokemukset eivät anna ymmärtää, että päiväkerhon tavoitteet tukea kotikasvatusta olisivat kovin suurissa määrin täyttyneet.²⁸⁴ On kuitenkin myös niin, että vanhemmat tosiaan ovat lastensa kasvatuksessa tärkeimmällä sijalla, ja kukaan ei periaatteessa voi kasvatustehtävää hoitaa heitä paremmin.²⁸⁵ Päivähoidon osalta voitaneen todeta ainakin se, että sen kasvatustavoitteet on kirjattu ylös ihan valtakunnallisella tasolla, ja niihin paneudutaan ammatilliselta pohjalta.²⁸⁶ Jos lapsi kasvaa isossa perheessä, sosiaalisuus varmasti kasvaa. Mutta päiväkerho tai vastaava ympäristö tar-

---

282 Ks. Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

283 Ks. Wilenius 1975, 25–26.

284 Ks. Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

285 Huttunen & Hämäläinen 1993, 109.

286 Ks. Vasu 2005.

joaa tilaisuuden vertaisoppimiseen ryhmässä, joka koostuu useista saman ikäisistä lapsista. Vertaisoppiminen on lapselle tärkeää.²⁸⁷

4.3 Muita kokemuksia päiväkerhotoiminnasta

Kaikki vanhempien kokemukset ja ajatukset eivät liittyneet kristilliseen kasvatukseen tai yleisemmin kasvatukseen. Muut esiin nousseet asiat on syytä käsitellä omana kokonaisuutenaan.

Tarkastelen tätä kokonaisuutta neljästä näkökulmasta. Ensimmäinen näkökulma on myönteinen, toinen neutraali ja kolmas kielteinen. Nimesin näkökulmat kuvastamaan sävyä, joka niihin sisältyvistä kokemuksista ja ajatuksista heijastuu. Neljäs näkökulma koostuu vanhempien vastauksissaan esittämistä päiväkerhotoimintaan sekä laajemminkin rauhanyhdistysten työmuotoihin kohdistuvista toiveista ja ehdotuksista. Lopuksi otan esille asioita, jotka eivät suoranaisesti liity päiväkerhotoimintaan, mutta jotka kuitenkin tulivat vastauksista ilmi. Vanhempien ajatukset ja kokemukset kyselyyn vastaamisesta olen laittanut erilliseen liitteeseen.²⁸⁸

Myönteistä sanottavaa päiväkerhotoiminnasta vanhemmilla oli useammalta kannalta. Esille tulivat lasten, vanhempien ja perheiden sekä kerho-ohjaajien näkökulmat. Lisäksi tarkastelen päiväkerhotoimintaa rauhanyhdistyksen työmuotona.

Lasten näkökulmaan liittyvät lasten ajatukset kerhosta sekä se, mitä päiväkerho heille tarkoittaa. Lisäksi esille nousevat päiväkerhotoiminnan ilmaisuus ja vapaaehtoisuus.

Päiväkerho on vanhempien mukaan mukava lasten ”oma juttu”. Se on heille tärkeä ja odotettu tapahtuma arjen keskellä. Lapset lähtevät kerhoon yleensä innokkaasti, siellä käyminen on mukavaa ja lapset viihtyvät.

Kerho on mukava lapsen oma juttu (V47).

Lapset odottavat kerhoon pääsyä. Se on heille todella tärkeä hetki arjen keskellä. (V87.)

---

287 Kronqvist 2001, 61.

288 Liite 5.

Päiväkerhon vapaaehtoisuus ja ilmaisuus ovat erään vanhemman mukaan hyviä asioita. Niitä ei usein tule edes ajatelleeksi.

Muutenkin vanhemmilla ja perheillä oli myönteistä sanottavaa päiväkerhotoiminnasta. Päiväkerho hyödyttää vanhempien suhdetta toisten kerholaisten vanhempiin. Perheillä on kerhotoiminnasta hyviä kokemuksia ja kerhoaika tuo hyötyä myös muullekin perheelle kuin kerholaiselle. Perheille, jossa lapset ovat kotihoidossa, kerholla voi olla erityinen merkitys.

Päiväkerhosta on hyötyä vanhempien sosiaaliselle elämälle. Päiväkerhotilaisuus voi osaltaan madaltaa kynnystä tutustua muihin vanhempiin ja myös tarjota tilaisuuden vaihtaa muutaman sanan toisten vanhempien kanssa arjen keskellä.

Kerhosta haun yhteydessä on mukava jutella muiden vanhempien kanssa... (V71).

Lasten kautta vanhemmatkin tutustuvat toisiinsa helpommin (V39).

Oli mielenkiintoista lukea, miten perheet hyödyntävät päiväkerhoajan, ja mitä se ylipäätään perheissä merkitsee. Vanhemmat saattavat käyttää kerhoajan esimerkiksi omien asioiden hoitoon. Lisäksi kerhoaika on kotona hieman rauhallisempi hetki, ja tarjoaa myös lapselle omaa ohjelmaa.

Itse hyödynnän kerhoajan kaupassa käyden tai kirjastossa. Tällöin kuljettaminen pitkänkään matkan päästä ei tunnu rasitteelta. (V54.)

Päiväkerho on todella hyvä asia, lapsi saa omaa ”ohjelmaa” ja vanhemmatkin pienen lepo hetken (V5).

Vanhempien kokemuksissa päiväkerhotilanteesta myös heidän oman sosiaalisen elämänsä elvyttäjänä tulee esiin lapsi- ja perhetyön perhe- ja diakoniatyöhön painottuva puoli. Perhe- ja diakoniatyön tarkoituksena on auttaa perheitä jaksamaan arjessa ja uskonelämässä.²⁸⁹ Osaltaan tässä jaksamisessa auttavat sosiaaliset kontaktit esimerkiksi muihin vanhempiin, ja näitä kontakteja päiväkerhotoimintakin voi osaltaan olla jakamassa.

Päiväkerhon yhtenä tarkoituksena on myös kasvatuksellisesti tukea lasten vanhempia.²⁹⁰ Paitsi tukemalla vanhempien aloittamaa kasvatusta, päiväkerho voi tukea kas-

---

289 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

290 Kerhopolku 2001, 9.

vatusta niinkin konkreettisesti, että ottaa lapsen hetkeksi suojiinsa niin, että vanhemmat saavat hiukan hengähtää. Perheille, jossa lapset ovat kotihoidossa, päiväkerho tuo näin tukea tarjoamalla lapselle vertaisryhmän.²⁹¹

Parissa kokemuksessa tuli ilmi asia, joka oli enemmän ja vähemmän rivien välistä luettavissa monessa kokemuksessa: päiväkerho on merkittävä osa arkea etenkin perheille, jossa vanhempi hoitaa lapsia kotona. Etenkin ennen, kun äidit olivat ehkä enemmän kotona, kerho oli merkittävä osa arkea. Eräs vastaaja muisteli myös kerhon olleen luonnollinen osa arkielämää lasten ollessa pieniä. Vastaavasti kun nuorimmat lapset olivat menneet hoitoon, aikataulutetun arjen pyörittäminen ja lapsen väsymys hoitopäivän jälkeen rajoitti osallistumista ja lopulta lopetti sen.

Kerho-ohjaajien näkökulma nousi kokemuksissa myös esille. Siihen liittyvät vastaajien omat ohjaajakokemukset, ohjaajien vaihtuvuuden myönteisemmät puolet, lasten ja ohjaajien määrän suhde kerhotilanteessa sekä ohjaajien innokkuus.

Monet vastaajat saivat pohjaa päiväkerhokokemuksilleen myös omista ohjaajakokemuksistaan. Eräs vastaaja muisteli olleensa apuohjaajana. Muutamat toimivat kerho-ohjaajana, ja yksi vanhempi oli ainakin ollut tässä tehtävässä.

Itselläkin on muistoja - - vähän vanhempana apuopena olemisesta (V42).

Itse olen siellä omalla vuorollani ohjaajana (V47).

Itsekin päiväkerhon opettajana toimineena - - (V50).

Kerho-ohjaajien vaihtuvuus päiväkerhotoiminnassa nousi vanhempien kokemuksissa esille sekä kielteisessä että myönteisemmässä valossa. Kerhot ovat myönteisellä tavalla erilaisia, kun jokainen ohjaaja laittaa oman persoonansa likoon. Kerhon runko on joka kerralla sama, mutta sisältö saa vaihtelua kerhon pitäjän mukaan.

Eräs vastaaja koki, että lapsien ja ohjaajien suhdeluku on päiväkerhossa sopiva. Tähän suhdelukuun otti eräs toinenkin vanhempi kantaa, mutta sitä kannanottoa tarkastelen toisaalla.

---

291 Kerhopolku 2001, 9.

Yksi vanhempi koki, että kerho-ohjaajat ovat innokkaita. Tämäkin lienee syytä tulkita myönteiseksi kokemukseksi.

Lapsen perusuottamuksen kehittymiselle on tärkeää, että hän oppii luottamaan ympäristöönsä.²⁹² Kun kerhotilanteessakin kerhon runko ja fyysiset puitteet ovat yleensä joka kerralla samat, tuo se kerhoon turvallista pysyvyyttä, joka osaltaan voi tuota luottamusta rakentaa, vaikka ohjaajat vaihtuisivatkin.

Kerho-ohjaajat nousivat kokemuksissa muutenkin esiin monella tapaa. Joissakin kokemuksissa tuli ilmi se, että ohjaajilla ei ehkä ole kovin laajaa pedagogista osaamista. Edellä olevat kommentit kerho-ohjaajien vaihtuvuuden myönteisistä puolista sekä kerho-ohjaajien innokkuudesta kuitenkin mielestäni kannustavat toimimaan tehtävässä omia lahjojaan hyödyntäen. Osaamista voi aina lisätä ja päivittää koulutuksella, jolle tuntuisi kokemusten perusteella olevan tilausta.

Useampi vastaaja koki kerhon olevan hyvä ja tarpeellinen asia, jolla on merkitystä ja tarvetta rauhanyhdistyksen toimintamuotona. Eräällä paikkakunnalla oli aloitettu vastikään kerhotoiminta, ja alkukokemukset olivat olleet hyviä. Päiväkerhokokemukset olivat monilla myönteisiä.

Vaikka hyvin iso osa lapsista käy nykyään myös kunnan tai seurakunnan tarjoamissa päiväkerhoissa, mielestäni SRK:n päiväkerhoilla on erityisen suuri merkitys ja tarve -- (V67).

Eräs vanhempi koki myös, että päiväkerhotoiminta tutustuttaa rauhanyhdistykseen ja sen toimintaan. Toinen vastaaja sanoi, että kerhojen eteen on nähty vaivaa, ja ne ovat hienosti suunniteltuja.

Neutraaleihin kokemuksiin sisältyi vertailua kunnan, seurakunnan ja rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintojen välillä sekä rauhanyhdistyksen päiväkerhotoiminnan tarpeen pohdintaa. Tietynlaista vertailua oli mielestäni rivien välistä luettavissa muutenkin joissakin kommentteissa.

Yksi vastaajista vertaili perheen kokemuksia kunnan, seurakunnan ja rauhanyhdistyksen päiväkerhoista. Eroja löytyy kerhojen kestosta, ajankohdasta ja osin tavoitteis-

---

292 Turunen 1996, 45.

takin. Vastaaja näki kunnan päiväkerhotoiminnan tavoitteellisimmaksi, ja sen ohjaajat koulutetuiksi ammattilaisiksi. Rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaa hän piti kuitenkin ”ammattillisestikin tarkasteltuna” ainakin omalla paikkakunnallaan toiseksi parhaana, talkoopohjaisesta toteutuksesta huolimatta. Seurakunnan kerhon vastaaja näki vähiten suunnitelluksi, ja koki myös, että sieltä pidetään vähiten yhteyttä kotiin. Kokemuksensa yhteydessä hän mainitsi sähköpostin hyväksi yhteydenpitovälineeksi.

Vertailun näkökulmasta vanhempien kokemuksissa nousi esille myös seikka, joka osaltaan ehkä selittää rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaan osallistumisen hiipumista sekä myös saattaa asettaa kyselemään rauhanyhdistyksen päiväkerhotoiminnan tarkoitusta ja tavoitteita. Nimittäin päiväkodeissa sekä kunnan ja seurakunnan kerhoissa tehdään monia samoja asioita kuin rauhanyhdistyksen kerhossa.

Ensiksi esittelemässäni vertailussa on mielenkiintoista kokemus seurakunnan kerhon vähäisestä suunnittelusta ja yhteydenpidosta. Pohjautuohan seurakunnan päiväkerho kirkon varhaiskasvatustyönä kirkon omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja sitä kautta myös valtakunnallisiin suuntaviivoihin.²⁹³ Lisäksi tärkeänä piirteenä seurakuntien päiväkerhotyössä korostetaan kasvatuskumppanuutta, ohjaajien yhteistyötä kodin kanssa.²⁹⁴

Kokemukset kuitenkin ovat henkilökohtaisia, eikä niitä käy kiistäminen. Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnalle ensimmäinen vertailu on hyvää palautetta. Lisäksi maininta sähköpostista yhteydenpidon välineenä on varmaan sellainen, jota voi hyödyntää laajemminkin.

Muutenkin rauhanyhdistyksen päiväkerhotoiminnan tarve oli mietityttänyt. Eräs vastaaja kertoi, miten hän oli paljon miettinyt sitä, mihin tarpeeseen rauhanyhdistyksen päiväkerhotoiminta lopulta vastaa.

Alun alkaen, 1970-luvulla, rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta käynnistyi kotien tarpeeseen saada tukea lastensa uskontokasvatukseen.²⁹⁵ Vaikuttaa siltä, että ensisijainen tarve päiväkerhotyölle avautuu nimenomaan kristillisen kasvatuksen tarpeena. En lähde tarkemmin ruotimaan 1970-lukua ja sen tapahtumia vanhoillislestadiolai-

---

293 Lapsi on osallinen 2008, 12; Haastettu kirkko 2012, 140.

294 Lapsi on osallinen 2008, 11.

295 Haapsaari 2000, 124.

suudessa, mutta tulkitseen itse niin, että silloin koettiin tärkeäksi saada lapset nimenomaan vanhoillislestadiolaisen uskonkäsityksen pohjalta kasvattamaan päiväkerhoon. Kysymykseen siitä, onko tällaiselle toiminnalle tarvetta nykyään, joutuu jokainen perhe ja rauhanyhdistys miettimään vastausta omalla kohdallaan. Tutkimieni vanhempien kokemusten pohjalta rohkenen väittää niin, että tällaiselle toiminnalle on tilausta edelleen, ja että rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan tärkeys avautuu nimenomaan kristillisen kasvatuksen näkökulman kautta.

Kielteiset kokemukset kerhosta jakautuivat pääpiirteissään kerhotapahtumaan ja kerhossa käymiseen liittyviin asioihin. Kerhotapahtumassa pohdintaa aiheutti ohjaajien ja ryhmän vaihtuvuus sekä ryhmän koko. Kerhossa käymiseen liittyviä seikkoja taas olivat vähäinen aktiivisuus, kysymys kerhon ajankohdasta, kerhopaikan sijainti sekä oman tilan puute.

Ohjaajien vaihtuvuus esiintyi joissakin kokemuksissa myös kielteisessä valossa. Lasten kerhoinnostus voi kärsiä, kun miltei joka kerralla voi olla eri ohjaaja. Ujoille ja aroille lapsille se tuo etenkin haasteen, ja heille sekä lapsille muutenkin pysyvyys toisi enemmän turvallisuutta. Eräs vanhempi kertoi, että ohjaajien vaihtuvuus osaltaan oli aiemmin syönyt kerhossa käymisen mukavuutta. Yksi vastaaja pohti, että kerhon merkitys voisi olla suurempi vähemmällä vaihtuvuudella.

Paitsi ohjaajien, myöskään ryhmän vaihtuvuutta ei koettu kovin hyväksi. Parissa kokemuksessa oli kannanotto asiaan, ja niissä nousivat esille sekä kerho-ohjaajan että lapsen näkökulmat. Ohjaaja kokee haasteelliseksi sen, että lapset eivät ole tuttuja ja että ryhmän koostumus vaihtelee. Lapsella taas vaihtelu voi vähentää kerhossa käymisen mielekkyyttä, kuten eräässä tapauksessa oli käynyt.

Myös ryhmän koko mietitytti. Erästä vastaajaa huoletti ryhmien suuri koko, vaikkakin hän myönsi koon vaihtelevan paljonkin. Hän kaipasi kuitenkin SRK:n taholta ohjeistusta turvallisesta ryhmäkoosta. Toinen vastaaja sanoi, että kerhojen suurehkot ryhmät tekevät kerhoista levottomia ja meluisia.

Ohjaajien ja ryhmän vaihtuvuuksien kielteinen näkökulma liittyy jälleen osaltaan lapsen perusluottamuksen kehittymiseen. Kun lapsi oppii luottamaan siihen, että ym-

päristö ihmisineen vastaa hänen tarpeisiinsa, hänen itseluottamuksensa sekä luottamuksensa elämään yleensä rakentuvat myönteisellä tavalla.²⁹⁶ Jos ohjaajat ja kerhokaverit vaihtuvat koko ajan, se heikentää pysyvyyden tunnetta kerhokokemuksissa, ja luottamuksen rakentuminen voi olla, varsinkin ujommilla lapsilla, hitaampaa.

Ryhmän koko on oleellinen asia mietittäessä fyysisen toimintaympäristön turvallisuutta päiväkerhossa. Esimerkiksi kirkon päiväkerhotyöhön liittyen Kirkkohallituksen varhaiskasvatuksen tiimi on esittänyt kantanaan, että yksi ohjaaja voi päiväkerhossa vastata korkeintaan 10–12 lapsesta, kaksi ohjaajaa 15–18 lapsesta.²⁹⁷ Ryhmäkoot lienevät asia, jota rauhanyhdistysten päiväkerhotyötä kehitettäessä on syytä miettiä huolellisesti ja asiantuntijatietoon perehtyen.

Parissa vastauksessa kielteisenä kokemuksena nousi esille vähäinen aktiivisuus päiväkerhotoimintaan osallistumisessa oman rauhanyhdistyksen piirissä. Eräs vastaaja koki, että muiden sitoutumattomuus syö omaakin aktiivisuutta. Toinen taas pohti toiminnan sellaisenaan jatkamisen mielekkyyttä vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

- - ongelmaksi on koettu päiväkerhon vähäinen osallistujamäärä. Voisiko tässä yhteydessä miettiä toiminnan muuttamista. (V42.)

Jonkin verran vanhemmat pohtivat myös kerhon ajankohtaa. Kerho on usein iltaisin, mikä voi olla hankalaa. Lapset saattavat olla iltaisin väsyneitä, etenkin jos ovat esimerkiksi päivähoidossa. Eräs vanhempi kertoi, että heidän perheessään kerhon hankala ajankohta – jota hän ei tarkemmin määritellyt – vähensi osaltaan kerhossa käymisen mielekkyyttä.

Kerhot ovat usein iltaisin, jolloin lapset saattavat olla väsyneitä, eivätkä aina jaksaa lähteä kerhoon (V51).

Osallistumista rajoitti normaalin aikataulutetun päivärytmin pyörittäminen ja päiväkotipäivän jälkeen lapsi oli jo niin väsynyt (V62).

Eräässä kokemuksessa nousi esiin kerhopaikan sijainti. Kokemus oli, että kerhopaikan ollessa kaukana kotoa kerhossa käyminen kärsii.

---

296 Turunen 1996, 45.

297 Ryhmäkoot puhuttavat 2009.

Huono kokemus oli myös oman kerhotilan puute. Esimerkiksi lasten tuotoksia ei voi seurakunnalta vuokratessa tilassa laittaa esille.

Vähäinen aktiivisuus ajaa varmasti kyselemään kerhotoiminnan järjestämisen mielekkyyttä. Tällaisessa tilanteessa lienee tarpeen pysähtyä keskustelemaan, minkä takia toimintaa järjestetään ja onko sitä tarpeen jatkaa sellaisenaan. Päiväkerhotoimintaan ei tule järjestää siksi, että se jotenkin automaationa kuuluisi joka rauhanyhdistyksen toimintamuotoihin. Toiminnan tarkoitus on ennen kaikkea lapsen uskonelämän tukeminen ja sitä kautta kotien tukeminen lapsen kristillisessä kasvatuksessa.²⁹⁸

Mitä kerhojen ajankohtaan tulee, niin lienee niin, että vapaaehtoistoimintana järjestettävää päiväkerhotoimintaa on hankala järjestää muulloin kuin iltaisin tai viikonloppuisin. Silloin ohjaajat lienevät parhaiten saatavilla. Ajankohtakysymyksen on kysymys, jota rauhanyhdistysten täytyy pohtia jokaisen kohdallaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan osa varhaiskasvatusympäristöä on fyysinen toimintaympäristö, johon kuuluvat myös rakennetut tilat. Sen suunnittelussa on hyvä huomioida toiminnalliset ja esteettiset näkökohdat. Hyvä ympäristö on lapselle viihtyisä ja kannustaa häntä leikkimään, toimimaan, liikkumaan, tutkimaan ja ilmaisemaan itseään.²⁹⁹

Tilojen toimivuudella on siis suuri merkitys, joten ei ole ihme, jos lainatiloissa toimiminen ei tunnu täysin mielekkäältä. Vaikka tilat sinänsä olisivat toimivia, tuovat siinä olevat rajoitukset tiettyjä rajoitteita myös kerhotilanteeseen. Tietynlaista toimintaympäristön toimivuutta lapselle on myös kerhopaikan helppo sijainti kotoa katsoen, mutta tämä seikka on sellainen, johon voi aika vähän itse vaikuttaa.

Merkittävän kokonaisuuden muissa kuin kristillisen kasvatuksen tai kasvatuksen tuen kokemuksissa muodostivat erilaiset päiväkerhotyöhön liittyvät toiveet tai ehdotukset. Esille tuli muutostoiveita, kerhokäytäntöihin liittyviä toiveita, kerhon toteuttamiseen liittyvä toive sekä materiaaliin ja koulutukseen liittyviä toiveita.

---

298 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

299 Vasu 2005, 17–18.

Muutostoiveissa tuli esille ehdotuksia toimintamuotojen muuttamiseksi. Nämä ehdotukset nousivat ihmisten kokemuksista, myös päiväkerhokokemuksista. Eräs kokemus oli se, että elämä nykyään kaikkine rauhanyhdistyksenkin toimintoineen on aika kiireistä, ja toiminnan karsiminenkin voisi olla paikallaan. Eräs vanhempi kyseli vaihtoehtoista toimintamuotoa.

Löytyisikö päiväkerholle vaihtoehtoista toimintamuotoa? (V50).

Päiväkerhotoiminnassa olisi hyvä huomioida kokonaisuus, miten saada se perheiden kannalta käteväksi. - - Toimintaa tarvitaan, mutta myös levollisuutta. (V62.)

Vastauksia lukiessani olin havaitsevinani kokonaisuudesta sellaisen seikan, että päiväkerhotoiminta koetaan kokonaisuutena tärkeäksi etenkin niissä perheissä, joissa vanhempi hoitaa lasta kotona. Tämä osaltaan tukisi nimenomaan kotihoidossa oleville lapsille ja heitä hoitavalle vanhemmalleen suunnattua toimintamuotoa, joka on ollut toiminnassa jo joillakin rauhanyhdistyksillä, nimittäin perhekerhoa.³⁰⁰

Kerhokäytäntöön liittyvissä toiveissa kyse oli lapsen sopivasta iästä aloittaa kerho sekä kerho-ohjaajan kurinpitovastuusta. Oman kokemuksensa perusteella eräs vanhempi ehdotti, että lapsi saisi aloittaa kerhon sen vuoden alussa, jolloin täyttää neljä vuotta. Hän perusteli, että kyselyikänsäkin vuoksi lapsi on silloin erityisen kiinnostunut hengellisistä asioista. Hän myös esitti, että ryhmien ja ohjaajien määrää voisi vaikka lisätä, jotta kaikki halukkaat pääsisivät kerhoon. Sama vastaaja toivoi myös selkeyttä kurinpitovastuuseen. Hän halusi, että tulisi painottaa ohjaajan vastuuta lapsista kerhon aikana.

Jo pieni lapsi tosiaan pohtii elämän peruskysymyksiä: Kuka olen? Mistä tulen? Mikä tarkoitus elämällä on? Tällaiseen kyselyyn lapsi saa vastauksia olemalla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, niistä virikkeistä ja opetuksesta mitä ympäristö antaa.³⁰¹

Näkemyksistä kurinpitovastuun tähdentämisestä on tärkeä. Kaikkien osallistuvien tahojen olisi hyvä huomioida se, että kerhotilanteessa ohjaajat kantavat vastuun lapsista.

---

300 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

301 Tamminen 1987, 84.

Tämä edellyttää ohjaajilta sitoutumista tehtäväänsä. Sitoutumista kasvattajan ominaisuutena tähdentää myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.³⁰²

Eräs vastaaja ehdotti, että rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa painotettaisiin enemmän uskontotuokion ja raamattuopetuksen suuntaan. Omille lapsilleen hän näki hyödyllisenä jonkinlaisen pyhäkoulun ja päiväkerhon välille sijoittuvan toimintamuodon.

Rauhanyhdistysten päiväkerhotyön painotus on jo vanhastaan ollut kristillisessä kasvatuksessa, jossa keskeisellä sijalla ovat uskontotuokio ja raamatunkertomukset.³⁰³ Edellä oleva ehdotus on hyvä ainakin siksi, että ohjaajien koulutuksessa ja materiaalin kehittämisessä raamatunkertomukset voisi huomioida erityisellä tavalla. Raamatunkertomukset ovat nimenomaan kertomuksia, ja kertomusten kautta lapset oppivat erityisellä tavalla.³⁰⁴

Vanhemmat esittivät myös päiväkerhotoiminnan materiaaliin ja koulutukseen sekä osin päiväkerhutyöhön liittyviä toiveita. Kysyntää oli materiaalille ja koulutukselle, sekä ohjeille uskontotuokion helppotajuiseen toteuttamiseen ja askartelujen liittämiseen uskontotuokion aiheeseen. Vastauksissa esiintyi kokemuksia siitä, että kun askartelu liittyy uskonnolliseen aiheeseen, lapset muistavat aiheen hyvin. Eräs vastaaja toivoi enemmän miehiä päiväkerhutyöhön, ja ehdotti päiväkerho-ohjaajien kurssia miehille, rohkaisemaan työhön.

Toiveet materiaalista ja koulutuksesta tulevat hyvään saumaan, sillä tieto päiväkerhon kehittämistarpeista on ajankohtainen.³⁰⁵ Lisäksi toiveet uskontokasvatuksen toteuttamisen ohjeistuksesta ja askartelujen liittamisestä uskontotuokion aiheeseen ovat tärkeitä. Kaikessa kasvatuksessa, myös kristillisessä, on tarpeen huomioida kasvatettavien ikä- ja kehitystaso ja valikoida sopiva menetelmä kohderyhmä huomioon ottaen.³⁰⁶ Askartelujen liittämiseen uskontotuokioon liittyy päiväkerhotoiminnan toteuttamiseen läpäisyperiaatteella, joka tarkoittaa kristillisyyden liittyvän kaikkiin toimin-

---

302 Vasu 2005, 16.

303 Ruoki minun karitsoitani 1983, 6–7; Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

304 Luumi 2002, 102, 105–106; Komulainen 2008, 97.

305 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 7.

306 Räsänen 2008, 292, 304.

nan elementteihin.³⁰⁷ Myös toive miesten suuremmasta osallistuvuudesta työhön on tärkeä. Päiväkerhon toteuttaminen ei vaadi mitään sukupuoleen sidottua erityistaitoa, ja mieshahmolla kerhotilanteessa voi olla myös esimerkiksi rauhoittava vaikutus.

Muita esille tulleita asioita, jotka suoranaisesti eivät liity kysytyyn aiheeseen, olivat lähinnä kokemukset muista lapsi- ja nuorisotyömuodoista. Eräs vanhempi kertoi, että hän on puolisonsa kanssa itsekin mukana rauhanyhdistyksen lapsi- ja nuorisotyössä, ja että he kokevat sen tärkeäksi. Toinen vanhempi kertoi tuesta, jota he olivat rauhanyhdistyksellään saaneet SRK:lta raamattuluokkatyön toteuttamiseen.

Viesti rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyön kokemisesta tärkeäksi on positiivinen palaute työlle. Kokemukset raamattuluokkatyöhön saadusta tuesta voi olla osaltaan myös rohkaisuna SRK:lle osallistua myös päiväkerhotyön tukemiseen, niin että se entistä paremmin vastaisi ajan haasteisiin.

4.4 Yhteenveto

Vanhemmat kertoivat kokemuksiaan rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta kristillisen kasvatuksen tukijana, kasvatuksen tukijana ja muutenkin. Kokemukset jakautuivat kahden ensimmäisen näkökulman kohdalla puoltaviin ja vastustaviin kokemuksiin. Muissa kokemuksissa jako tapahtui myönteisiin, neutraaleihin ja kielteisiin kokemuksiin, ja lisäksi esillä olivat vanhempien rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyöhön sekä muuhunkin toimintaan kohdistamat toiveet ja ehdotukset.

Vanhemmat kokivat yleensä ottaen rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan tukevan kodin kristillistä kasvatusta. Lisäksi he tarkensivat kokemuksiaan kerhotilanteen, lapsen, vanhemman ja kodin kristillisen kasvatuksen näkökulmasta.

Päiväkerhotilanteen vanhemmat kokivat tukevan lapsiaan kristillisessä kasvatuksessa monin tavoin. Kerhotilanne hiljentää, tarjoaa uskontotuokion ja lapsentajuista uskon- tokasvatusta, pitää esillä Raamattua, hengellisiä lauluja ja rukouksia sekä tutustuttaa

---

307 Vrt. Pohjanen 1999, 71; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.

kirkkovuoteen. Lisäksi kerhotilanne rakentaa lapsen seurakuntayhteyttä samanuskoisten ystävien kohtaamisen kautta.

Vanhemmat kertoivat kokemuksiaan myös lapsen näkökulmasta. Kerhotoiminta tukee lapsen uskonelämää, ja lapsi kokee kerhon tärkeäksi.

Jotkut vanhemmat kokivat kerhon turvalliseksi ja eräs vastaaja sai lapsen kerhoon viemisestä turvallisuutta. Vanhemmilla oli myös omakohtaisia, hyviäkin muistoja omasta päiväkerhostaan. Nämä syyt osaltaan muun muassa sen asian kanssa, että lapsi saa iloa päiväkerhosta, motivoivat vanhempia viemään lapsensa kerhoon.

Päiväkerhotoiminta auttaa erään vanhemman mukaan kristillisen kasvatuksen tulemistä luonnollisemmaksi. Lisäksi päiväkerhotoiminta vaikuttaa kodin kristilliseen kasvatukseen tuomalla kotiin keskustelua uskonnollisista asioista lapsen ja vanhempien välille, ja myös jakamalla kristillisen kasvatuksen vastuuta kodin ja muiden rauhanyhdistyksen työmuotojen kanssa.

Vastustaviakin mielipiteitä esiintyi, joskaan ei kovin paljoa. Jotkut vanhemmat eivät nähneet päiväkerhon merkitystä kristillisen kasvatuksen tukijana kovin suureksi. Joidenkin kokemusten mukaan lasten päiväkerhosta tuomat terveiset liittyvät johonkin muuhun kuin uskontotuokioon, esimerkiksi kerhossa leikittyyn leikkiin. Eräs vanhempi koki pyhäkoulun päiväkerhoa hengellisemmin painottuneena työmuotona.

Se, että vanhemmat yleensä ottaen kokivat rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan tukevan heitä kristillisessä kasvatustehtävässä, kertoo mielestäni päiväkerhotyön ainakin jossain määrin onnistuneen tavoitteidensa saavuttamisessa. Onhan kerhon keskeisin tavoite lapsen uskonelämän tukeminen.³⁰⁸ Lisäksi päiväkerhotoiminnan tavoitteet sisältävät monia asioita, joita vanhempien kokemuksissa tuli ilmi, esimerkiksi uskon perusasioiden ja Raamatun opettamisen lapsenkaltaisesti.³⁰⁹ Vastustavat mielipiteet kertovat paitsi siitä, että päiväkerhotoiminta ei kaikilta osin ole yltänyt tavoitteisiinsa, myös yksinkertaisesti siitä, että vanhempien kokemukset ovat erilaisia.

---

308 Kerhopolku 2001, 9.

309 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

Kristillisen kasvatuksen teoriaan vanhempien kokemukset liittyvät monella tapaa. Esille nousevat esimerkiksi kristillistä kasvatusta ilmentävät ulottuvuudet, joista monet kytköstyvät vastaajien kokemuksiin. Esiin nousevat niin opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, huolenpidollinen kuin pedagoginenkin ulottuvuus.³¹⁰

Monet vanhemmat kokivat, että päiväkerho tukee koteja kasvatuksessa muutenkin kuin kristillisessä kasvatuksessa. Erityisen merkittäväksi tuki nähtiin lapsiaan kotona hoitaville perheille. Vanhemmat kokivat, että päiväkerho tukee lapsen sosiaalisia taitoja, toiminnallisia taitoja ja tapakasvatusta.

Kokemus kerhon tuesta etenkin kotihoidossa olevan lapsen kasvatukselle näytti nousevan merkittäväksi. Lapsi saa kerhossa sosiaalisia suhteita, harjaantumista kädentaitoihin ja vastaaviin taitoihin ja oppii myös ryhmässä toimintaa.

Vanhemmat kokivat päiväkerhon tukevan lapsen sosiaalisia taitoja. Kerhotoiminta opettaa lapsille ryhmätoimintaa, tarjoaa kaverisuhteita, opettaa kunnioittamaan ja huomioimaan toisia, opettaa vuorovaikutustaitoja ja auttaa lapsen itsenäistymisessä.

Myös lapsen toiminnallisille taidoille päiväkerho on vanhempien kokemusten mukaan kasvatuksellinen tuki. Päiväkerhossa lapsen kädentaidot ja motoriikka kehittyvät, ja hän oppii myös lapsille mielekkäitä leikkejä, lauluja ja askartelua.

Eräs kasvatuksen ulottuvuus, johon vanhemmat kokivat päiväkerhotoiminnan vielä antavan apua, oli tapakasvatus. Paitsi että kerho yleensä tukee tapakasvatusta, se myös pitää esillä ja opettaa tervehtimistä. Lisäksi kerho tukee lapsen rauhallisuutta, rauhoittumista ja keskittymistä.

Vastustava näkökulma oli kokemuksissa päiväkerhosta kasvatuksen tukijana suurempi kuin kokemuksissa kerhosta kristillisen kasvatuksen tukijana. Jotkut vanhemmat eivät pitäneet kerhoa kovin merkittävänä kasvatuksen tukijana. Perusteluna merkityksen vähäisyydelle oli kerhon pieni ajallinen osuus arjesta verrattuna esimerkiksi kaupungin päivähoiton kerhotoimintaan. Myöskään tapakasvatuksen tai sosiaalisten taitojen kehityksen tukijana päiväkerhoa ei joissakin kokemuksissa koettu kovin tär-

---

310 Ks. Muhonen & Tirri 2008, 78–81.

keäksi. Myös kodin ja päivähoiton merkitys kasvatuksessa nähtiin suuremmiksi. Erään kokemuksen mukaan iso perhe kasvattaa lapselle luontojaan sosiaalisia taitoja.

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnalla on myös monenlaisia kasvatuksellisia pyrkimyksiä, jotka painottuvat paljolti sujuvaa yhteiselämää ja -toimintaa tukeviin sekä lapsen toiminnallisiin taitoihin.³¹¹ Vanhempien kokemusten valossa voinee todeta, että päiväkerhotoiminta on myös jollain tasolla onnistunut saavuttamaan tavoitteensa. Vastustavat mielipiteet tuovat myös toisenlaisen näkökulman aiheeseen. Kaikki eivät koe päiväkerhon kasvatustukea merkittävänä. Enemmän painoarvoa annetaan muille tahoille.

Monet vanhempien kokemuksista päiväkerhosta kasvatuksen tukijana liittyvät osaltaan myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kasvatuskäytäntöihin. Korostaa-han se lapsen henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämistä, toiset huomioivien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistamista sekä lapsen itsenäistymisen asteittäistä lisäämistä.³¹²

Mielenkiintoista vertailupintaa vanhempien kokemuksiin päiväkerhosta kristillisen kasvatuksen ja kasvatuksen tukijana tuo Outi Pohjasen tutkimus vanhempien odotuksista seurakunnan päiväkerhotyölle. Sen mukaan vanhemmat odottivat ensisijaisesti kasvatuksellisia seikkoja, ja uskontokasvatuksen näkökulma jäi toiseksi.³¹³ Kokemuksissa rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta näyttäisi olevan päinvastoin: vanhemmat mieltävät toiminnan ensisijaisesti kristilliseksi kasvatukseksi.

Muissa kokemuksissa vanhemmat kuvasivat myönteisiä kokemuksiaan lapsen, vanhempien ja perheen sekä kerho-ohjaajan näkökulmasta. Lisäksi näkökulmana oli päiväkerhotoiminta rauhanyhdistyksen työmuotona.

Lapsen näkökulma nostaa esille lasten ajatuksia päiväkerhosta, kerhon merkityksen lapselle, sekä päiväkerhotoiminnan ilmaisuuden ja vapaaehtoisuuden. Lapset pitävät kerhosta, ja se on heille tärkeä. Erään vanhemman mukaan päiväkerhon ilmaisuus ja vapaaehtoisuus ovat hyviä, mutta harvoin mieleen nousevia asioita.

---

311 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

312 Vasu 2005, 13.

313 Pohjanen 1999, 75–78.

Vanhemmilla ja perheillä oli myös positiivisia kokemuksia päiväkerhotoiminnasta. Päiväkerho virittää ja pitää yllä vanhempien suhteita muiden kerholaisten vanhempiin. Perheillä on kerhotoiminnasta myönteisiä kokemuksia, ja kerhoaika hyödyttää myös muutakin perhettä kuin kerhossa kävijää. Lapsiaan kotona hoitaville perheille kerholla voi olla erityinen merkitys.

Kerho-ohjaajan näkökulma esittelee vanhempien kokemuksia, jotka liittyvät kerho-ohjaajan tehtävään. Jotkut toimivat itse tai olivat ainakin toimineet kerho-ohjaajana. Vanhemmat kertoivat myös kerho-ohjaajien vaihtuvuuden myönteisistä puolista. Myönteisiä asioita olivat myös lasten ja ohjaajien määrän hyväksi nähty suhde sekä ohjaajien innokkuus.

Melko moni vastaaja näki kerhon hyväksi, tarpeelliseksi ja merkittäväksi rauhanyhdistyksen toimintamuodoksi. Eräällä paikkakunnalla vastikään aloitetun kerhotoiminnan ensikokemukset olivat olleet positiivisia. Päiväkerhokokemukset olivat useilla vastaajilla myönteisiä. Yksi vastaaja koki myös päiväkerhotoiminnan tutustuttavan lapsia rauhanyhdistykseen ja sen toimintaan. Toinen koki, että kerhojen eteen on nähty vaivaa, ja että ne ovat hienosti suunniteltuja.

Neutraalit kokemukset sisälsivät vertailua kunnan, seurakunnan ja rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintojen kesken sekä rauhanyhdistyksen päiväkerhotoiminnan tarpeen miettimistä. Eräs vastaaja vertaili kunnan, seurakunnan ja rauhanyhdistyksen kerhoja perheensä kokemusten pohjalta, ja piti rauhanyhdistyksen kerhoa toiseksi parhaana. Vertailuun liittyy myös seikka, joka osaltaan voi selittää rauhanyhdistysten kerhoihin osallistumisen hiipumista ja niiden tarpeen kyseenalaistamista: kunnan ja seurakunnan kerhot sekä päiväkodit tarjoavat montaa samanlaista asiaa kuin rauhanyhdistysten päiväkerho. Yksi vanhempi kertoi paljon miettineensä rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan tarpeen perustaa.

Kielteisen sävyisiä ajatuksia herättivät kerhotapahtumaan ja kerhossa käymiseen liittyvät seikat. Kerhotapahtumassa ohjaajien ja ryhmän vaihtuvuus koettiin huonoksi asiaksi esimerkiksi ujojen lasten kannalta. Myös kerhoryhmän suuri koko nousi parissa kommentissa esille. Kerhossa käymisessä kielteistä oli erään paikkakunnan vä-

häinen aktiivisuus kerhoon osallistumisessa, joskus hankalaksi koettu kerhon ajankohta, joskus kaukana kotoa sijaitseva kerhopaikka sekä oman kerhotilan puute.

Vanhemmat esittivät myös toiveitaan ja ehdotuksiaan rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyölle sekä muulle toiminnalle. Esille nousivat muutostoiveet, kerhokäytäntöihin liittyvät toiveet, kerhon toteuttamiseen liittyvä toive sekä materiaaliin ja koulutukseen liittyviä toiveita.

Muutostoiveissa kyseltiin esimerkiksi toiminnan karsimisen mahdollisuutta sekä päiväkerholle vaihtoehtoista toimintamuotoa. Kerhokäytäntöihin liittyvät erään vanhemman ehdotukset päiväkerhon aloittamisiän laskemisesta sekä kerhon kurinpitovastuun selventämisestä. Eräs vastaaja ehdotti kerhoa toteutettavaksi enemmän uskontotuokioon ja raamattuopetukseen painottuvana. Myös materiaaliin ja koulutukseen liittyviä ajatuksia oli, esimerkiksi toive helppotajuksen uskontotuokion pitämisen ohjeistamisesta sekä ehdotus miehille suunnatusta päiväkerho-ohjaajien kurssista.

Vanhempien kokemuksissa tuli muutenkin kuin kristillisen kasvatuksen tai kasvatuksen tuen näkökulmasta esille monenlaisia kokemuksia ja ajatuksia. Osaltaan ne kertovat siitä, että toiminnalle ja sen kehittämislle on tarvetta. Osaltaan ne tukevat viime vuosina rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyöhön tullutta perhe- ja diakoniatyön painotusta, joka asettaa myös lapsi- ja nuorisotyömuodot tukemaan perheitä arjessa ja uskonelämässä.³¹⁴

---

314 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 3.

5 RAUHANYHDISTYSTEN PÄIVÄKERHOTOIMINNAN MERKITYS VANHEMMILLE

5.1 Kristillisen kasvatuksen tukijana

Etsiessäni vanhempien vastauksista viitteitä päiväkerhon merkityksestä heille kristillisen kasvatuksen tukijana pyrin ensin löytämään suorasanaiset vastaukset, joista kävi ilmi, mitä merkitystä päiväkerholla heille tässä tehtävässä oli. Niiden lisäksi koetin löytää ”piilotetummat” vastaukset, eli vastaukset, joissa ei suoraan sanottu, onko päiväkerholla paljon vai ei ollenkaan merkitystä, vaan joista asia hiukan epäsuorasti oli luettavissa.

Lisäksi poimin mukaan myös kohtia, joissa saatettiin puhua kerhon merkityksestä esimerkiksi lapsille. Varmastikaan en saanut tyhjentävästi etsittyä kaikkia merkityksen tasoja, mutta uskon, että esittelemäni päiväkerhon merkitys vanhemmille kristillisen kasvatuksen tukijana antaa melko totuudenmukaisen kuvan siitä, mitä vastauksista oli luettavissa.

Tarkastelen merkitystä puoltavasta ja vastustavasta näkökulmasta. Näistä puoltava on huomattavasti laajempi kokonaisuus ja sen olen jäsentänyt merkityksen tason mukaan. Toisin sanoen huomasin, että vastaajat pitivät päiväkerhon merkitystä kristilliselle kasvatukselle lähinnä erittäin tärkeänä, tärkeänä tai melko tärkeänä. Näiden merkityksen tasojen sisällä taas pyrin jäsentämään vastauksia niiden sisällön mukaan: mitä asioita mihinkin tasoon vastaajat liittivät?

Useat vastaajat pitivät kerhon merkitystä kristillisen kasvatuksen tukijana esimerkiksi erittäin tärkeänä, merkittävänä, todella tärkeänä tai yhtenä tärkeimmistä. Paitsi että päiväkerho koettiin yleensä ottaen hyvin merkittäväksi kristillisen kasvatuksen tueksi, joissakin vastauksissa oli luettavissa sen arvostaminen nimenomaan *yhtenä osana* kristillistä kasvatusta.

Todella tärkeä merkitys (V62).

Yhdessä pyhäkoulun kanssa näillä on hyvin suuri merkitys (V67).

Toinen huomionarvoinen näkökohta oli päiväkerhon näkeminen hyvin merkittäväksi nimenomaan opillisten asioiden, kristillisten ydinkohtien tai vanhoillislestadiolaisen uskonnäkemyksen esillä pitäjäksi. Eräs vastaaja mainitsi päiväkerhon olevan myös lapsille erittäin tärkeä.

Päiväkerhotoiminta on hyvin tärkeä opillisten asioiden ja kristillisten ydinkohtien esille nostaja - - (V11).

Päiväkerho on erittäin tärkeää lapsille - - (V33).

Rauhanyhdistysten lapsityössä halutaan tutustuttaa kerholaisia raamatunkertomuksiin ja tuoda uskon perusasiat heidän ulottuvilleen selkeästi ja yksinkertaisesti.³¹⁵ Se, että vanhempien vastauksissa päiväkerhotoiminnalle annetaan erittäin tärkeä merkitys tästä näkökulmasta, kertoo osaltaan siitä, että tavoitteen asettelussa on ainakin jollain tasolla onnistuttu.

Päiväkerhon pitäminen erittäin tärkeänä opillisten asioiden ja kristillisten ydinkohtien esille ottajana antaa arvoa kristillisen kasvatuksen opilliselle ulottuvuudelle. Sisältyyhan siihen juuri kristinuskon oppeja sekä niiden välittämistä.³¹⁶ Se, että lapset kokevat kerhon hyvin tärkeäksi asettanee painon ainakin kokemukselliselle sekä huolenpidolliselle ulottuvuudelle. Niihin liittyy olennaisesti kasvatuksen hyvä ilmapiiri.³¹⁷

Kohtalainen joukko vastaajia näki päiväkerhotoiminnan merkityksen kristillisen kasvatuksen tukijana tärkeäksi. En osaa sanoa, onko mainittavaa tai tarkoituksellista eroa vastaajien arvostuksissa tärkeän ja erittäin tärkeän välillä, mutta olen kuitenkin jäsentänyt vastaukset tällä tavalla.

Vanhemmat kokivat päiväkerhon yleensä ottaen tärkeäksi tueksi kristilliselle kasvatukselle. Lisäksi tässä kohden tuli myös esille, että joissakin vastauksissa päiväkerho asetettiin nimenomaan yhdeksi kristillisen kasvatuksen väyläksi muiden, esimerkiksi pyhäkoulun ja kodin rinnalle. Myös lapsille päiväkerholla mainittiin olevan tärkeä merkitys.

Koen että kerho on tärkeä tuki kristillisessä kasvatuksessa (V87).

---

315 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

316 Muhonen & Tirri 2008, 78.

317 Muhonen & Tirri 2008, 79–80.

Päiväkerho on yksi tärkeä osa lapsen kristillisessä kasvatuksessa (V42).

Päiväkerho on ollut lapsillemme tärkeä asia (V5).

Päiväkerhon kokeminen tärkeäksi osaksi lapsen kristillisessä kasvatuksessa nostaa esille sen näkökohdan, että päiväkerho on nimenomaan yksi osa kristillistä kasvatusta. Siihen kuuluu oletettavasti myös muita elementtejä. Rauhanyhdistysten lapsi- ja nuorisotyön lähtökohdat ovatkin ajatuksessa, että rauhanyhdistysten työmuodot ovat nimenomaan tuki sille kasvatustehtävälle, josta vanhemmat ovat päävastuussa.³¹⁸ Vanhempien roolia lapsensa ensisijaisina uskontokasvattajina ei sovi väheksyä: heidän ratkaisunsa vaikuttavat lapsen uskonnolliseen kehitykseen niin myönteisessä kuin kielteisessä mielessä.³¹⁹

Eräs vastaaja näki päiväkerhon merkityksen kristillisen kasvatuksen tukijana melko tärkeäksi. Hän myös korosti vastauksessaan kodin ensisijaista vastuuta myös lasten kristillisenä kasvattajana.

Vastustava näkökulma on huomattavasti edellä esittelemääni puoltavaa näkökulmaa suppeampi. Parin vanhemman vastauksesta oli havaittavissa, että he pitivät kerhotoiminnan merkitystä kristilliselle kasvatukselle aika pienenä tai ei ainakaan kovin suurena.

Yhdeksi perusteeksi toinen vastaaja esitti, että kerholaisten vaihtelevan ikärakenteen vuoksi ainakin jossain määrin on vaikeaa rakentaa hyvää opetustuokiota. Toinen näkökulma oli uskontotuokion osuuden näkeminen kerhossa sen verran pieneksi, että kerholla ei ole paljon merkitystä kristillisen kasvatuksen tukemisessa.

Lapset ovat kerhossa niin eri-ikäisiä, että ns. opetushetkeä on ainakin joillakin ohjaajilla vaikea rakentaa hyvin (V18).

Esimerkiksi kirkon päiväkerhotoiminnassa kristillinen kasvatus toteutuu läpäisyperiaatteella, eli kristillisyyttä ei liity vain esimerkiksi uskontotuokioon, vaan kaikkeen toimintaan.³²⁰ Tällaista läpäisyn mahdollisuutta rauhanyhdistystenkin päiväkerhotoiminnassa ei oteta huomioon, jos kristillisen kasvatuksen tuen merkitys nähdään pie-

---

318 Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

319 Ratcliff 1995, 61.

320 Pohjanen 1999, 71; Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena 2012.

neksi uskontotuokion pienen osuuden vuoksi. Lisäksi kasvatus voidaan määritellä kristilliseksi kasvattavan tahon kristillisen luonteen ja olemuksen mukaan.³²¹ Rauhan-yhdistysten toimintatavoitteet pohjautuvat kristilliseen uskoon.³²² Näin ollen päiväkerhotoimintaa kokonaisuudessaankin voi pitää kristillisenä kasvatuksena. Toki kokemukset ovat aina henkilökohtaisia, ja päiväkerhotoimintaa voi olla pitämättä kristillisen kasvatuksen merkittävänä tukijana, määriteltiinpä kristillinen kasvatus miten hyvänsä.

Opetushetkien järjestämiseen liittyy joitakin kasvatuksen menetelmällisiä seikkoja. Kristillisessä kasvatuksessa pätevät samat menetelmäsäännöt kuin kasvatuksessa yleensäkin, mitään erityistä kristillistä menetelmää ei ole.³²³ Tärkeää menetelmien valinnassa on, että ne soveltuvat kasvatettavien ikä- ja kehitystasoon.³²⁴ Jos vanhempi kokee, että kerholaisten vaihteleva ikärakenne hankaloittaa uskontotuokion järjestämistä, voidaan esimerkiksi ohjaajien koulutustarpeita mietittäessä ottaa huomioon tähän liittyvän pedagogisen opetuksen tarve.

5.2 Kasvatuksen tukijana

Päiväkerhotoiminnan merkitystä perheille kasvatustoiminnan tukijana tarkastelen samaan tapaan kuin sen merkitystä kristillisen kasvatuksen tukijana. Huomattava piirre tässä kohden on se, että vastustava näkökulma on huomattavasti laajempi kuin kristillisen kasvatuksen osiossa.

Tällainen piirre tukee mielestäni havaintoani siitä, että rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta mielletään vanhempien kokemuksissa ensisijaisesti kristilliseksi kasvatustoiminnaksi. Varhaiskasvatuksellinen näkökulma on pienempi. Outi Pohjasen tutkimus vanhempien odotuksista seurakunnan päiväkerhotoiminnalle kertoo taas toista: siinä vanhemmat ilmoittivat tärkeimmiksi syiksi lasten kerhoon viemiselle toiminnalliset ja sosiaaliset syyt.³²⁵

---

321 Muhonen & Tirri 2008, 67.

322 Hänninen 2012, 206.

323 Räsänen 2008, 288.

324 Räsänen 2008, 292.

325 Pohjanen 1999, 90.

Useat vanhemmat kuitenkin näkivät päiväkerhon merkityksen kasvatuksen tukijana erittäin tärkeäksi. Paitsi että joku vastaaja katsoi päiväkerhon yleensä ottaen tukevan merkittävästi kasvatustoiminnassa, monet myös jälleen korostivat kerhon merkitystä kotihoidossa olevalle lapselle.

Näin ollen päiväkerhotoiminta tukee merkittävästi meitä vanhempia kasvatustehtävässämme (V51).

Jos lapset kotihoidossa, suuri merkitys kädentaitojen ym. taitojen harjoittelemisessa (V48).

Rauhanyhdistysten päiväkerholla on myös tietty tarkoitus tukea kodin kasvatustoimintaa.³²⁶ Jos vanhemmat kokevat päiväkerhotoiminnalla olevan merkitystä kasvatuksen tukijana, on se mielestäni merkki siitä, että jossain määrin tämä tarkoitus myös täyttyy. Kotona lapsiaan hoitavat näkevät merkityksen ehkä kaikkein suurimpana.

Myös tapakasvatuksen, sosiaalisten taitojen, kädentaitojen ynnä muiden vastaavien taitojen tukemisen näkökulma tuli esille. Lisäksi jotkut vastaajat mainitsivat päiväkerhon tärkeän merkityksen kavereiden tapaamiselle, ystävyysuhteiden muodostumiselle ja kavereihin verkostoitumiselle. Eräässä vastauksessa kerho mainittiin tässä mielessä myös lapselle tärkeäksi.

Pidän kerhon tapakasvatusta myös hyvin tärkeänä (V87).

Saman ikäisten kavereiden tapaamisella ja ystävyysuhteiden muodostumisella on myös iso merkitys lasten kasvaessa (V16).

Päiväkerhotoiminnan pyrkimys tukea kotien kasvatustoimintaa ilmenee esimerkiksi pyrkimyksinä tukea hyviä tapoja, ryhmässä toimintaa sekä kotona opittuja taitoja.³²⁷ Kerhon merkityksen näkeminen tärkeäksi tämäntapaisissa asioissa kertoo jälleen siitä, että tavoitteet myös jollakin tasolla toteutuvat. Kavereiden saamisella ja ystävyysuhteiden solmimisella on tärkeä merkitys senkin vuoksi, että lapset pääsevät hankkimaan sosiaalisia kokemuksia ja toimimaan vertaistensa kanssa, joista viimeksi mainittu mahdollisuus on lapselle erityisen merkittävä.³²⁸

---

326 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

327 Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

328 Lehtinen 2001, 82.

Vastustavia mielipiteitäkin oli huomattava joukko. Paitsi että monet vastaajat eivät yleensä ottaenkaan nähneet päiväkerhoa kovin merkittäväksi kasvatuksen tueksi tai näkivät sen vain vähäiseksi tueksi, monia muitakin näkökulmia tuli esille. Yksi sellainen oli erään vastaajan näkemys kodista ensisijaisena kasvattajana, minkä vuoksi päiväkerhoa kasvatuksen näkökulmasta ei ollut tullut ajateltua.

Päiväkerholla ei ole kasvatuksen tukemisessa kovinkaan suurta merkitystä (V18).

Päiväkerhotoiminnan koen vain vähäisenä tukena (V31).

Myöskään sosiaalisten taitojen kehityksen tukijana tai tapakasvatuksen tukijana päiväkerhoa ei parissa vastauksessa nähty kovin merkittäväksi. Jälkimmäisessä kokemuksessa vastaaja koki, että ”meno kerhossa on välillä rajua”.

Varhaiskasvatusympäristön osia ovat myös psyykinen ja sosiaalinen kokonaisuus.³²⁹ Jälkimmäinen kokemus edellä viestii mielestäni siitä, että vanhempi kokee jonkinlaisia puutteita näissä toimintaympäristön kokonaisuuksissa. Lapsen vertaisryhmän toimintatavat ovat välillä niin raisuja, että kodin tapakasvatus ei kerhosta saa ainakaan kovin paljon tukea.

Huomattava ja mielenkiintoinen argumentti päiväkerhon merkityksen vähäisyydelle kasvatuksen tukijana tuli esille parissa vastauksessa. Nimittäin vastaajat kokivat, että kerhon lyhyt ajallinen osuus viikkoa kohden pitää kerhon merkityksen kasvatuksellisesti aika pienenä. Tässä yhteydessä rauhanyhdistyksen päiväkerhoa verrattiin myös kaupungin kerhoon, jossa kasvatuksellisen puolen arveltiin olevan suurempi.

Mielestäni ei suurta merkitystä. On kuitenkin 1½ t vkossa ja lapseni on äidin vuorotyön takia harvoin päässyt kerhoon. (V42.)

Totta onkin, että ammattimaiselta pohjalta valtakunnallisten suunnitelmien mukaan toteutetulla varhaiskasvatustoiminnalla on enemmän resursseja myös ajallisesti järjestää kasvatuksellisesti orientoitunutta kerhotoimintaa. Mielestäni kuitenkin on syytä muistaa, että vähäinenkin aika voi tuottaa positiivisia vaikutuksia, kun työssä satsataan määrän sijasta laatuun niillä resursseilla, joita käytössä on. Edellä esittelemäni kokemukset asettavat haasteita myös päiväkerhotyön kehittämiseksi. Kehittämisessä on syytä kuitenkin pitää mielessä se, mikä on työn kaikkein tärkein painopiste, ja se,

---

329 Vasu 2005, 17.

että ilmaiselle vapaaehtoistoiminnalle ei voi eikä saa laittaa liikaa odotuksia ja paineita.

5.3 Muuten

Vanhemmat pohtivat rauhanyhdistysten päiväkerhotyön merkitystä myös muussa mielessä kuin kristillisen kasvatuksen tai kasvatuksen tukijana. Näissäkin kokemuksissa ilmeni eri merkityksen asteita suuresta merkityksestä ei niin suureen merkitykseen.

Eräälle vastaajalle kerholla oli suuri merkitys, koska hän itsekin oli käynyt lapsena päiväkerhossa. Kenties kokemus lapsuudessa oli ollut sellainen, josta toinen vastaaja kertoi: joillekin lapsille päiväkerho on hyvin tärkeä.

Eräs vastaaja koki, että päiväkerholla on erittäin suuri tarve ja merkitys rauhanyhdistysten toimintamuotona. Siitäkin huolimatta, että suuri osa lapsista käy nykyään myös kunnan tai seurakunnan kerhossa.

Perheellä on ratkaiseva vaikutus lapsen uskonnollisessa kehityksessä.³³⁰ Mielestäni se, että kerho tuntuu vanhemmalle merkittävältä lapsuuden kokemusten pohjalta, kertoo siitä että kerholla on saattanut olla hänen uskonnollisuutensa kehittymiselle positiivisia vaikutuksia. Perheeseen tämä liittyy siten, että perhe, käytännössä vanhemmat, ohjaavat lasta esimerkiksi kerhotoiminnan piiriin, jos pitävät sitä tärkeänä. Myönteiset kokemukset saavat lapsenkin pitämään kerhoa tärkeänä.

Yhdessä vastauksessa päiväkerho mainittiin tärkeäksi toimintamuodoksi. Tähän yhteyteen liittyy myös toinen kokemus, jossa kerrottiin perheen vanhempien olevan itsekin mukana rauhanyhdistyksensä lapsi- ja nuorisotyössä, ja kokevan sen tärkeäksi.

Päiväkerhon sekä lapsi- ja nuorisotyön kokeminen tärkeiksi antavat positiivista viestiä rauhanyhdistysten suuntaan. Toiminnalle on tarvetta ja sitä arvostetaan.

---

330 Ratcliff 1995, 61.

Eräs vanhempi esitti mielenkiintoisen perustelun, miksi päiväkerho ei välttämättä näyttäydy yhtä tärkeänä kristillisen kasvatuksen osa-alueena kuin vaikkapa seurat tai pyhäkoulu. Hänen mukaansa päiväkerhon merkitys kristillisen kasvatuserinteen osana ei näy kaikista kirkkaimmaksi, koska arki on nykyään niin kiireistä ja äidit paljon töissä.

Tämä näkemys tukee osaltaan sitä havaintoa, josta mainitsin jo aiemmin, eli päiväkerhotoiminta näyttää merkitsevän erityisen paljon perheille, joissa lasta hoidetaan kotona. Voi olla, että perheessä, jossa lapset ovat esimerkiksi päivähoidossa, arjen kiireessä päiväkerhoon lähteminen ei tunnu niin mielekkäältä ja luontevalta kuin ehkä joutilaampana pyhäpäivänä pyhäkouluun tai seuroihin lähteminen. Silloin joutuu priorisoimaan.

Toinen vastaaja oli miettinyt kerho-ohjaajien vaihtuvuuden osuutta päiväkerhon merkitykselle. Hänen mukaansa ”kerhotädit” vaihtuvat koko ajan. Hän arveli, että päiväkerhon merkitys voisi olla isompi, jos kerhossa olisivat aina samat ohjaajat.

Vapaaehtoistoimintana toteutettavalta rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnalta ei liene mahdollista odottaa sitä, että päiväkerhotoimintaa vetäisivät aina samat ihmiset. En tiedä myöskään sitä, onko mielekästä miettiä joidenkin henkilöiden palkkaamista tehtävään. Kuitenkin tietynlaista jatkuvuutta ohjaajien kohdalla on mahdollista toteuttaa esimerkiksi siten, että ohjaajat vetävät mahdollisimman monta kerhoa peräkkäin.

5.4 Yhteenveto

Vanhemmat antoivat monenlaisia merkitysasteita päiväkerhotoiminnalle kristillisen kasvatuksen tukijana, kasvatuksen tukijana ja muutenkin. Suurimmaksi osaksi päiväkerhon merkitys eri asioissa on erittäin tärkeä tai tärkeä, mutta muunlaisiakin mielipiteitä mahtui joukkoon.

Kristillisen kasvatuksen tukijana päiväkerhotoiminta koettiin erittäin tärkeänä monessa mielessä. Se oli sitä kristillisen kasvatuksen tukijana, osana kristillistä kasva-

tusta sekä opillisten asioiden, kristillisten ydinkohtien ja vanhoillislestadiolaisen uskonnäkemyksen esillä pitäjänä. Lisäksi päiväkerhotoiminta on lapsille hyvin tärkeää.

Suunnilleen samoissa merkeissä vastaajat arvottivat päiväkerhotoiminnan kristillisen kasvatuksen tukijana myös tärkeäksi. Erään vastaajan mielestä päiväkerhotoiminnalla on kristillisen kasvatuksen tukijana melko tärkeä merkitys.

Jotkut vastaajat kokivat myös niin, että päiväkerhotoiminnalla ei ole kovin suuri merkitys kristillisen kasvatuksen tukijana. Syitä tähän ovat ainakin uskontotuokion pieni osuus kerhossa sekä kerholaisten vaihtelevan ikärakenteen joillekin ohjaajille tuoma pedagoginen haaste luoda hyvää uskontotuokiota.

Yleensä ottaen vanhemmat kokivat rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan tuen kristilliselle kasvatukselle hyvin tärkeäksi tai tärkeäksi. Mielestäni se kuvastaa sitä, että toiminnalle on tarvetta ja että työn tavoitteet jossain määrin toteutuvat.³³¹ Kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksista esille nousivat etenkin opillinen ja kokemuksellinen ulottuvuus.³³² Joidenkin vanhempien kokema kerhon kristillisen tuen vähäinen merkitys asettaa haasteita päiväkerhotyön kehitystyölle.

Kasvatuksen tukijanakin jotkut vanhemmat arvottivat päiväkerhotoiminnan erittäin tärkeäksi. Paitsi että merkitys yleensä on suuri kasvatuksen tukijana, se on sitä myös etenkin lapsiaan kotona hoitaville perheille. Myös tapakasvatukselle ja sosiaalisille taidoille sekä kavereiden tapaamiselle, ystävyysuhteiden muodostumiselle ja kavereihin verkostoitumiselle päiväkerhotoiminnalla on suuri merkitys.

Tärkeä merkitys tuli esille ainakin yhdessä mielessä. Päiväkerho on lapsille tärkeä kokoontumispaikka.

Jotkut vanhemmat kokivat myös niin, ettei rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnalla ole kovin suurta merkitystä kasvatuksen tukijana, tai että sillä on vain vähän merkitystä. Näin oli yleensä ottaen, ja lisäksi eräs vanhempi kertoi, että kodin ensisijaisen kasvatusvastuun vuoksi päiväkerhoa kasvatuksen näkökulmasta ei ollut tullut mietit-

---

331 Päiväkerhotyön tavoitteista ks. Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

332 Ks. Muhonen & Tirri 2008, 78–79.

tyä. Toinen näkökulma siihen, miksi päiväkerhotoiminnan merkitys kasvatuksen tukijana ei ole niin suuri, on sen lyhyt ajallinen osuus arkielämästä.

Myös sosiaalisen taitojen ja tapakasvatuksen tuen näkökulma nousi esille. Päiväkerhon ei koettu joissakin vastauksissa olevan niissäkään kovin merkittävä apu.

Rauhayhdistysten päiväkerhotoiminnalla on myös kasvatuksellisia tavoitteita, joihin sisältyvät ainakin jossain määrin vanhempien kokemuksissa ilmenneet asiat.³³³ Kokemuksissa esille nousseita asioita on löydettävissä myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden varhaiskasvatuksen tavoitteista.³³⁴ Näin ollen näyttää siltä, että rauhanyhdistysten päiväkerholla on merkitystä myös varhaiskasvatuksellisenä toimijana. Vastakkaiset kokemukset kuitenkin tukevat sitä olettamusta, että eniten päiväkerholla on merkitystä kristillisen kasvatuksen tukijana.

Muustakin näkökulmasta vastaajat arvottivat päiväkerhotoimintaa. Päiväkerhotoiminnalla oli eräälle vastaajalle suuri merkitys lapsuuden kerhossa käymisen vuoksi. Toinen vastaaja näki päiväkerhon erittäin tärkeäksi ja tarpeelliseksi rauhanyhdistyksen toimintamuodoksi.

Toimintamuotona päiväkerhon eräs vastaaja koki myös tärkeäksi. Toinen vanhempi kertoi olevansa puolisonsa kanssa mukana rauhanyhdistyksen lapsi- ja nuorisotyössä ja kokevansa sen tärkeäksi.

Eräs vanhempi sanoi, että päiväkerhon näkemistä esimerkiksi seurojen ja pyhäkoulun veroisena kristillisen kasvatuserinteen osana hämärtää arjen kiireisyys. Toinen vastaaja pohti kerho-ohjaajien osuutta, ja arveli, että jos ohjaajat olisivat aina samat, niin kerhon merkitys voisi olla suurempi.

Muut esille tulleet päiväkerhotoiminnan arvottamiseen liittyvät seikat antavat rohkaisevaa viestiä. Päiväkerhotoiminnalla on edelleen kysyntää rauhanyhdistysten työmuotona. Arjen kiireiden asettamia haasteita sekä kerho-ohjaajien roolia ja vaihtuvuutta on syytä pohtia myös jokaisessa rauhanyhdistyksessä paikallistasolla. Vapaa-

---

333 Ks. Kerhopolku 2001, 9; Lapsi- ja nuorisotyö s. a., 5.

334 Vasu 2005, 13.

ehtoistoiminta asettaa tietyt rajoitteensa, ja tietyllä tapaa myös asettaa kyseenalaiseksi mielekkyyden rinnastaa rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaa esimerkiksi kunnalliseen tai seurakunnalliseen, ammatilliselta pohjalta toteutettavaan toimintaan.

6 LOPUKSI

6.1 Johtopäätökset ja pohdintaa

Vanhemmat kokivat yleisesti ottaen, että rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta tukee heitä kristillisessä kasvatuksessa. Samantapaisia kokemuksia liittyi myös päiväkerhotoimintaan kasvatuksen tukijana.

Kokemukset päiväkerhosta kristillisen kasvatuksen tukijana luovat kuvan rauhanyhdistysten päiväkerhosta ensisijaisesti kristillisen kasvatuksen paikkana. Vanhemmat kokivat, että päiväkerhossa lapset saavat ymmärryksensä mukaista uskontokasvatusta, joka heijastuu myös kodin elämään. Päiväkerho yhtenä työmuotona tukee kodin kristillistä kasvatustyötä ja muita rauhanyhdistyksen toimintamuotoja. Tärkeää sisältöä päiväkerhon uskontokasvatuksessa ovat etenkin raamatunkertomukset.

Vanhempien kokemukset päiväkerhosta kristillisen kasvatuksen tukijana sisältyivät mielenkiintoisella tavalla esimerkiksi eri kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksiin. Lisäksi vastaukset antoivat aihetta jopa kasvatustieteelliseen pohdintaan indoktrinaation kysymyksestä. Pedagogisen rakkauden käsite taas ei ainakaan suoraan tullut kovin paljoa esille. Myös se yllätti jonkin verran, että eettis-moraalinen ulottuvuus jäi oikeastaan kokonaan tarkastelun ulkopuolelle. Vanhemmat eivät maininneet ainakaan liiemmin kokemuksissaan kerhon opettavan lapsia oikean ja väärän erottamiseen tai eettiseen toimintaan.

Kaikki vanhemmat eivät kokeneet päiväkerhotoimintaa kovin merkittävänä kristillisen kasvatuksen tukijana. Vanhemmilla oli näkemyksiinsä omat, perustellut syyt, jotka on syytä ottaa huomioon toimintaa kehitettäessä.

Vanhempien kokemus päiväkerhosta ensisijaisesti kristillisen kasvatuksen toimijana lienee seikka, joka on syytä huomioida kerhotoiminnan kehitystyössä. Tähän yhteyteen liittyvät myös toiveet päiväkerhotyön koulutuksesta ja materiaalista. Ajanmukaiselle pedagogiselle koulutukselle sekä uskontokasvatust materiaalille olisi varmasti

kysyntää ja käyttöä. Erityisesti raamatunkertomusten opettamiseen voisi kiinnittää huomiota.

Kokemukset päiväkerhosta kasvatuksen tukijana olivat hyvin konkreettisia. Vanhemmat kertoivat melko tarkkaan, mitä kaikkia taitoja kokivat päiväkerhon lapsessaan tukevan. Erityisellä tavalla kokemuksissa tuli ilmi päiväkerhotoiminnan kasvatuksellisen tuen merkitys lapsille, jotka ovat kotihoidossa.

Päiväkerhoa ei nähty niin tärkeänä tukijana kasvatuksessa kuin kristillisessä kasvatuksessa. Monet vanhemmat korostivat muiden tahojen suurempaa merkitystä asiassa.

Toimintaa kehitettäessä on varmaan syytä pitää mielessä myös kasvatukselliset näkökohdat. Niitä ei kuitenkaan pidä asettaa toiminnan keskiöön, vaan ne voivat olla yhtenä sisällön luontevana osa-alueena. Eräänlainen eri elementtien läpäisy voisi olla hyvä lähtökohta toimintaan. Tällä tarkoitan sitä, että eri osa-alueet olisivat vuorovaihtuksessa keskenään, eikä esimerkiksi uskontotuokio erottuisi omaksi ”saarekkeeseen” kerhon sisällössä.

Vanhempien kokemukset rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta kasvatuksen tukijana sisältävät monia näkökohtia, jotka liittyvät varhaiskasvatukselliseen teoriaan. Näitä ovat esimerkiksi lapsen kokonaisvaltainen kehitys sekä vertaisryhmän merkitys lapselle.

Kokemuksissa tuli mielenkiintoisella tavalla esiin myös jonkinlaista vertailua suhteessa esimerkiksi kunnalliseen tai seurakunnalliseen päiväkerhotoimintaan. Vertailun yleinen sävy oli ehkä se, että kunnallinen ja seurakunnallinen toiminta koettiin jollakin tapaa laadukkaammaksi kuin rauhanyhdistysten päiväkerhotyö.

Mielestäni vertailu ei ole kovin hedelmällistä, sillä rauhanyhdistysten päiväkerhotyö ponnistaa erilaisista lähtökohdista kuin kunnallinen tai seurakunnallinen toiminta. Toiminta pohjautuu vapaaehtoistyöhön, ja ajallinen osuus viikossa on pienempi. Rakentavaa olisi kehittää toimintaa positiivisessa hengessä niissä puitteissa kuin se toteutuu ja panostaa määrän sijasta laatuun. Vapaaehtoistoimintaakin voi koulutuksella

jalostaa ammattimaisempaan suuntaan. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä muistaa, että liikaa paineita ja odotuksia vapaaehtoistoiminnalle ei saa eikä voi laittaa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta on hyvä pysähtyä pohtimaan ainakin kahta asiaa. Ensinnäkin, on mietittävä tutkimuksen eettisyyttä, ja toiseksi, on pohdittava, voiko tutkimukseen luottaa.³³⁵

Kaikkiin tutkimuksiin sisältyy eettisiä ratkaisuja, ja ihmisiä tutkittaessa niiden eteen joutuu joka vaiheessa tutkimusta. Tärkeimpiä eettisiä periaatteita ihmisiä tutkittaessa ovat ainakin informointiin perustuva suostumus, luottamuksellisuus, tutkimuksen seuraukset sekä informanttien yksityisyys.³³⁶

Itse informoin vastaajia saatekirjeessä, jossa kerroin hyvien tutkimusperiaatteiden mukaan, mitä ja miksi tutkin ja miten tuloksia hyödynnetään. Takasin myös aineiston luottamuksellisen käsittelyn sekä vastaajien anonymiteetin säilyttämisen. Näiltä osin katson ainakin noudattaneeni melko hyvin eettisiä periaatteita.

Luotettavuuden arvioinnissa on syytä huomata, että se koskee koko tutkimusprosessia. Tämä johtuu siitä, että laadullisen tutkimuksen lähtökohta on tutkijan avoimessa subjektiviteetissa ja sen asian myöntämisessä, että tutkija on keskeinen tutkimusväline prosessissaan. Pääasiallinen luotettavuuden kriteeri on näin ollen itse tutkija.³³⁷

Oma subjektiivisuuteni tutkimuksessa oli ja on selvä. Oman herätysliikkeen toiminnan tutkiminen ei voi olla objektiivista toimintaa. Tiedostin kuitenkin oman subjektiviteettini, vaikka en sitä koko ajan tarkoituksellisesti mielessäni teroittanutkaan. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voi arvioida monesta näkökulmasta. Voi muun muassa tarkastella tulosten uskottavuutta, siirrettävyyttä, varmuutta ja vahvis-

---

335 Tuomi & Sarajärvi 2011, 141.

336 Hirsjärvi & Hurme 2009, 19–20.

337 Eskola & Suoranta 2008, 210.

tuvuutta. Aineiston kohdalla voi pohtia sen riittävyttä ja kattavuutta. Analyysia voi tarkastella sen arvioitavuuden ja toistettavuuden näkökulmasta.³³⁸

Uskottavuus merkitsee sitä, että tutkijan pitäisi tarkastaa käsitteellistyksenä ja tulkintansa vastaavuus tutkittavien käsityksien kanssa.³³⁹ Itse en varmistanut tutkittavilta, olenko ymmärtänyt heidän sanomansa oikein. Tähän kuitenkin tulee jonkinlainen mahdollisuus myöhemmin, sillä olen luvannut saattaa tutkimuksen tulokset siihen osallistuneiden tietoon.

Tulosten siirrettävyydestä en osaa sanoa paljon mitään, ainakaan varmasti. Arvelen kuitenkin, että tutkimus antaa, vaikka ei pyrikään yleistämään, melko totuudenmukaisen kuvan rauhanyhdistysten päiväkerhosta ilmiönä. Sillä perusteella, että uskon rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan ainakin peruseriaatteiltaan samanlaiseksi joka paikassa, uskon myös tulosten olevan jollakin asteella siirrettävissä.

Tutkimuksen varmuutta lisää tutkijan ennakko-oletusten huomioiminen.³⁴⁰ Aiemmin tutkimuksessani kerroin kerhotoimintaan liittyvistä ennakko-olettamuksistani, jotka perustuivat osin myös koettuun todellisuuteen. Lisäksi oma vahvasti subjektiivinen asemani tutkijana toi oman ”painolastinsa” tutkimukseen. Subjektiivisuuteni on kuitenkin ollut minulla tiedostettuna, joten en usko että tutkimuksen varmuus on liikaa kärsinyt.

Tutkimuksen vahvistuvuus merkitsee sitä, että tutkijan tekemät tulkinnat saavat toisista vastaavaa ilmiötä tarkastelleista tutkimuksista tukea.³⁴¹ Täysin omaa tutkimustani vastaavaa tutkimusta minulla ei ollut tiedossa. Outi Pohjasen tutkimus seurakunnan päiväkerhoon osallistuvien lasten vanhempien odotuksista kerhotoiminnalle tarjosi kuitenkin jonkinlaista heijastuspintaa myös omaan tutkimukseeni.³⁴² Jotkut tulokset saivat tukea, toiset eivät. Koska odotukset ja kokemukset kuitenkin ovat erilaisia ulottuvuuksia, ei Pohjasen tutkimukselle voi laittaa liikaa painoarvoa vahvistuvuuden kannalta.

---

338 Eskola & Suoranta 2008, 211–212, 215.

339 Eskola & Suoranta 2008, 212.

340 Eskola & Suoranta 2008, 212.

341 Eskola & Suoranta 2008, 212.

342 Ks. Pohjanen 1999.

Laadullisessa tutkimuksessa on miltei mahdotonta arvioida ennakoita riittävän aineiston kokoa. Yksi mahdollisuus todeta riittävyys on todeta aineiston kylläntyminen eli se, kun aineisto ei tuota enää mitään uutta tietoa.³⁴³ Tutkimukseni aineisto jäi melko pieneksi (34 vastausta), eikä kovin vahvaa kylläntymistä ollut vielä havaittavissa. Kuitenkin jotkut teemat alkoivat pidemmän aineiston koodaamisen jälkeen toistua kerta toisensa jälkeen, joten voi sanoa, että osassa aineistoa kylläntymistä jo tapahtui. Katson, että aineisto oli riittävä, koska en pyrkinyt yleistämään.

Analyysi on kattavaa, kun tutkija ei perusta tulkintojaan satunnaisiin poimintoihin aineistosta.³⁴⁴ Itse kävin aineistoni läpi kokonaisuudessaan useammin kuin kerran. Näin ollen voin arvioida analyysini olleen ainakin melko kattavaa.

Analyysini katson olevan myös lukijan arvioitavissa ja myös toistettavissa ainakin jollakin tasolla. Olen aineiston hankintaa ja analyysia käsittelevässä luvussa kertonut, kuinka toteutin aineiston analysoinnin. Tätä kertomusta seuraamalla lukija voi saada ymmärrystä päättelystäni, ja halutessaan – jos saisi aineiston käsiinsä – myös koetella analyysin toistettavuutta. Jonkin verran tähän on mahdollisuutta aineistosta poimitujen sitaattien ansiosta.

Tärkeää on pohtia myös validiteettia, eli mieltä, onko tutkinut sitä mitä lupasi.³⁴⁵ Tutkimustehtävää asettaessani lupasin tutkia kerholaisten vanhempien kokemuksia rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta sekä sen merkitystä heille. Uskon, että olen ihan kelvollisesti myös lupaukseni pystynyt täyttämään. Tämä seikka on myös lukijan arvioitavissa.

Kaiken kaikkiaan, joistakin puutteista huolimatta katson, että olen onnistunut toteuttamaan tutkimukseni niin, että se on suhteellisen luotettava siinä määrin, kuin laadullinen tutkimus voi olla. Arvioin toteuttaneeni myös tutkimuseettisesti kelvollisen tutkimuksen.

---

343 Eskola & Suoranta 2008, 62, 215.

344 Eskola & Suoranta 2008, 215.

345 Tuomi & Sarajärvi 2011, 136.

6.3 Tutkimuksen merkitys

Tutkimuksen valmistuttua on aika arvioida sen merkitystä. Asiaa voi lähestyä niin tieteenalan kuin tutkittavaan ilmiöön liittyvän käytännön näkökulmasta.

Uskon, että tutkimuksellani on jotain annettavaa uskonnonpedagogiselle tutkimukselle. Rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminta on alue, jota on tutkittu tieteellisin menetelmin tuskin lainkaan. Kyseessä on siis aiheen perustutkimusta, joka auttaa ymmärtämään rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa ilmiönä sekä myös asettamaan sen laajempaan kontekstiinsa, suomalaisen uskontokasvatuksen kenttään.

Toivon, että tutkimustuloksilla olisi käyttöarvoa myös käytännössä, kun SRK pyrkii auttamaan rauhanyhdistyksiä päiväkerhotoiminnan kehittämisessä. Vaikka kyseessä oli ilmiöön pureutuva eikä yleistävä tutkimus, uskon, että ilmiön parempi ymmärtäminen ja siihen liittyvien keskeisten piirteiden tiedostaminen auttaa ohjaamaan toiminnan kehittämistä oikeille väylille.

Eräs asia, joka liittyy sekä uskonnonpedagogiseen tutkimukseen että rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan käytäntöön, on aiheeseen liittyvä jatkotutkimus. Kun tietynlainen avaus on tehty pureutumalla päiväkerhotoimintaan ilmiönä, voisi esille nousseiden keskeisten asioiden pohjalta laatia laajempaa, kattavamman ja jopa yleistämään pyrkivän tutkimuksen. Siinä voisi kartoittaa perheiden rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnan kohdistuvia odotuksia, kokemuksia ja toiveita. Tutkimuksen voisi toteuttaa esimerkiksi laadullisia ja määrällisiä menetelmiä yhdistelemällä. Uskon, että tällaisen tutkimuksen tuloksilla olisi jo huomattavaa painoarvoa myös päiväkerhojen kehityspyrkimysten näkökulmasta.

LYHENTEET

SRK	Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry (myös r.y.)
SRKvk	Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y./ry. Vuosikertomus
SRKtk	Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. Toimintakertomus
Vasu	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet
Vk	Vuosikertomus

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähteet

Vastaukset kyselytutkimukseen, 34 kpl. Tekijän hallussa, Joensuu.

Kirjallisuus

Ahteenmäki-Pelkonen, Leena

1993 Päivähoidon uskontokasvatus. Helsinki: Kirjayhtymä.

Aittakumpu, Pekka

2012 Vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen piirissä ilmenneet lasten hyväksikäyttötapaukset sanomalehdissä. Käytännöllisen teologian pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopiston kirjasto. Joensuu.

Aldridge, Jerry & Box, Jean

1992 Moral and Affective Dimensions of Childhood. – Handbook of Children's Religious Education. Ed. by D. Ratcliff. Birmingham: Religious Education Press. 82–101.

Alopaeus-Karhunen, Pirkko & Wennermark, Pirjo-Liisa

2004 Evankelisluterilaisen kirkon lapsityön historiaa. – Lapsityön käsikirja. Toim. L. Heinonen, J. Luodeslampi & L. Salmensaari. Helsinki: Kirjapaja. 13–23.

Borg, Sami

2011 KvantiMOTV. – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarquivo. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Viitattu 25.5.2013.

Brotherus, Annu & Hytönen, Juhani

1994 Oppiminen. – Opetus varhaiskasvatuksessa. A. Brotherus, E. Helimäki & J. Hytönen. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö. 75–100.

Carlsson, Lars-Göran

1997 Perspektiv på barnuppfostran. En studie av föräldraskap i kristen miljö. Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala studies in Education 69.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha

2008 Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. p. Tampere: Vastapaino.

Goldstein, Lisa S.

1997 Teaching with Love. A Feminist Approach to Early Childhood Education. Rethinking Childhood. Vol. 1. New York: Peter Lang.

- Haapsaari, Jouko
2000 Työ jatkuu lasten parissa. – Tulevaisuuteen ja toivoon. Vuosikirja 2000. Toim. A. Hautamäki & V. Savela. Oulu:
- Haastettu kirkko
2012 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. Tampere.
- Halme, Lasse
2011 Lapsen parhaaksi. Uskontokasvatus kokonaisvaltaisen ihmiskuvan valossa. 2. p. Helsinki: Lasten Keskus.
2008 Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena. Helsinki: LK-kirjat.
- Heinimaa, Elisse
1996 Kuvallisen kielen aakkosia tavailemassa – lapsen kokemusmaailma kuvataideopetuksen lähtökohtana. – Anna lapsen leikkiä. Kirja leikistä ja lapsilähtöisyydestä. Toim. T. Jantunen & P. Rönnberg. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 155–163.
- Helenius, Aili & Savolainen, Jaana
1996 Leikistä oppimiseen. – Anna lapsen leikkiä. Kirja leikistä ja lapsilähtöisyydestä. Toim. T. Jantunen & P. Rönnberg. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 119–128.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena
2009 Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hänninen, Tuomas
2012 Rauhanyhdistysten tehtävä ja tarkoitus. – Jumalan valtakunta muuttuvassa ajassa. Ajankohtaista 2012. Vuosikirja. Toim. A.-P. Palola & S. Vanttilä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 202–207.
- Huttunen, Jouko & Hämäläinen, Juha
1993 Vanhempien kasvattajaominaisuuksista ja isätyypeistä. – Suomalaista varhaiskasvatustutkimusta. Tutkittua ja tärkeäksi havaittua varhaiskasvatuksessa. Toim. M. Ojala. Lastensuojelun Keskusliitto. Julkaisu 91. Helsinki. 99–124.
- Innanen, Tapani
2006 Uskonnon opettamista ja oppimista maalaisyhteisössä. Paikallistutkimus Kallilahden kyläkoulun ajalta ja alueelta. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia. N:o 97.
- Jantunen, Marja
2011 Lapsilähtöinen kasvatus. – Lapsilähtöinen esiopetus. Toim. T. Jantunen & R. Lautela. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 6–11.

- Jumalan hyviä töitä kuultavaksi ja uskottavaksi
2013 Rauhanyhdistys.fi. <http://rauhanyhdistys.fi/fi/rauhanyhdistykset/>. Viitattu 26.5.2013.
- Kalliala, Marjatta
2012 Lapsuus hoidossa? – Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa. Helsinki: Gaudeamus.
- Kallioniemi, Arto
2000 Helsinkiläisten lastentarhanopettajien käsityksiä päiväkodin uskonnollisesta kasvatuksesta ja sen toteuttamisesta. Tutkimuksia 220. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos.
- Kansanen, Pertti
2004 Opetuksen käsitemaailma. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kasvatustieteen käsitteistö
1983 Toim. S. Hirsjärvi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Kerhopolku
2001 Päiväkerhotyön tueksi. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Ketola, Kimmo
2008 Uskonnot Suomessa. Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102. Tampere.
- Kirkko muutosten keskellä
2004 Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. Toim. K. Kääriäinen et al. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 89. Tampere.
- Komulainen, Jyri
2008 Uskontokasvatus kristillisestä näkökulmasta. – Reseptio 1, 90–109.
- Kristillinen
2013 Aamenesta öylättiin. Suomen evankelis-luterilainen kirkko. <http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Kristillinen>. Viitattu 18.5.2013.
- Kronqvist, Eeva-Liisa
2001 ”Ystävykset yhdessä” – vuorovaikutussuhteet lapsen kehityksessä. – Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Toim. E. Hujala. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy. 59–77.
- Lapsi- ja nuorisotyö
- Toimintasuunnitelma vuosiksi 2012–2015. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Lapsi on osallinen
2008 Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma. S. 1. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/Kirkkohallitus.

Lasten päivähoito 2011

2013 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/aiheittain/lasten_sosiaalipalvelut/paivahoito. Viitattu 25.5.2013.

Lehtinen, Anja-Riitta

2001 Vertaissuhteiden merkitys lasten elämässä. – Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Toim. E. Hujala. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy. 79–100.

Linjakumpu, Aini

2012 Haavoittunut yhteisö. Hoitokokoukset vanhoillislestadiolaisuudessa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Lohi, Seppo

2007 Lestadiolaisuuden suuri hajaannus ja sen taustat. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.

1997 Pohjolan kristillisyys. Lestadiolaisuuden leviäminen Suomessa 1870–1899. Diss. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.

Luumi, Pertti

2002 Kertomus on tie. Sadut ja raamatunkertomukset lasten maailmassa. H. Ylönen & P. Luumi. Helsinki: LK-kirjat.

2001 Symbolididaktiikan mahdollisuudet uskontokasvatuksessa. – Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Toim. J. Salminen. Studia Paedagogica 24. Helsingin yliopisto. 139–161.

Moisio, Miia

2013 Uskonnonpedagogiikka. – Käytännöllinen teologia.

http://www.helsinki.fi/teol/kurssit/kayt/02_2uskonnonpeda.shtml. Viitattu 22.5.2013.

MOT Gummerus Uusi suomen kielen sanakirja

2013 Kielikone Oy. <http://mot.kielikone.fi.ezproxy.uef.fi:2048/mot/uef/netmot.exe>. Viitattu 26.5.2013.

Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi

2008 Mitä on kristillinen kasvatus? – Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Toim. J. Porkka. Helsinki: LK-kirjat. 63–82.

Näin me uskomme

2013 Rauhanyhdistys.fi. <http://rauhanyhdistys.fi/fi/nain-me-uskomme/>. Viitattu 22.5.2013.

Palola, Ari-Pekka

2011 Evankeliumin työ laajenee. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen historia 2. (1945–1961). Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.

2010 Kahden kuoren suojassa. Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen historia 1. (1906–1945/1946). Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.

Pohjanen, Outi

- 1999 Vanhempien odotukset päiväkerhotyöltä Hakunilan seurakunnassa. – Seurakuntaelämä peilissä. Käytännöllisen teologian laitoksen vuosikirja 1999. Käytännöllisen teologian laitoksen julkaisuja 94. Toim. P. Hakala. Helsingin yliopisto. 70–93.

Pulkkinen, Lea & Launonen, Leevi

- 2005 Eheytetty koulupäivä. Lapsilähtöinen näkökulma koulupäivän uudistamiseen. Sitra 275. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Puolimatka, Tapio

- 2010 Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. 2., uud. p. Ryttylä: Suunta-kirjat.
- 2004 Kasvatus, arvo ja tunteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- 1997 Opetusta vai indoktrinaatiota? – Valta ja manipulaatio opetuksessa. S. 1. Kirjayhtymä Oy.
- 1995 Kasvatus ja filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Puroila, Anna-Maija

- 1997 Perhelähtöinen tulevaisuus – utopiaa vai tulevaisuuden suunta? – Suorin tie ei aina ole lyhin. Varhaiskasvatuksessa oppimisen alku. S. 1. Opetusalan ammattijärjestö OAJ. 55–61.

Päiväkerho ja kasvatuskumppanuus

- 2012 Seurakuntien Lapsityön Keskus ry. http://www.evl-slk.fi/kirkon_varhaiskasvatus/paivakerhot/paivakerho_ja_kasvatuskumppanuus. Viitattu 29.11.2012.

Päiväkerho – leikin lumoa ja hiljaisuutta

- 2012 Seurakuntien Lapsityön Keskus ry. http://www.evl-slk.fi/kirkon_varhaiskasvatus/paivakerhot. Viitattu 29.11.2012.

Päiväkerhon rakenteet

- 2012 Seurakuntien Lapsityön Keskus ry. http://www.evl-slk.fi/kirkon_varhaiskasvatus/paivakerhot/paivakerhon_rakenteet. Viitattu 29.11.2012.

Päiväkerho seurakunnan varhaiskasvatuksena

- 2012 Seurakuntien Lapsityön Keskus ry. http://www.evl-slk.fi/kirkon_varhaiskasvatus/paivakerhot/paivakerho_seurakunnan_varhaiskasvatuksena. Viitattu 29.11.2012.

Raittila, Pekka

- 1982 Lestadiolaisuus Pohjois-Amerikassa vuoteen 1885. SHKSJ 121. Helsinki.
- 1976 Lestadiolaisuus 1860-luvulla. Leviäminen ja yhteisönmuodostus. Helsinki: Akateeminen kustannusliike.
- 1967 Lestadiolaisuuden matrikkeli ja bibliografia. Biographia et bibliographia laestadiana. SHKSJ 74. Helsinki.

- Ratcliff, Donald
 1995 Parenting and Religious Education. – Handbook of Family Religious Education. Ed. by B. J. Neff & D. Ratcliff. Birmingham: Religious Education Press. 61–86.
- Ruoki minun karitsoitani
 1983 Päiväkerho-opas. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y.
- Räsänen, Antti
 2008 Kristillinen kasvatusteoriassa ja käytännössä. – Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Toim. J. Porkka. Helsinki: LK-kirjat. 287–304.
- Ryhmäkoot puhuttavat...
 2009 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4AC7535634F8AF95C225770C0042B280/\\$FILE/Ryhmakoot_p%E4iv%E4kerhossa.doc](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4AC7535634F8AF95C225770C0042B280/$FILE/Ryhmakoot_p%E4iv%E4kerhossa.doc). Viitattu 25.5.2013.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna
 2006 KvaliMOTV. – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Viitattu 25.5.2013.
- Seppälä, Jarkko
 1988 Opettava ja kasvattava kirkko. Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Seurakunnan päiväkerho on leikin lumoa ja hiljaisuutta
 2012 Seurakuntien Lapsityön Keskus ry. http://www.evl-slk.fi/files/160/Leikin_lumoa.pdf. Viitattu 29.11.2012.
- Skinnari, Simo
 2004 Pedagoginen rakkaus. Kasvattaja elämän tarkoituksen ja ihmisen arvoituksen äärellä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- SRK:n vuosikertomus vuodelta 1974 (SRKvk 1974)
 1975 Katso Siionia juhlaupunkiamme. Suviseurur Turussa 27–30. 6. 1975. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. 295–300.
- SRK:n vuosikertomus 1987 (SRKvk 1987)
 1988 Minä olen hyvä Paimen. SRK:n Helsingin suviseurur Nummelassa 1. 4.7.1988. Toim. V. Paaso. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 423–444.
- SRK:n vuosikertomus 1989 (SRKvk 1989)
 1990 Hän on meidän rauhamme. SRK:n suviseurur Haapavedellä 29.6.–2.7.1990. Toim. T. Määttä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 414–433.
- SRK:n vuosikertomus 1990 (SRKvk 1990)
 1991 Eilen, tänään ja iankaikkisesti. SRK:n suviseurur Jämijärvellä 28.6.–1.7.1991. Toim. T. Määttä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 359–388.

SRK:n vuosikertomus 1991 (SRKvk 1991)

1992 Sinun porttis pitää avoinna oleman. SRK:n suviseurat Iisalmissa 26. 29.6.1992. Toim. T. Määttä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 358–380.

SRK:n vuosikertomus 1992 (SRKvk 1992)

1993 Herra, osoita minulle sinun ties. SRK:n suviseurat Haukiputaalla 2.–5.7.1993. Toim. T. Määttä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. 327–342.

SRK:n vuosikertomus 1993 (SRKvk 1993)

1994 Lintu on huoneen löytänyt. SRK:n suviseurat Torniossa 1.–4.7.1994. Toim. H. Heinänen. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 328–340.

SRK:n vuosikertomus 1994 (SRKvk 1994)

1995 Tulkaa minun tyköni. SRK:n suviseurat Toholammilla 30.6.–3.7.1995. Toim. P. Niemelä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 337–352.

SRK:n vuosikertomus 1995 (SRKvk 1995)

1996 Tule ja katso. SRK:n suviseurat Alajärvellä 28.6.–1.7.1996. Toim. P. Niemelä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 349–364.

SRK:n vuosikertomus 1996 (SRKvk 1996)

1997 Katso, Jumalan Karitsa. SRK:n suviseurat Rovaniemellä 27.6.–30.6.1997. Toim. J. Kaltakari. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 349–368.

SRK:n vuosikertomus 1997 (SRKvk 1997)

1998 Iloitkaa aina Herrassa. SRK:n suviseurat Pudasjärvellä 26.–29.6.1998. Toim. J. Kopperoinen. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 345–363.

SRK:n vuosikertomus 1998 (SRKvk 1998)

1999 Minun autuuteni on läsnä. SRK sommaröte i Kronoby. Kokkolan suviseurat Kruunupyssä 2.–5.7.1999. Toim. J. Kaltakari. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 331–349.

SRK:n vuosikertomus 1999 (SRKvk 1999)

2000 Minun rauhani minä annan teille. SRK:n suviseurat Petäjävedellä 30.6. 3.7.2000. Toim. J. Kopperoinen. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 329–351.

SRK:n vuosikertomus 2000 (SRKvk 2000)

2001 Siemen on Jumalan sana. SRK:n suviseurat Ruukissa 29.6.–2.7.2001. Toim. P. Niemelä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 329–353.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1988–1991

1992 Toim. H. Heino, J. Kauppinen & R. Ahonen. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1992–1995
1997 Toim. H. Heino et al. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 1996–1999
2000 Toim. K. Salonen, K. Kääriäinen & K. Niemelä. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. Toimintakertomus 1982 (SRKtk 1982)
1983 Minun rauhani Minä annan teille. Suviseurat Kalajoella 1.–4.7.1983. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. 240–255.
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. Toimintakertomus 1983 (SRKtk 1983)
1984 Jumalan sana on elävä ja voimallinen. Suviseurat Hollolassa 29. 6.–2. 7. 1984. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. 259–286.
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. Vuosikertomus vuodelta 1978 (SRKvk 1978)
1979 Jumalan virta on vettä täynnä. SRK:n suviseurat Rovaniemen Rautiosaassa 29.6.–2.7.1979. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. 310–323.
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. Vuosikertomus vuodelta 1980 (SRKvk 1980)
1981 Korvessa pitää vedet vuotaman. Suviseurat Perhossa 26.–29. 6. 1981. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys r.y. 260–266.
- Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. Vuosikertomus 2007 (SRKvk 2007)
2008 Autuas on se, jonka synnit on annettu anteeksi. SRK:n suviseurat Sievissä 27.–30.6.2008. Toim. P. Niemelä. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Takala, Annika & Takala, Martti
1987 Psykologinen kehitys lapsuusiässä. 3. p. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Talonen, Jouko
1998 Kansainvälistä lestadiolaisuuden tutkimusta. – Rohkea, reima ja horjumaton. Scripta Historica XXVII. Oulu.
- Tamminen, Kalevi
1987 Kodin uskontokasvatus. – Johdatus uskontokasvatukseen. Toim. K. Tamminen et al. Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 71–93.
- Tervo, Jukka
2005 Elävän sanan koulussa. Reisjärven kristillinen opisto 50 vuotta. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.

- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli
2011 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 7., uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- Turunen, Kari E.
1996 Varhaislapsuuden olemus. – Anna lapsen leikkiä. Kirja leikistä ja lapsilähtöisyydestä. Toim. T. Jantunen & P. Rönnberg. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy. 41–51.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu)
2005 Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. S. 1.
- Vermasvuori, Juha
1987 Johdanto: Kasvattajan suhde uskonnon pedagogiikkaan. – Johdatus uskontokasvatukseen. Toim. K. Tamminen et al. Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 9–38.
- Vienola, Vuokko
1993 Lapsen eettisyydestä ja uskonnollisuudesta alle kouluikäisenä. – Suomalaista varhaiskasvatustutkimusta. Tutkittua ja tärkeäksi havaittua varhaiskasvatuksessa. Toim. M. Ojala. Lastensuojelun Keskusliitto. Julkaisu 91. Helsinki. 54–64.
- Vuosikertomus 2001 (Vk 2001)
2002 Luonasi on elämän lähde. SRK:n suviseurat Maaningalla 28.6.–1.7.2002. Toim. M. Taskila. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 330–353.
- Vuosikertomus 2004 (Vk 2004)
2005 Usko tulee kuulemisesta. SRK:n suviseurat Perhossa 1.–4.7.2005. Toim. J. Kopperoinen. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 333–353.
- Vuosikertomus 2005 (Vk 2005)
2006 Minä olen lunastanut sinut. SRK:n suviseurat Sotkamossa 30.6.–3.7.2006. Toim. M. Taskila. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry. 329–353.
- Vuosikertomus 2006 (Vk 2006)
2007 Jumalan valtakunta on teidän keskellänne. SRK:n suviseurat Valkealassa 29.6.–2.7.2007. Toim. J. Kaltakari. Oulu: Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry.
- Värrö, Veli-Matti
2002 Hyvä kasvatustapa – kasvatustapa hyvään. Dialogisen kasvatuksen filosofinen tarkastelu erityisesti vanhemmuuden näkökulmasta. Diss. 4. p. Tampere University Press.
- Watson, Brenda
1993 The Effective Teaching of Religious Education. The Effective teacher series. S. 1. Longman.

Wilenius, Reijo

1975 Kasvatuksen ehdot. Kasvatusfilosofian luonnos. Jyväskylä: Gummerus.

Wright, Andrew

2000 Spirituality and Education. Master Classes in Education Series. London: RoutledgeFalmer.

Ylönen, Hilikka

2002 Kertomus on tie. Sadut ja raamatunkertomukset lasten maailmassa. H. Ylönen & P. Luumi. Helsinki: LK-kirjat.

21.8.1998/628

2013 Perusopetuslaki. Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Viitattu 25.5.2013.

KYSELY RAUHANYHDISTYSTEN PÄIVÄKERHOTOIMINTAAN OSALLISTUVIEN LASTEN VANHEMMILLE

TAUSTATIETOJA

Vastaajana on päiväkerholaisen äiti isä (rastita oikea vaihtoehto)

Vastaavan vanhemman syntymävuosi _____

Onko perheenne lapsia aiempina vuosina osallistunut rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaan?

kyllä

ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen ”kyllä”, niin kuinka monta perheenne lasta on jo aiempina vuosina osallistunut rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaan?

___ lasta (esim. 3 lasta)

KYSYMYKSIÄ KOKEMUKSISTANNE RAUHANYHDISTYKSEN PÄIVÄKERHOTUIMINNASTA SEKÄ SEN MERKITYKSESTÄ PERHEELLENNE

1. PÄIVÄKERHO KRISTILLISEN KASVATUKSEN TUKIJANA

- 🕒 Millaisia kokemuksia teillä on rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta lasten kristillisen kasvatuksen tukijana? Mitä merkitystä päiväkerhotoiminnalla on teille tässä tehtävässä?

Voit tarvittaessa jatkaa vastaustasi erilliselle paperille, jonka palautat lomakkeen mukana.

KYSELY JATKUU KÄÄNTÖPUOLELLA

2. PÄIVÄKERHO KASVATUKSEN TUKIJANA

- ⌚ Millaisia kokemuksia teillä on rauhanyhdistysten päiväkerhotoiminnasta lasten kasvatuksen tukijana yleensä? (Esim. tapakasvatus, sosiaalisten taitojen kehitys yms.) Mitä merkitystä päiväkerhotoiminnalla on teille tässä tehtävässä?

Voit tarvittaessa jatkaa vastaustasi erilliselle paperille, jonka palautat lomakkeen mukana.

3. VAPAA SANA

- ⌚ Millaisia muita kokemuksia perheellänne on päiväkerhotoiminnasta? Mitä muuta merkitystä sillä teille on? Miten se on vastannut odotuksianne? Voit kirjoittaa vapaasti edellisissä kysymyksissä käsiteltyjen asioiden lisäksi mieleen tulleita ajatuksia. Voit myös kommentoida, millaisia ajatuksia tällaiseen kyselyyn vastaaminen herättää.

Voit tarvittaessa jatkaa vastaustasi erilliselle paperille, jonka palautat lomakkeen mukana.

LÄMMIN KIITOS VASTAUKSISTASI!

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta
Teologian osasto
Yliopistokatu 4
Joensuu

14.2.2013

Hyvä päiväkerholaisen vanhempi!

Opiskelen teologiaa Itä-Suomen yliopistossa ja maisterintutkintoon kuuluvassa uskonnonpedagogiikan pro gradu -tutkielmassani tutkin rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhempien kokemuksia toiminnasta. Työtä ohjaa professori Tapani Innanen Itä-Suomen yliopistosta, ja teen tutkimuksen yhteistyössä Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry:n kanssa. SRK:n yhteyshenkilönä toimii lapsi- ja nuorisotyön sihteeri Jouni Hintikka.

Rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaa on järjestetty jo verraten pitkään, mutta sitä ei ole juurikaan tutkittu. Kun toiminnan kehittämistarpeita lisäksi ollaan kartoittamassa, tutkimukselle on tarvetta.

Pyydän siis apuasi: voitko vastata omien kokemustesi mukaisesti oheisella lomakkeella oleviin kysymyksiin? Juuri sinun vastauksesi on tärkeä ja tarpeellinen tutkimuksen onnistumisen kannalta! Vastaukset postitetaan oheisessa, valmiiksi maksetussa palautuskuoressa 15.3.2013 mennessä.

Vastauksia käytetään vain tekemäni tutkielman aineistona ja ne käsitellään ehdottomalla luottamuksella. Tutkimustuloksia pyritään hyödyntämään SRK:n päiväkerhotoiminnan kehittämiseksi. Vastauslomakkeet tulevat vain tutkijan nähtäviksi eikä vastaajien henkilöllisyys tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa.

Kiitokset jo etukäteen yhteistyöstä! Tarvittaessa annan mielelläni lisätietoa tutkimuksesta.

Klaus Kallioranta
Teologian kandidaatti, Itä-Suomen yliopisto
klausk@student.uef.fi

Päiväkerhotoiminnan merkitys tulevaisuuden kotien ja perheiden tukemisessa on suuri. Paikallisista rauhanyhdistyksistä on tullut yhteydenottoja päiväkerhotoiminnan materiaalin ja koulutuksen kehittämistarpeisiin liittyen. Kehittämistyössä avainasemassa ovat päiväkerholaiset ja päiväkerholaisten vanhemmat sekä heidän kokemuksensa. Klaus Kalliorannan pro gradu -tutkielman tuloksia tullaan hyödyntämään päiväkerhotoiminnan materiaalien sekä opettajien ja ohjaajien koulutuksen kehittämisessä.

Jouni Hintikka
Lapsi- ja nuorisotyön sihteeri, Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry
jouni.hintikka@srk.fi

Toimin Klaus Kalliorannan pro gradu -tutkielman ohjaajana. Pidän hänen aihepiiriään tärkeänä niin vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen toiminnan kuin laajemminkin suomalaisen uskontokasvatuksen tutkimuksen kannalta. Toivon, että päiväkerholaisen vanhempana voitte suhtautua myönteisesti hänen tutkimuksensa toteutumiseen ja vastata hänen laatimiinsa kysymyksiin.

Tapani Innanen
Uskonnonpedagogiikan professori, Itä-Suomen yliopisto
tapani.innanen@uef.fi

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta
Teologian osasto
Yliopistokatu 4
Joensuu

14.2.2013

Hyvä lapsi- ja nuorisotyön vastuuhenkilö!

Opiskelen teologiaa Itä-Suomen yliopistossa ja maisterintutkintoon kuuluvassa uskonnonpedagogiikan pro gradu -tutkielmassani tutkin rauhanyhdistysten päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhempien kokemuksia toiminnasta. Työtä ohjaa professori Tapani Innanen Itä-Suomen yliopistosta, ja teen tutkimuksen yhteistyössä Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry:n kanssa. SRK:n yhteyshenkilönä toimii lapsi- ja nuorisotyön sihteeri Jouni Hintikka.

Teidän rauhanyhdistyksenne päiväkerhotoimintaan osallistuvien lasten vanhemmat on valittu vastaamaan kyselyyn. Voisitteko huolehtia, että kerholaisten vanhemmat saisivat kyselyn mukaansa seuraavan päiväkerhon yhteydessä, viimeistään 9.3.2013. Jos kerholaisia kuljetetaan kimpakkyydeillä, kyselyt kotona oleville vanhemmille kannattaa toimittaa kyyditsevän aikuisen mukana. Ylijääneet kyselyt tulee hävittää, mutta toivon että ylijääneiden kyselyiden määrä ilmoitetaan minulle.

Ohessa olevat suljetut kuoret sisältävät saatekirjeen vanhemmille, kyselylomakkeen sekä valmiiksi maksetun palautuskuoren. Kyselyitä on tarkoitettu jaettavaksi yksi perhettä kohden.

Kiitos jo etukäteen yhteistyöstä! Tarvittaessa annan mielelläni lisätietoa tutkimuksesta.

Klaus Kallioranta
Teologian kandidaatti, Itä-Suomen yliopisto
klausk@student.uef.fi

Päiväkerhotyön merkitys tulevaisuuden kotien ja perheiden tukemisessa on suuri. Paikallisista rauhanyhdistyksistä on tullut yhteydenottoja päiväkerhotyön materiaalin ja koulutuksen kehittämistarpeisiin liittyen. Kehittämistyössä avainasemassa ovat päiväkerholaiset ja päiväkerholaisten vanhemmat sekä heidän kokemuksensa. Klaus Kalliorannan pro gradu -tutkielman tuloksia tullaan hyödyntämään päiväkerhotyön materiaalien sekä opettajien ja ohjaajien koulutuksen kehittämisessä.

Jouni Hintikka
Lapsi- ja nuorisotyön sihteeri, Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys ry
jouni.hintikka@srk.fi

Toimin Klaus Kalliorannan pro gradu -tutkielman ohjaajana. Pidän hänen aihepiiriään tärkeänä niin vanhoil-
listadiolaisen herätysliikkeen toiminnan kuin laajemminkin suomalaisen uskontokasvatuksen tutkimuksen kannalta. Toivon, että rauhanyhdistyksen päiväkerhotoimintaa järjestävinä voitte suhtautua myönteisesti hänen tutkimuksensa toteutumiseen ja jakaa hänen kyselytutkimuksensa aineistoa päiväkerholaisten vanhemmille.

Tapani Innanen
Uskonnonpedagogiikan professori, Itä-Suomen yliopisto
tapani.innanen@uef.fi

VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT

V3	Äiti, s. 1978
V4	Äiti, s. 1969
V5	Äiti, s. 1983
V11	Äiti, s. 1976
V15	Isä, syntymäaika ei tiedossa
V16	Äiti, s. 1972
V18	Isä, s. 1968
V21	Äiti, s. 1981
V31	Äiti, s. 1985
V32	Äiti, s. 1980
V33	Äiti, s. 1985
V39	Äiti, s. 1983
V42	Äiti, s. 1980
V43	Äiti, s. 1981
V44	Äiti, s. 1982
V46	Äiti, s. 1977
V47	Äiti, s. 1971
V48	Äiti, s. 1970
V49	Isä, s. 1969
V50	Äiti, s. 1982
V51	Äiti, s. 1977
V54	Äiti, s. 1980
V57	Äiti, s. 1972
V58	Äiti, s. 1986
V59	Äiti, s. 1967
V62	Äiti, s. 1969
V64	Äiti, s. 1976
V67	Äiti, s. 1979
V71	Äiti, s. 1982
V72	Isä, s. 1983
V81	Äiti, s. 1969
V83	Äiti, s. 1981
V84	Äiti, s. 1981
V87	Äiti, s. 1978

AJATUKSIA JA KOKEMUKSIA, JOITA KYSELYYN VASTAAMINEN VANHEMMISSA HERÄTTI

Kysely ok. Olisin toivonut vähän laajempaa kyselyä, enemmän kysymyksiä vastausvaihtoehdoilla... (V71).

Odotin syvällisempiä ja/tai yksityiskohtaisempaa kyselyä, yllätyin, mutta vastaaminen oli helppoa (silti) (V11).

Oli osin vähän vaikea vastata. Aika yleisiä kysymyksiä. Osa olisi voinut [olla] rasti ruutuun kysymyksiä. (V64.)

Kysymykset olivat aika vaikeita ja laaja-alaisia (V72).

Kyselystä: Helpompi olisi vastata vaihtoehtokysymyksiin rastilla! (V47.)

Helppohan tähän on vastata, kun on niin lyhytkin (V49).

Ihan hyvä että kysellään tällaista. Tulee ruohonjuuritason kokemuksia ja varmaan toimivia ideoita toiminnan kehittelyyn. (V43.)

Arvostan tällaisten tutkimusten tekemistä. Vastaan mielelläni, jotta toiminnasta saadaan tietoa ja palautetta. (V31.)

Hyvä, että aihetta tutkitaan ja asioista kysellään (V51).

Tämä kysely oli mielenkiintoinen. Se herätti itsenikin pohtimaan kriittisemmin päiväkerhon merkitystä ja vaikutuksia. (V83.)

Tämän kyselyn myötä tuli pohdittua omakohtaisesti, kuinka tärkeä työmuoto päiväkerhotoiminta on (V16).

Tällaiset kyselyt ovat hyviä. Pistää pohtimaan. (V62.)

Itsekin päiväkerhon opettajana odotan aina uusia materiaaleja ja koulutuksia, siksi kyselyyn vastaaminen tuntui tärkeältä (V67).